

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

«Τ.Π.Ε. & Δημόσιος Τομέας»

Σοφία Ριακοτάκη

**Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.**

Αιγάλεω, 2021

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Τ.Π.Ε. & Δημόσιος Τομέας

Σοφία Ριακοτάκη, Α.Μ.: 9519

Επιβλέπων: Θεόδωρος Παπαηλίας, Καθηγητής, του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, Τμήμα
Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής &
Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού
Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2021

University of West Attica

School of Administration, Economic, and Social Sciences

Department of Accounting & Finance

M.Sc. in Public Economics and Policy

I.C.T. & PUBLIC SECTOR

Sofia Riakotaki, R.N.: 9517

Supervisor: Theodoros Papaelias, Professor, University of the West Attica, Dept. of Accounting and Finance

Master Thesis submitted to the Dept. of Accounting & Finance of the University of West Attica in partial fulfilment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy

Aigaleo, Greece, 2021

[v]

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Τίτλος εργασίας

«Τ.Π.Ε. & Δημόσιος Τομέας»

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Σοφία Ριακοτάκη, Α.Μ.: 9519

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 27/05/2021

ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ / ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
ΑΛΙΝΑ ΧΥΖ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη **ΡΙΑΚΟΤΑΚΗ ΣΟΦΙΑ** του **ΓΕΩΡΓΙΟΥ**, με αριθμό μητρώου 9519, φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών **Δημόσια Οικονομική & Πολιτική** του **Τμήματος της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών** του **Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής**, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών, ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Η δηλούσα

Σοφία Ριακοτάκη

Ευχαριστίες

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα Καθηγητή μου και Διευθυντή του μεταπτυχιακού προγράμματος, κύριο Θεόδωρο Παπαηλία, καθώς μου έδωσε τη δυνατότητα να συμμετάσχω σε αυτό το πρόγραμμα σπουδών και στάθηκε πολύτιμος αρωγός κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας, συμβάλλοντας τα μέγιστα με την αφειδώλευτη καθοδήγηση και ενθάρρυνσή του.

Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω τον κύριο Κωνσταντίνο Μηλιώρη, Ε.Τ.ΕΠ. του Πανεπιστήμιου Δυτικής Αττικής, για την αμέριστη υποστήριξη του, σε ζητήματα τεχνικά, που προέκυψαν, κατά τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας, και την πάντα άμεση ανταπόκρισή του.

Αισθάνομαι, ακόμη, την ανάγκη να ευχαριστήσω το σύνολο των Καθηγητών και Καθηγητριών μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα, οι οποίοι, ακούραστα και σε συνθήκες πανδημίας, προσπάθησαν να μεταλαμπαδεύσουν τις γνώσεις τους και να συνεισφέρουν, από την πλευρά τους, στην επιμόρφωσή μου.

Τ.Π.Ε. & Δημόσιος Τομέας

Περίληψη

Η παρούσα ερευνητική εργασία εκπονήθηκε με σκοπό να προσδιοριστεί ο βαθμός εξάπλωσης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στο δημόσιο τομέα, καθώς και ο βαθμός εξοικείωσης των δημοσίων λειτουργών με αυτές, ανάλογα με τον φορέα απασχόλησης, την ηλικιακή κατηγορία, το φύλο και το εκπαιδευτικό υπόβαθρο αυτών, σε όλο το εύρος της διοικητικής ιεραρχίας.

Η εποχή, των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων, που διανύουμε, αποτελεί άριστη ευκαιρία υπέρβασης της υστέρησης του παρελθόντος και μετασχηματισμού της Δημόσιας Διοίκησης, έτσι ώστε να εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον αποτελεσματικότερα και ταχύτερα και να χτίσει μια κοινωνία περισσότερο φιλική προς τους πολίτες. Για το λόγο αυτό, επιχειρείται να εξεταστεί το επίπεδο αξιοποίησης των προσφερόμενων πληροφοριακών συστημάτων και υποδομών και να προσδιοριστούν οι παράγοντες που οδηγούν στην υιοθέτησή ή αποφυγή της χρήσης τους από τους δημοσίους λειτουργούς, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Επιπρόσθετα, γίνεται προσπάθεια να ανιχνευτεί η ανάγκη για κατάρτιση και επιμόρφωση των στελεχών του δημοσίου τομέα, με στόχο την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων. Ακόμη, γίνεται απόπειρα να εξεταστεί αν η χρήση των Τ.Π.Ε. συνεισφέρει στην επίλυση των προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης, όπως η αντιμετώπιση της διαφθοράς και της πολυνομίας. Τέλος, με αφορμή την πανδημία του SARS-COV-2, εξετάζεται ο βαθμός διευκόλυνσης, από τη χρήση των μέσων κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αλλά και, γενικότερα, ο βαθμός ετοιμότητας σε έκτακτες συνθήκες και το επίπεδο προσαρμοστικότητας υπό αυτές.

Η συλλογή δεδομένων, για την πραγματοποίηση της έρευνας, πραγματοποιήθηκε με τη συμπλήρωση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου από δημοσίους λειτουργούς φορέων του δημοσίου τομέα.

Λέξεις κλειδιά: Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.), δημόσιο, διαφθορά, ψηφιακός μετασχηματισμός.

I.C.T. & PUBLIC SECTOR

Abstract

The aim of this dissertation is to determine the degree of expansion of Information and Communication Technologies (I.C.T.) in the public sector, as well as the degree of civil servants' familiarity with them, depending on the employer, age category, gender and educational background, across the administrative hierarchy.

The fact that we are going through an era of rapid technological developments is an excellent opportunity to overcome the backwardness of the past and to transform the public sector in such a way that it serves the public interest more efficiently and rapidly, so that it leads to a citizen-friendly society.

Thus, an attempt is being made to examine the level of utilization of the offered data information systems and infrastructure and to identify the factors that lead to the adoption or avoidance of their use by civil servants, during the performance of their duties. Additionally, an effort is being made to detect the need to train civil servants so that they acquire digital skills. A further attempt is also being made to determine whether the use of I.C.T. contributes to solving problems of the public sector, such as corruption, legal fragmentation. Finally, the facilitation degree as a result of the use of I.C.T. during the SARS-COV-2 Pandemic is being examined, but also the degree of readiness and the level of adaptability under emergency conditions.

The data collection for conducting the research, has been achieved by means of an electronic questionnaire completed by public officials of various public sector bodies.

Keywords: Information and Communication Technologies (I.C.T.), public sector, corruption, digital transformation.

Περιεχόμενα

Περίληψη	xiii
Abstract	xv
Περιεχόμενα	xvii
Κατάλογος Πινάκων	xix
Κατάλογος Πινάκων Παραρτήματος	xxi
Κατάλογος Σχημάτων	xxii
Κατάλογος Διαγραμμάτων	xxii
Κατάλογος Συντομογραφιών.....	xxii
Κεφάλαιο 1: Τεχνολογική Επανάσταση και Τ.Π.Ε.	1
1.1. Τεχνολογική πρόοδος και καινοτομία	3
1.2. Τεχνολογική πρόοδος και κοινωνία.....	5
1.3. Καινοτομία και οικονομία.....	7
1.4. Η αξία της πληροφορίας και η γνώση	9
1.5. Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.).....	10
1.5.1. Οι Τ.Π.Ε. ως παραγωγικός συντελεστής.....	12
1.5.2. Οι Τ.Π.Ε. ως κλάδος της οικονομίας.....	13
1.5.3. Τ.Π.Ε. και κοινωνία.....	17
1.5.4. Τ.Π.Ε. & Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	23
1.5.5. Απομέτρηση Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Κυβέρνησης	25
1.6. Swot analysis του οικοσυστήματος των Τ.Π.Ε.....	27
1.7. Χρήση Τ.Π.Ε.: Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα – Απειλές στο δημόσιο τομέα.....	31
Κεφάλαιο 2: Στρατηγικές για τις Τ.Π.Ε.	37
2.1. Στρατηγικές στην Ευρώπη	37
2.1. 1.«Στρατηγική της Λισαβόνας & eEurope.....	39
2.1.2.eEurope 2002 (2002-2005).....	39
2.1.3.eEurope 2005 (2006-2013).....	40
2.1.4.eEurope 2010 (2010-2020).....	40
2.1.5.Ευρώπη 2020 (2014-2020).....	40
2.1.6.Ευρώπη – Η ψηφιακή πορεία έως το 2030	42
2.2. Στρατηγικές στην Ελλάδα	43
2.2.1. Η Λευκή Βίβλος (2002) – «Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας: Στρατηγικές και Στόχοι»	44
2.2.2. Κοινωνία της Πληροφορίας (2000-2006)	44
2.2.3. Ψηφιακή Στρατηγική (2006-2013).....	45

2.2.3.1. Επιχειρησιακό πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση 2007-2013.....	46
2.2.4. Στρατηγική για την ψηφιακή ανάπτυξη 2014-2020 – Ψηφιακή.....	47
Ελλάδα 2021	47
2.2.5. Στρατηγική για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2014-2020	48
2.2.6. Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021	51
2.2.7. Η υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα	52
2.2.8. Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	55
2.2.9. Το Παρατηρητήριο Τεχνολογίας	57
Κεφάλαιο 3: Τα Προβλήματα της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα	59
3.1. Η οργάνωση της Διοίκησης.....	59
3.2. Η πολυνομία	60
3.3. Η οργάνωση και διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού.	61
3.4. Η διαφθορά.....	62
3.4.1. Οι αρνητικές συνέπειες της διαφθοράς.....	63
3.4.2. Τα αίτια της διαφθοράς	65
3.4.3. Η αντιμετώπιση της διαφθοράς	66
3.5. Τεχνολογική ανωριμότητα, ανομοιομορφία και έλλειψη διαδικασιών.....	66
Κεφάλαιο 4: Έρευνα	69
4.1.Μεθοδολογία	69
4.2.Ερευνητικά ερωτήματα	70
4.3.Προσδοκώμενα αποτελέσματα	71
4.4. Απλή παρουσίαση απαντήσεων.....	72
4.5. Αδυναμίες έρευνας	98
4.6. Συσχετίσεις δεδομένων έρευνας	99
4.7. Συμπεράσματα	108
Βιβλιογραφία.....	111
Παράρτημα 1: Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	117
Παράρτημα 2: Δεδομένα κλάδου Τ.Π.Ε.....	123
Παράρτημα 2.1.: Αριθ. Νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών και απασχολούμενοι ανά τριμήνιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έτους 2016	123
Παράρτημα 2.2.: Αριθ. Νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών και απασχολούμενοι ανά τριμήνιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έτους 2017	131
Παράρτημα 2.3.: Αριθ. Νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών και απασχολούμενοι ανά τριμήνιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έτους 2018	143
Παράρτημα 3: Συμπληρωματικοί πίνακες έρευνας	151

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1.1 - Κλάδοι και ομάδες δραστηριοποίησης στις Τ.Π.Ε. κατά NACE	15
Πίνακας 1.2 - Κύκλος εργασιών-Αριθμός επιχειρήσεων απασχολούμενων στις Τ.Π.Ε.	16
Πίνακας 2.1 - Κύριες κατευθυντήριες αρχές ψηφιακού μετασχηματισμού	16
Πίνακας 4.1 – Φύλο	72
Πίνακας 4.2 - Ηλικιακή ομάδα	72
Πίνακας 4.3 - Σπουδές	73
Πίνακας 4.4 - Επιστημονικό πεδίο σπουδών	74
Πίνακας 4.5 - Φορέας απασχόλησης	74
Πίνακας 4.6 - Έτη προϋπηρεσίας	75
Πίνακας 4.7 - Διαδικασία πρόσληψης	75
Πίνακας 4.8.1 - Εργαλείο εργασίας - Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email)	75
Πίνακας 4.8.2 - Εργαλείο εργασίας - Χρήση σαρωτή	76
Πίνακας 4.8.3 - Εργαλείο εργασίας - Επίσκεψη ιστοσελίδων	76
Πίνακας 4.8.4 - Εργαλείο εργασίας - Πραγματοποίηση τηλεδιασκέψεων	77
Πίνακας 4.8.5 - Εργαλείο εργασίας - Χρήση ψηφιακής υπογραφής	77
Πίνακας 4.8.6 - Εργαλείο εργασίας - Χρήση ψηφιακής πλατφόρμας	78
Πίνακας 4.8.7 - Εργαλείο εργασίας - Χρήση ψηφιακής κάρτας εισόδου	78
Πίνακας 4.8.8 - Εργαλείο εργασίας - Χρήση μηχανογραφικής εφαρμογής	79
Πίνακας 4.8.9 - Εργασία χωρίς χρήση Τ.Π.Ε.	80
Πίνακας 4.9 - Πιστοποίηση γνώσης Η/Υ	80
Πίνακας 4.10 - Χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης	80
Πίνακας 4.11 - Χρήση Τ.Π.Ε. ως πολίτες	81
Πίνακας 4.12 - Υποστήριξη από την Υπηρεσία κατά την τηλεργασία	81
Πίνακας 4.13 - Επάρκεια μέσων για τηλεργασία	82
Πίνακας 4.14.1 - Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Εκπαίδευση	82
Πίνακας 4.14.2 - Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Προϊστάμενος	83
Πίνακας 4.14.3 - Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Συνάδελφοι	83
Πίνακας 4.14.4 - Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Προσωπική ενασχόληση	83
Πίνακας 4.14.5 - Έλλειψη εξοικείωσης με τη χρήση Τ.Π.Ε.	84
Πίνακας 4.15 - Βαθμός εξοικείωση προϊστάμενου με τις Τ.Π.Ε.	84
Πίνακας 4.16 - Βαθμός διευκόλυνσης από τη χρήση Τ.Π.Ε. στην εργασία	85
Πίνακας 4.17.1 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Διευκόλυνση	85
Πίνακας 4.17.2 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Ταχύτητα	86
Πίνακας 4.17.3 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Ασφάλεια	86
Πίνακας 4.17.4 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Ποιότητα	86
Πίνακας 4.17.5 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία – Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας	87
Πίνακας 4.18.1 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία – Διευκόλυνση	87
Πίνακας 4.18.2 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή - Ταχύτητα	87
Πίνακας 4.18.3 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή - Ασφάλεια	88

Πίνακας 4.18.4 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή – Ποιότητα	88
Πίνακας 4.18.5 - Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή - Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας	88
Πίνακας 4.19.1 - Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η έλλειψη εκπαίδευσης	89
Πίνακας 4.19.2 - Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η έλλειψη υποδομών	89
Πίνακας 4.19.3 - Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η έλλειψη χρησιμότητας	89
Πίνακας 4.19.4 - Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η ανασφάλεια κατά τη χρήση	90
Πίνακας 4.19.5 - Δεν αποφεύγεται	90
Πίνακας 4.20.1 - Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη εκπαίδευσης	90
Πίνακας 4.20.2 - Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη υποδομών	91
Πίνακας 4.20.3 - Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη ανάγκης	91
Πίνακας 4.20.4 - Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη ασφάλειας	91
Πίνακας 4.20.5 - Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Δεν αποφεύγεται	92
Πίνακας 4.21.1 - Οι ιστοσελίδες νομοθετικού περιεχομένου ως απαραίτητο εργαλείο	92
Πίνακας 4.21.2 - Ανάγκη βελτίωσης - ιστοσελίδων νομοθετικού περιεχομένου	92
Πίνακας 4.21.3 - Ανάγκη για εκπαίδευση στην πλοήγηση ιστοσελίδων νομοθετικού περιεχομένου	93
Πίνακας 4.21.4 - Πολυπλοκότητα ιστοσελίδων νομοθετικού περιεχομένου	93
Πίνακας 4.21.5 - Δεν επισκέπτομαι ιστοσελίδες νομοθετικού περιεχομένου	93
Πίνακας 4.22 – Διαφάνεια	94
Πίνακας 4.23 - Διασύνδεση	94
Πίνακας 4.24.1 - Εύκολη	95
Πίνακας 4.24.2 - Μέτριας Δυσκολίας	95
Πίνακας 4.24.3 - Δύσκολη	95
Πίνακας 4.24.4 - Πολύ δύσκολη	96
Πίνακας 4.24.5 - Απαιτεί εκπαίδευση	96
Πίνακας 4.25.1 - Άγχος κατά τη χρήση	96
Πίνακας 4.25.2 - Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	97
Πίνακας 4.25.3 - Πρόσθετη εργασία	97
Πίνακας 4.25.4 - Ανάγκη για εκπαίδευση	97
Πίνακας 4.25.5 - Διευκόλυνση	98
Πίνακας 4.26 - Ηλικία & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε.	103
Πίνακας 4.27.1 - Φύλο & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε. (Α)	103
Πίνακας 4.27.2 - Φύλο & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε. (Β)	103
Πίνακας 4.28 - Σπουδές & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε.	104

Κατάλογος Πινάκων Παραρτήματος

Πίνακας Π.3.1. - Φύλο – Email	151
Πίνακας Π.3.2. - Φύλο - Σάρωση	151
Πίνακας Π.3.3. - Φύλο - Ιστοσελίδα	151
Πίνακας Π.3.4. - Φύλο - Τηλεδιάσκεψη	152
Πίνακας Π.3.5. - Φύλο - Υπογραφή	152
Πίνακας Π.3.6. - Φύλο - Πλατφόρμα	152
Πίνακας Π.3.7. - Φύλο - Κάρτα εισόδου	153
Πίνακας Π.3.8. - Φύλο - Μηχανογράφηση	153
Πίνακας Π.3.9. - Φύλο - Κανένα	153
Πίνακας Π.3.10. - Ηλικία - Email	154
Πίνακας Π.3.11. - Ηλικία - Σάρωση	154
Πίνακας Π.3.12. - Ηλικία - Ιστοσελίδα	155
Πίνακας Π.3.13. - Ηλικία - Τηλεδιάσκεψη	155
Πίνακας Π.3.14. - Ηλικία - Υπογραφή	156
Πίνακας Π.3.15. - Ηλικία - Πλατφόρμα	156
Πίνακας Π.3.16. - Ηλικία - Κάρτα εισόδου	157
Πίνακας Π.3.17. - Ηλικία - Μηχανογράφηση	157
Πίνακας Π.3.18. - Ηλικία - Κανένα	158
Πίνακας Π.3.19. - Σπουδές - Email	158
Πίνακας Π.3.20. - Σπουδές - Σάρωση	159
Πίνακας Π.3.21. - Σπουδές - Ιστοσελίδα	159
Πίνακας Π.3.22. - Σπουδές - Τηλεδιάσκεψη	160
Πίνακας Π.3.23. - Σπουδές - Υπογραφή	160
Πίνακας Π.3.24. - Σπουδές - Πλατφόρμα	161
Πίνακας Π.3.25. - Σπουδές - Κάρτα εισόδου	161
Πίνακας Π.3.26. - Σπουδές - Μηχανογράφηση	162
Πίνακας Π.3.27. - Σπουδές - Κανένα	162
Πίνακας Π.3.28. - Διαδικασία Πρόσληψης - Διαφάνεια	163
Πίνακας Π.3.29. - Διαδικασία Πρόσληψης - Άγχος κατά τη χρήση	165
Πίνακας Π.3.30. - Διαδικασία Πρόσληψης - Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	166
Πίνακας Π.3.31. - Διαδικασία Πρόσληψης - Πρόσθετη εργασία	167
Πίνακας Π.3.32. - Διαδικασία Πρόσληψης - Ανάγκη για εκπαίδευση	168
Πίνακας Π.3.33. - Διαδικασία Πρόσληψης - Διευκόλυνση	169
Πίνακας Π.3.34. - Σπουδές - Άγχος κατά τη χρήση	170
Πίνακας Π.3.35. - Σπουδές - Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	170
Πίνακας Π.3.36. - Σπουδές - Πρόσθετη εργασία	171
Πίνακας Π.3.37. - Σπουδές - Ανάγκη για εκπαίδευση	171
Πίνακας Π.3.38. - Σπουδές - Διευκόλυνση	172
Πίνακας Π.3.39. - Σπουδές - Απαραίτητο εργαλείο	172
Πίνακας Π.3.40. - Σπουδές - Χρειάζονται βελτίωση	173

Πίνακας Π.3.41. - Σπουδές - Χρειάζεται εκπαίδευση	173
Πίνακας Π.3.42. - Σπουδές - Είναι πολύπλοκες	174
Πίνακας Π.3.43. - Σπουδές - Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες	174

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1.1 - Οι Τ.Π.Ε. στην Κοινωνία της Πληροφορίας	18
Σχήμα 1.2 - Swot Analysis	27
Σχήμα 2.1 - Οι 7 πυλώνες της Ψηφιακής Ατζέντας	41
Σχήμα 2.2 - Ψηφιακοί στόχοι της Ευρώπης για το 2030	42
Σχήμα 2.3 - Πυλώνες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης	49
Σχήμα 2.4 - Στρατηγικοί στόχοι της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα	49
Σχήμα 2.5 - Βασικές Αρχές της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης	50
Σχήμα 2.6 - Δείκτες επιδόσεων μέτρησης επιδόσεων των χωρών-μελών της Ε.Ε.σε πέντε μεγάλες κατηγορίες παρεμβάσεων Τ.Π.Ε	54

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.1 - Καμπύλη λειτουργίας του Νόμου Φθίνουσας Απόδοσης	9
Διάγραμμα 1.2 - Ποσοστιαία ετήσια μεταβολή κλάδου Τ.Π.Ε. και Α.Ε.Π. (%)	16
Διάγραμμα 4.1 - Διαδικασία Πρόσληψης & Διαφάνεια	99
Διάγραμμα 4.2 - Διαδικασία Πρόσληψης & Ανάγκη για εκπαίδευση	100
Διάγραμμα 4.3 - Διαδικασία Πρόσληψης & Διευκόλυνση	100
Διάγραμμα 4.5 - Ηλικία & Προσωπική ενασχόληση ως παράγοντας εξοικείωσης	101
Διάγραμμα 4.6 - Ηλικία & Επάρκεια μέσω για τηλεργασία	102
Διάγραμμα 4.7 - Πεδίο σπουδών & Επάρκεια μέσω για τηλεργασία	105
Διάγραμμα 4.8 - Ηλικία & Διαφάνεια	106
Διάγραμμα 4.9 - Σπουδές Διαφάνεια	107
Διάγραμμα 4.10 - Σπουδές Διαφάνεια	107

Κατάλογος Συντομογραφιών

Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Κ.τ.Π.	Κοινωνία της Πληροφορίας
Τ.Π.Ε.	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
B2B	Business to Business
B2G	Business-to-Government
B2C	Business to consumer
C2C	Consumer-to-Consumer
C2G	Consumer-to-Government

Κεφάλαιο 1: Τεχνολογική Επανάσταση και Τ.Π.Ε.

Η εξέλιξη της ανθρώπινης ύπαρξης και σκέψης οδήγησε, μέσα στο χρόνο, στην επινόηση εργαλείων, συστημάτων και τεχνικών με στόχο την ασφαλέστερη, αποτελεσματικότερη και πληρέστερη εξυπηρέτηση των ανθρώπινων αναγκών και δραστηριοτήτων. Από την προϊστορική, ακόμη, εποχή κάνουν την εμφάνισή τους εργαλεία από λίθο, χαλκό και σίδηρο που μαρτυρούν τη λειτουργία ενός κυκλώματος παρατήρησης, σκέψης και δοκιμής στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου, με πρωταρχικό στόχο την επιβίωση.

Από κοινωνιολογικής απόψεως, η ίδια η διεργασία της σκέψης, όσον αφορά τον κόσμο και τη θεώρηση της ανθρώπινης ύπαρξης εντός αυτού, εδράζεται στο συσχετισμό αυτών των εννοιών του χώρου και του τόπου και είναι ουσιώδους σημασίας¹. Για το λόγο αυτό, καταλυτικός θεωρείται ο ρόλος, στην εξέλιξη των τεχνολογικών ανακαλύψεων, της εγκατάλειψης της νομαδικής ζωής και η εγκατάσταση σε οικισμούς και πόλεις.

Κατά την Αρχαιότητα μεγάλοι πολιτισμοί ανέτειλαν στην Αίγυπτο, τη Μεσοποταμία, την Κίνα, την Ελλάδα, τη Ρώμη και την Αμερική αναπτύσσοντας επιστήμες όπως η φυσική, τα μαθηματικά, η ιατρική και η αστρονομία, που με τη σειρά τους οδήγησαν στην εφεύρεση απλών μηχανών για τη διευκόλυνση των οικοδομικών δραστηριοτήτων, του σχεδιασμού των αποχετευτικών συστημάτων και τη γενικότερη βελτίωση της ζωής των ανθρώπων στις οργανωμένες πόλεις, αλλά και τη διευκόλυνση των μεταφορών πρώτων υλών και εμπορευμάτων. Εφευρέσεις στον πυρήνα του αστροφυσικού πεδίου προέβλεπαν τις εκλείψεις του ηλίου και της Σελήνης στη Μεσοποταμία ενώ η ανακάλυψη του τροχού πριν την 4^η χιλιετία π.Χ. απετέλεσε σημείο αναφοράς στον κόσμο των εφευρέσεων· στην Κίνα η πυξίδα, το χαρτί και η πυρίτιδα έκαναν την εμφάνισή τους.

Στην Ελλάδα, με την ίδρυση της Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας, που λειτουργούσε ως κέντρο ερευνών, σημειώθηκαν νέες τεχνολογικές εξελίξεις όπως ο νερόμυλος, ο κοχλίας και ο καταπέλτης αφήνοντας στην ιστορία – με το όνομά τους – ιδιοφυείς επινοητές, όπως ο Αρχιμήδης, ο Ήρων και ο Φίλων ο Βυζάντιος. Στην ιστορία της προκολομβιανής Αμερικής έμειναν οι μηχανικές ανακαλύψεις, καθώς κι εκείνες που σχετίζονταν με τα συστήματα ύδρευσης και άρδευσης. Στη μεσαιωνική Ευρώπη στίγμα άφησε το μηχανικό ρολόι και ο κάθετος ανεμόμυλος, που προμήνυαν την εποχή των

---

¹ Βιδάλης Μ. (2016)

Ανακαλύψεων με χαρακτηριστικές το πέταλο του αλόγου, τον αστρολάβο και το υγρό πυρ των Βυζαντινών. Την ευρωπαϊκή Αναγέννηση χαρακτηρίζουν οι αναγεννησιακοί καλλιτέχνες – μηχανικοί και ενώ η στρατιωτική τεχνολογία αναπτύσσεται ταχύτατα, εξαιτίας των πολέμων μεταξύ των πόλεων – κρατών της Ιταλίας, η ανακάλυψη του τυπογραφικού πιεστηρίου καθιστά για πρώτη φορά τα βιβλία προσιτά σε περισσότερους ανθρώπους, οδηγώντας στην ταχύτερη εξάπλωση των γνώσεων².

Η πρώτη Βιομηχανική Επανάσταση, που ακολούθησε, βασίστηκε στην «εκμηχάνιση» της παραγωγής, με τη χρήση ύδατος και ατμού, ενώ η δεύτερη Βιομηχανική Επανάσταση, που τη διαδέχτηκε, στην εντονότερη χρήση των μηχανών, με τη χρήση ηλεκτρισμού, η οποία οδήγησε στην εγκαθίδρυση και εδραίωση του «βιομηχανικού καπιταλισμού». Στην ολοένα αυξανόμενη διεισδυτικότητα των τεχνολογιών επικοινωνίας και τη εφαρμογή τεχνολογίας της Πληροφορικής, βάσει των οποίων διευρύνθηκαν οι δυνατότητες διάδοσης της πληροφορίας ανά την Υφήλιο, οφείλεται η τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση. Η τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση, ευρύτερα αποδεκτή ως Τεχνολογική Επανάσταση, χαρακτηρίζεται από εκπληκτικές εξελίξεις και σε άλλους επιστημονικούς κλάδους, πέραν αυτού της Πληροφορικής, και με επικεφαλής το 5G και την ψηφιακή καινοτομία, ξεδιπλώνεται με γοργούς ρυθμούς. Οι εξελίξεις αυτές οδηγούν σε νέες, «επαναστατικές», προσεγγίσεις ποικίλων επιστημονικών πεδίων, όπως η νανοτεχνολογία, η ρομποτική και η βιοτεχνολογία. Παράλληλα, η σύμπτυξη και η διασύνδεση όλων αυτών τεχνολογιών οδηγεί και ταυτοχρόνως προϋποθέτει τη μελέτη της αποκαλούμενης «πολυπλοκότητας» (complexity) των φυσικών, βιολογικών, σύγχρονων πολιτικών και οικονομικών φαινομένων, αλλά και των επιστημών, που σχετίζονται με την πληροφορία, καθώς ένα οργανωμένο πλαίσιο διαχείρισης της πληροφορίας, ευνοεί εξαιρετικά την διεπιστημονικότητα³.

Από τα προαναφερόμενα διαφαίνεται ότι η εξελικτική πορεία του ανθρώπου και η τεχνολογική πρόοδος είναι έννοιες συνυφασμένες και η αναμεταξύ τους σχέση είναι μια σχέση αμφίδρομη. Λαμβάνοντας υπ' όψιν δε, ότι στην οικονομική επιστήμη η παραγωγικότητα αποτελεί μέτρο της τεχνολογικής προόδου, αλλά και η τεχνολογική

---

² https://el.wikipedia.org/wiki/Ιστορία_της_τεχνολογίας

³ <https://www.euractiv.gr/section/oikonomia/opinion/apo-ti-viomichaniki-epanastasi-stin-technologiki-epanastasi-ston-asterismo-enos-avevaioy-mellontos>

πρόοδος μέτρο της παραγωγικότητας, γίνεται αντιληπτό ότι η ψηφιακή επανάσταση, που βρίσκεται σε εξέλιξη, αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης. Η αξιοσημείωτη πρόοδος που σημειώνουν οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) και ο βαθμός διεύθυνσής τους σε βασικούς τομείς της καθημερινής ζωής των ανθρώπων, καταδεικνύουν τη σημαντικότητά τους για το σύνολο της οικονομίας και της κοινωνίας.

1.1.Τεχνολογική πρόοδος και καινοτομία

Η ανθρώπινη εξέλιξη συνίσταται σε μία σειρά διαδοχικών μεταβολών, που καθορίζονται από το συνδυασμό γενετικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Η ανάγκη για επιβίωση, αρχικά, και, εν συνεχεία, η φυσική ροπή του ανθρώπου, να αναζητά τρόπους βελτίωσης των συνθηκών της ζωής του και να ευημερεί, έδωσε ώθηση σε μια εξελικτική πορεία, η οποία ως αποτέλεσμα είχε μια σειρά επινοήσεων – εφευρέσεων και την ανάπτυξη των επιστημονικών του γνώσεων.

Ως εφεύρεση ορίζεται η σύλληψη μιας πρωτότυπης ιδέας ή η επινοήση ενός νέου οργάνου με χαρακτηριστικό γνώρισμα την εισαγωγή μιας ιδέας νέας, χρήσιμης και μη αυτονόητης. Η λειτουργικότητα της εξασφαλίζεται μέσα από μια διαδικασία πειραματισμού και δοκιμών. Οι εφευρέσεις, λοιπόν, αποτελούν το επιστέγασμα του θεωρητικού στοχασμού και της πνευματικής προόδου κατά τη μακράιωνη εξέλιξη του ανθρώπου. Ο μετασχηματισμός, ωστόσο, μίας εφεύρεσης σε καινοτομία πραγματοποιείται όταν επιδιώκεται πλέον η αξιοποίησή της εμπορικά.

Στην έννοια της καινοτομίας - πέρα από το ίδιο το καινοτόμο αγαθό, την υπηρεσία ή την τεχνολογική / παραγωγική διαδικασία - συμπεριλαμβάνονται και επιμέρους έννοιες και διαδικασίες. Αυτές σχετίζονται με τη χρήση και την ενσωμάτωση της νέας γνώσης στην παραγωγική διαδικασία, μέσω μιας διεργασίας ανάπτυξης τεχνικοοικονομικών, διοικητικών, διαχειριστικών και οργανωτικών συνδυασμών και αποφάσεων⁴. Εστιάζοντας στη βιομηχανική καινοτομία και σύμφωνα με τον T. Kuczmariski⁵ συμπεριλαμβάνεται ο

---

⁴ Καλογήρου, Γ., Παναγιωτόπουλος, Π. (2016), σελ.215

⁵ Thomas D. Kuczmariski (1951-), συγγραφέας, ερευνητής και εκπαιδευτικός του Πανεπιστημίου του Northwestern, ειδικός, αναγνωρισμένος σε εθνικό επίπεδο, στην καινοτομία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, και πρόεδρος της Kuczmariski Innovation.

τεχνικός σχεδιασμός, η κατασκευή, οι διοικητικές και εμπορικές δραστηριότητες, που σχετίζονται με το μάρκετινγκ των προϊόντων ή με την πρώτη εμπορική χρήση μιας νέας ή βελτιωμένης διαδικασίας ή εξοπλισμού. Η εφεύρεση, λοιπόν, μπορεί αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της καινοτομίας, παράγοντας νέες ιδέες και πειράματα, η καινοτομία, όμως, είναι αυτή που τις μεταμορφώνει σε εμπορικά προϊόντα, υπηρεσίες και επιχειρήσεις, που δημιουργούνται προκειμένου να καλυφθεί μια εντοπισμένη ανάγκη⁶. Όπως γίνεται αντιληπτό η καινοτομία ξεπερνά την τεχνική διάσταση της εφεύρεσης, καθώς υπεισέρχονται, σε αυτή, έννοιες όπως αυτή του μάρκετινγκ και της οικονομικής ανάπτυξης. Η ευρεία χρήση των καινοτομιών είναι εκείνη που πυροδότησε τις εξελίξεις στο βιομηχανικό κόσμο του 18ου αιώνα.

Κατά την πρώτη βιομηχανική επανάσταση, στα τέλη του 18ου αιώνα (1770/1780–1880/1890) επιχειρήθηκε εκμηχάνιση της παραγωγής με τη χρήση ύδατος, αρχικά, και ατμού, στη συνέχεια, δίνοντας σημαντική ώθηση στα μέσα μεταφοράς. Παράλληλα πλήθος καινοτομιών εφαρμόστηκε στους κλάδους της μεταλλουργίας και της κλωστοϋφαντουργίας.

Κατά τη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση, στα τέλη του 19ου αιώνα (1880/1890–1980/1990) επιχειρήθηκε εκμηχάνιση της παραγωγής, αυτή τη φορά, με τη χρήση του άνθρακα, αρχικά, και την ευρεία χρήση του ηλεκτρικού ρεύματος, εν συνεχεία. Το ηλεκτρικό ρεύμα αξιοποιήθηκε ως πηγή ενέργειας ηλεκτρικών κινητήρων και ως μέσο φωτισμού, ενώ συνέβαλε στην ανάπτυξη του ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, των πρώτων μέσων επικοινωνίας, όπως ο ηλεκτρικός και ο ασύρματος τηλέγραφος και το τηλέφωνο. Οι εξελίξεις επιταχύνθηκαν σημαντικά με τη χρήση του πετρελαίου και των πρώτων μηχανών εσωτερικής καύσης. Σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των πεδίων της μηχανικής και της χημικής μηχανικής δόθηκε τεράστια ώθηση στη βιομηχανική παραγωγή, η οποία πραγματικά άλλαξε την μέχρι τότε λειτουργία του κόσμου. Η ανάπτυξη νέων βιομηχανικών κλάδων, που συνδέονταν με την επιστημονική έρευνα, όπως η χημεία συνετέλεσε στην εξέλιξη της βιομηχανίας φαρμάκων, εκρηκτικών, και φωτογραφικών ειδών, ενώ η εξέλιξη των κινητήρων και των υλικών έδωσε ώθηση στη βαριά

---

⁶ Kuczmariski T. (2011)

μηχανολογική βιομηχανία και τη δημιουργία αυτοκινήτων, πλοίων, αυτοκινητοδρόμων και σιδηροδρόμων.

Κατά την 3η Βιομηχανική επανάσταση, στα τέλη του 20ου αιώνα (1980/1990–) η ανάπτυξη των μικροεπεξεργαστών (microchip), των ηλεκτρονικών υπολογιστών, των λογισμικών, των smartphones των συστημάτων εντοπισμού και πλοήγησης GPS, της τρισδιάστατης εκτύπωσης (3D printing), και ο βαθμός ενσωμάτωσής τους στην παραγωγική διαδικασία μετασχημάτισαν την ηλεκτρονική εποχή σε ψηφιακή, επιταχύνοντας ακόμη περισσότερο τον αυτοματισμό της μαζικής παραγωγής. Στο πλαίσιο αυτών των εξελίξεων αναδύθηκε ο κλάδος των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, συμβάλλοντας στη δραστική μείωση του κόστους μεταφοράς δεδομένων και την διεύρυνση των δυνατοτήτων διάδοσης της πληροφορίας ανά την Υφήλιο.

Η επονομαζόμενη 4η Βιομηχανική Επανάσταση, από το 2010 κι έπειτα, σηματοδοτείται, από περαιτέρω ανάπτυξη των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών αλλά και της Τεχνητής Νοημοσύνης, η οποία μέσω της διασύνδεσης των «έξυπνων» μηχανών αποβλέπει στη μεγαλύτερη δυνατή αυτοματοποίηση και υπέρβαση του ανθρώπινου παράγοντα, τόσο κατά την παραγωγική διαδικασία, όσο και κατά τη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας.

1.2. Τεχνολογική πρόοδος και κοινωνία

Η τεχνολογική πρόοδος έχει αποτελέσει, σε πλήθος κοινωνικών θεωριών, δείκτη κοινωνικής και πολιτισμικής εξέλιξης. Ως παράγοντας επηρεάζει άμεσα τις συνθήκες παραγωγής, οι οποίες, κατά την αντίληψη του K. Marx⁷, επιβάλλουν έναν συγκεκριμένο τύπο σχέσεων παραγωγής και δημιουργούν ανάλογους κοινωνικούς σχηματισμούς και διάρθρωση, μεταβάλλοντας συνεκδοχικά το πολιτικό, νομικό, και ηθικό καθεστώς. Ως εκ τούτου, μία από τις συνέπειες της τεχνολογικής πρόοδου είναι και ο μετασχηματισμός της ίδιας της κοινωνίας⁸. Αναμφίβολα, στη μετασχηματισμένη αυτή κοινωνία προκύπτουν νέες ανάγκες προς εξυπηρέτηση και κατ' επέκταση νέα κίνητρα για τεχνολογική πρόοδο.

---

⁷ Karl Marx (1847)

⁸ Παπαηλιάς Θ. (2018), σελ. 333

Συνεπώς, η σχέση, που συνδέει την τεχνολογία με την κοινωνία, είναι μια σχέση αμφίδρομη και διαρκής.

Στην αναδυθείσα κοινωνία της πληροφορίας, η ποσότητα των πληροφοριών και των γνώσεων τέθηκε στο επίκεντρο της θεωρίας του G. Lenski⁹. Στην προσπάθειά του να προσδιορίσει την έννοια της εξέλιξης, ο G. Lenski διέκρινε στην ιστορία της επικοινωνίας τέσσερα στάδια προόδου. Κατά το πρώτο στάδιο, οι πληροφορίες μεταφέρονται από γενιά σε γενιά με τα γονίδια, ενώ στο δεύτερο, η μετάδοσή των αποκτημένων γνώσεων γίνεται πλέον συνειδητά· στο τρίτο, αναπτύσσεται η λογική και χρησιμοποιούνται σήματα, ενώ στο τέταρτο, μπορούν να επινοούνται σύμβολα, αναπτύσσεται η γλώσσα και η γραφή¹⁰. Σύμφωνα με τη θεωρία του, όσο περισσότερες είναι οι πληροφορίες και οι γνώσεις μίας κοινωνίας, τόσο πιο προηγμένη αυτή θεωρείται. Υπ' αυτή την οπτική γωνία, γίνεται αντιληπτός ο κομβικός ρόλος που διαδραματίζουν οι Τ.Π.Ε. στις κοινωνικές εξελίξεις, καθώς, στο πλαίσιο ανάπτυξης τους, σημαντική θέση κατέχει ο τομέας της αποθήκευσης πληροφοριών. Η διατήρηση και η ταξινόμησή τους, καθιστά εύκολα εφικτό τον διαμοιρασμό των πληροφοριών δίνοντας, τελικά, σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη της κοινωνίας.

Η απόκτηση, ωστόσο, των γνώσεων και η εννοιολογική τους κατανόηση, σύμφωνα με τις D. Leonard¹¹ και S. Sensiper¹², στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στην ανθρώπινη αίσθηση της όρασης και ενισχύεται σημαντικά από την οπτικοποίηση και την απεικόνιση¹³. Γίνεται, λοιπόν, διακριτή η βαρύνουσα σημασία της ανάπτυξης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και στον τομέα της απεικόνισης, καθώς ευνοεί την κατανόηση και την εδραίωση της γνώσης.

Συνοψίζοντας, η τεχνολογική πρόοδος αποτελεί δείκτη προόδου του οικονομικού, πολιτισμικού και πολιτικού συστήματος και επηρεάζει τις κοινωνικές ανισότητες και την

---

⁹ Gerhard Lenski (1924 - 2015), Αμερικανός κοινωνιολόγος.

¹⁰ Βικιπαίδεια - «Ιστορία της τεχνολογίας»,

¹¹ Dorothy Leonard: (1942-), Καθηγήτρια, συγγραφέας, σύμβουλος επιχειρήσεων. Εργάστηκε στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ και στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης. Έχει διδάξει μαθήματα διοικητική ηγεσία, διαχείριση γνώσεων, σχεδιασμό νέων προϊόντων και διαδικασιών, στρατηγική τεχνολογίας και διαχείριση καινοτομίας σε μεταπτυχιακούς φοιτητές. Διετέλεσε πρόεδρος προγραμμάτων αξιοποίησης γνώσεων για τον 21ο αιώνα, ανάπτυξης προϊόντων και ενίσχυσης της εταιρικής δημιουργικότητας κι έχει εργαστεί ως σύμβουλος μεγάλων επιχειρήσεων για τις ίδιες ενότητες.

¹² Sylvia Sensiper: Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ντέιβις της Καλιφόρνια, συγγραφέας και ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ σε θέματα διαχείρισης γνώσεων, μάρκετινγκ, εμπορευματοποίησης τεχνολογίας και επιχειρηματικότητας.

¹³ Päivi Haho (2014), p. 42

κατανομή του πλούτου. Για τον λόγο αυτό, η ανάπτυξη νέων τεχνολογικών προϊόντων και μέσων διαχείρισης και μετάδοσης της πληροφορίας αποτελούν προϋπόθεση και ταυτοχρόνως απαίτηση ενός προηγμένου πολιτισμού. Αποφασιστικός, λοιπόν, αναφαίνεται ο ρόλος των Τ.Π.Ε. στη σύγχρονη κοινωνία.

1.3. Καινοτομία και οικονομία

Κατά τον 19^ο αιώνα ο Κ. Marx, στην προσπάθειά του να προσδιορίσει τους μηχανισμούς που θα ανατρέψουν το κεφαλαιοκρατικό σύστημα, ανέλυσε την έννοια της υπεραξίας. Η υπεραξία διαχωρίστηκε σε απόλυτη, που αφορά την υπερεργασία, και σε σχετική, που αφορά τη χρήση μηχανημάτων¹⁴, τα οποία αποτελούσαν την καινοτομία της εποχής.

Αργότερα, κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, η καινοτομία τέθηκε στο επίκεντρο της θεωρίας, περί οικονομικής ανάπτυξης, του J. Schumpeter¹⁵ και σε σημαντικό βαθμό καθόρισε την αντίληψή του, σύμφωνα με την οποία «Η υλοποίηση καινοτομιών είναι η μόνη λειτουργία που είναι θεμελιώδης στην ιστορία»¹⁶. Ο νέος επιχειρηματίας (entrepreneur) αναλαμβάνει όλα τα έξοδα προώθησης νέων καινοτόμων προϊόντων, εισάγοντάς τα στην παραγωγική διαδικασία και αυξάνοντας σημαντικά την παραγωγικότητα, λαμβάνοντας ως πρόσκαιρη ανταμοιβή την κατ' αποκλειστικότητα εκμετάλλευσή της. Η αξιοποίηση αυτή των νέων τεχνολογιών και καινοτομιών γεννά με τη σειρά της ένα κύμα μιμητών¹⁷, το οποίο επαναφέρει την αγορά σε κατάσταση ισορροπίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το κόστος μη διαχείρισης της νέας γνώσης είναι μεγαλύτερο από το κόστος διαχείρισης και αφομοίωσης της. Υπό αυτό το πρίσμα ερμηνεύονται οι οικονομικοί κύκλοι, ως χαρακτηριστικό γνώρισμα του καπιταλισμού, η διάρκεια των οποίων είναι ίση με το χρόνο πλήρους κορεσμού της αγοράς, με επακόλουθο την ύφεση, ελλείψει καινοτομιών.

Κατά τον 20ο αιώνα, η καινοτομία τέθηκε στο επίκεντρο των περισσότερων σύγχρονων θεωριών, περί οικονομικής ανάπτυξης. Η μελέτη της ως ιδιαίτερου φαινομένου, και η αυτονομία της ως διακριτό πεδίο των κοινωνικοοικονομικών επιστημών, είναι υπόθεση περίπου μισού αιώνα, καθώς δεν συγκέντρωνε, έως σχετικά πρόσφατα, το

---

¹⁴ Παπαηλίας Θ. (2018), σελ. 334

¹⁵ Schumpeter J. (1912)

¹⁶ Καλογήρου, Γ. (2015α), σελ. 220

¹⁷ Παπαηλίας Θ. (2018), σελ. 347

αντίστοιχο ενδιαφέρον (ακριβέστερα έως τις αρχές της δεκαετίας του 1960)¹⁸. Η πλέον γνωστή θεωρείται η neo-Schumpeterian θεωρία, η οποία στηρίζεται στην άποψη του J. Schumpeter, περί καινοτόμων επιχειρηματιών, καθώς αποτελούν μοχλό ενεργοποίησης, βάση και υπόδειγμα για μελλοντική οικονομική ανάπτυξη.

Η καινοτομία, σύμφωνα με τις D. Leonard και S. Sensiper, είναι μια διαδικασία γραμμική: Παράγεται μία ιδέα, στη συνέχεια αναπτύσσεται, δοκιμάζεται, υιοθετείται ή και υλοποιείται. Κατά τη διαδικασία υλοποίησης της αναδύονται σε μικρότερη κλίμακα νέες ιδέες, που ανατροφοδοτούν το υπάρχον κύκλωμα, προκειμένου αυτό να βελτιωθεί, να αναπτυχθεί ή να εξυπηρετήσει νέες αναδυόμενες, από αυτό, ανάγκες¹⁹. Μέσα από μια διαδικασία παρατήρησης και δοκιμής, λοιπόν, το αρχικό κύκλωμα ανατροφοδοτείται από τη δημιουργία νέων κυκλωμάτων καθιστώντας την καινοτομία μια διαδικασία διαρκή και εξελικτική. Αποτέλεσμα της δυναμικής φύσης της είναι η ταχεία εξάπλωση των νέων καινοτόμων τεχνολογιών, οι οποίες έχουν χαρακτήρα διττό, καθώς αποτελούν αποτέλεσμα της οικονομικής προόδου, ταυτοχρόνως, προϋπόθεσή ανάπτυξης, αλλά και ουσιώδη παράγοντα κοινωνικής και θεσμικής αλλαγής.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχοντας αναγνωρίσει τον αποφασιστικό ρόλο της καινοτομίας και προσανατολιζόμενη σε μια ανάπτυξη βιώσιμη, έθεσε την καινοτομία στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων της. Η επιδιωκόμενη, για την Ε.Ε., ανάπτυξη στηρίζεται, ως έναν βαθμό, στην επάρκεια των περιφερειακών οικονομιών, που καινοτομούν και μετασχηματίζονται, ούτως ώστε να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις. Στοχεύοντας στην ενθάρρυνση των οικοσυστημάτων καινοτομίας, έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, δημιουργήθηκε η «Ένωση Καινοτομίας», στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», θέτοντας την καινοτομία στον πυρήνα της Ευρωζώνης²⁰. Σε αυτό το πλαίσιο, καταλυτική θεωρείται η συμβολή των Τ.Π.Ε., καθώς η υιοθέτησή τους αυξάνει σημαντικά το ενδεχόμενο των επιχειρήσεων να καινοτομήσουν²¹.

---

¹⁸ Καλογήρου, Γ. (2015α), σελ. 220

¹⁹ Leonard D.- Sensiper S. (1998), p.6

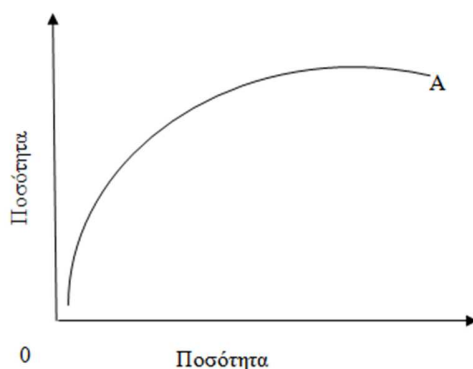
²⁰ Ευρωπαϊκή Ένωση - «Έρευνα και την καινοτομία»

²¹ I.O.B.E. (2014), σελ. 58

1.4. Η αξία της πληροφορίας και η γνώση

Στο χώρο της Διοίκησης, είναι κοινά αποδεκτό, πως η διαχείριση πληροφοριών αποτελεί έναν ισχυρό παράγοντα για την αναπτυξιακή πορεία μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού. Σε ένα σύνθετο οργανωσιακό περιβάλλον η συλλογή, ο έλεγχος και η αξιοποίηση των πληροφοριών συμβάλλει τα μέγιστα στη λήψη αμεσότερων και ορθότερων αποφάσεων.

Η σχέση του πλήθους των πληροφοριών, για ένα δεδομένο πρόβλημα, και της ποιότητας των αποφάσεων εκφράζεται με το νόμο της φθίνουσας απόδοσης (law of diminishing returns). Συγκεκριμένα, η αποτελεσματικότητα μιας δεδομένης απόφασης αυξάνεται όσο αυξάνεται η ποσότητα των διαθέσιμων πληροφοριών, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1.1, με την προϋπόθεση της σταθερότητας των λοιπών συντελεστών. Υφίσταται, ωστόσο, ένα σημείο κορεσμού, πέραν του οποίου οι πρόσθετες πληροφορίες οδηγούν σε ολοένα και μικρότερες αυξήσεις συνολικής αποτελεσματικότητας.

Διάγραμμα 1.1

Καμπύλη λειτουργίας του Νόμου Φθίνουσας Απόδοσης

Πηγή: Τζωρτζάκης Κ. – Τζωρτζάκη Α. (1999)

Η κυρτότητα της καμπύλης αποτυπώνει το βαθμό υποκατάστασης των δύο συντελεστών. Μικρή κυρτότητα στην καμπύλη εμφανίζεται σε αποφάσεις χαμηλού επιπέδου, ενώ η μεγάλη κυρτότητα προϋποθέτει πολύ μεγάλο αριθμό πληροφοριών έναντι της διοικητικής απόφασης²².

Εδώ αξίζει να αναφερθεί η διαφορά της πληροφορίας από τη γνώση, καθώς είναι έννοιες διαφορετικές. Πληροφορία θεωρείται μια μονάδα αυτόνομη, ειδική, συγκεκριμένη

²² Τζωρτζάκης Κ. – Τζωρτζάκη Α. (1999), σελ. 324

και αντικειμενική, σε ένα πλαίσιο αναφοράς και είναι αποτέλεσμα σύνθεσης απλών δεδομένων. Η γνώση, από την άλλη πλευρά, είναι μια οργανωμένη δομή πληροφοριών, πιστοποιημένης ποιότητας, συγχρονισμένη με τις ανάγκες των χρηστών²³.

Σε επίπεδο πληροφόρησης οι Τ.Π.Ε. έχουν αναδειχθεί σε πολύτιμο σύμμαχο της Διοίκησης. Με τη χρήση τους, και καταργώντας τις αποστάσεις, απλοποιείται η διαδικασία έγκαιρης συγκέντρωσης πληροφοριών – τόσο από το εσωτερικό όσο και το εξωτερικό περιβάλλον – αξιολόγησης και συσχέτισης αυτών με το προς επίλυση πρόβλημα και επιτυγχάνεται καλύτερη οργάνωσή και αξιοποίησή τους κατά τη λήψη των διοικητικών αποφάσεων.

1.5. Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

Ο όρος Τ.Π.Ε. αναφέρεται σε ένα ευρύ πεδίο τεχνολογιών, εφαρμογών, δικτύων, λογισμικού, και εξοπλισμού, όπως είναι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οι τηλεοράσεις²⁴. Διακρίνονται σε «παλαιές» τεχνολογίες όπως η τηλεόραση και το ραδιόφωνο και σε «νέες» όπως οι κινητές κυψελοειδείς επικοινωνίες.

Τα διάφορα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα, όπως το διαδίκτυο και η τηλεφωνία, αποτελούν μέρος των τεχνολογιών αυτών, επίσης, τα ενδοδίκτυα (intranets), οι εφαρμογές συγχρονισμένης επικοινωνίας και ανταλλαγής μηνυμάτων, οι εφαρμογές διαχείρισης εγγράφων και εργασιών, οι πύλες πληροφοριών (portals) και οι αποθήκες δεδομένων²⁵. Στην κατηγορία των δικτύων περιλαμβάνονται τα καλώδια χαλκού και οι οπτικές ίνες, οι κινητές κυψελοειδείς, οι ασύρματες, αλλά και οι δορυφορικές συνδέσεις. Στο φάσμα των Τ.Π.Ε. περιλαμβάνεται και η χρήση διεπαφών ανθρώπου – υπολογιστή, όπως τα πολυμέσα²⁶, αλλά και πλήθος εφαρμογών, όπως τα πληροφοριακά συστήματα, η τηλεδιάσκεψη και η τηλεεκπαίδευση. Εξοπλιστικά στοιχεία διαδικτύου, τηλεφωνικές συσκευές και υπολογιστές σε συνδυασμό με λογισμικό αποτελούν τη βάση για ένα πλήθος ασύρματων υπηρεσιών, όπως είναι η μεταφορά ηλεκτρονικών αρχείων, η μηχανογράφηση και η ηλεκτρονική αλληλογραφία, που επίσης συμπεριλαμβάνονται στις Τ.Π.Ε..

²³ Χατζηγεωργίου Γ., Τζωρτζακάκης Γ.

²⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή - «Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στην ανάπτυξη –

Ρόλος των Τ.Π.Ε. στις αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΚ»

²⁵ Βασιλικογιαννάκης Γ. (2003), σελ. 12

²⁶ Κατσάλη Σ. (2013), σελ.9

Η σύνδεση στο διαδίκτυο έχει καίρια σημασία, καθώς επιτρέπει την ταχεία μεταφορά πλήθους μορφών αναπαράστασης της πληροφορίας με σύμβολα, ήχο, εικόνα και βίντεο, από έναν υπολογιστή σε άλλον ή σε περισσότερους. Αποτέλεσμα της συνδεσιμότητας είναι η εκθετικά αυξανόμενη πρόσβαση των ατόμων στην πληροφορία²⁷.

Στις ανεπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες χώρες, οι χρήστες των Τ.Π.Ε. έχουν πρόσβαση σε όλο το φάσμα των προσφερόμενων δυνατοτήτων και διευκολύνσεων, με χαμηλό αντίτιμο. Η χρήση τους βελτιώνει τον ιδιωτικό ή/και εργασιακό τους βίο, εξοικονομώντας χρόνο και χρήμα²⁸. Μεταβάλλει επίσης τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι διαχειρίζονται την πληροφορία, επικοινωνούν, εκπαιδεύονται και εργάζονται. Αναπόφευκτα, εισβάλλει στη σφαίρα της δημόσιας διοίκησης²⁹.

Υπό αυτές τις συνθήκες και κατά τρόπο πρωτόγνωρο, διαχέεται η πληροφορία, αλλά και η γνώση, σε ποικίλους τομείς κοινού ενδιαφέροντος, αυξάνοντας σημαντικά την οικονομική και κοινωνική αλληλεπίδραση. Σε αυτή ακριβώς τη δυνατότητα διαμοιρασμού της πληροφορίας εδράζεται και ο επαναστατικός χαρακτήρας των Τ.Π.Ε.. Η μεγάλη αποδοχή τους, όχι μόνο έχει οδηγήσει στη σημαντικότερη μεταφορά πληροφορίας και γνώσης, που έχει πραγματοποιηθεί έως σήμερα, αλλά έχει, επίσης, δημιουργήσει νέες αντιλήψεις για την πληροφόρηση, τη γνώση, την επαγγελματική δραστηριοποίηση, τη διοίκηση και τη διακυβέρνηση³⁰. Οι Τ.Π.Ε. συνεισέφεραν ουσιωδώς στη δυνατότητα αποθήκευσης μεγάλου όγκου πληροφοριών σε «ψηφιακή» μορφή, στη δυνατότητα επεξεργασίας τους με «μηχανικά» μέσα και στην αναζήτηση και αξιοποίηση τους, με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, σε τοπικό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο άμεσα και οικονομικά, καταργώντας κάθε γεωγραφικό περιορισμό. Η επιρροή τους σε επίπεδο κοινωνικό και οικονομικό είναι αδιαμφισβήτητα σημαντική και τα οφέλη της ανάπτυξης και εξάπλωσής τους πολλαπλά. Κομίζονται δε, όταν ταυτοχρόνως επιχειρούνται και αλλαγές οργανωσιακού επιπέδου³¹.

---

²⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή - «Ηλεκτρονική διακυβέρνηση» ως η επιγραμμική Δημόσια Διοίκηση.

²⁸ Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην ανάπτυξη - Ρόλος των ΤΠΕ στις αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΚ /* COM/2001/0770 τελικό

²⁹ Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016 - 2021

³⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή - «Ηλεκτρονική διακυβέρνηση» ως η επιγραμμική Δημόσια Διοίκηση

³¹ Κατσάλη Σ. (2013), σελ. 12

Ως τεχνικές καινοτομίες διακρίνονται για τον πλέον καταλυτικό τους χαρακτήρα, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ανασυνθέτοντας τον κοινωνικοοικονομικό ιστό και το επιχειρείν, καθώς έχουν επιφέρει επιπτώσεις στους όρους παραγωγής, διανομής και διοίκησης, εκπαίδευσης, συναλλαγών και επικοινωνιών. Τείνει να γίνει αποδεκτό, από κοινωνιολόγους, οικονομολόγους και γεωγράφους, ότι η συνεχιζόμενη διάχυσή τους σε συνδυασμό με εκπόνηση σχεδίων στρατηγικού σχεδιασμού ωθούν την παγκόσμια οικονομία σε εκτεταμένες διαρθρωτικές αλλαγές³².

1.5.1. Οι Τ.Π.Ε. ως παραγωγικός συντελεστής

Ως παραγωγικοί συντελεστές (inputs) νοούνται όλοι οι αναγκαίοι εκείνοι πόροι – φυσικοί και ανθρώπινοι - που αξιοποιούνται, σε μια κοινωνία, για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών³³ και ταυτόχρονα συμβάλλουν στη δημιουργία της παραγωγικής και αναπτυξιακής διαδικασίας. Συγκεκριμένα, παραγωγικοί συντελεστές είναι: το εργατικό δυναμικό (κατά τον Ricardo³⁴ ο μοναδικός παραγωγικός συντελεστής), οι φυσικοί πόροι και το πάγιο, για επένδυση, κεφάλαιο (όπως προστέθηκαν από τον Smith), η επιχειρηματικότητα και η τεχνολογία (όπως συμπλήρωσε ο Schumpeter). Η τεχνολογία, υπό μία έννοια, ανήκει στον συντελεστή κεφάλαιο, εξετάζεται όμως ξεχωριστά, λόγω της δυναμικότητας που διαθέτει, διότι κάθε μεταβολή της δύναται να μεταβάλλει όλους του υπόλοιπους παραγωγικούς συντελεστές. Η προσμετρώμενη επιχειρηματικότητα, ενσωματώνει την έννοια της καινοτομίας και, κατά την αντίληψη του Schumpeter, δημιουργεί καταστρέφοντας. Στις διατυπώσεις του περί «θύελλας δημιουργικής καταστροφής» εισάγεται η καινοτομία στην παραγωγική μέθοδο ή το παραγόμενο προϊόν και ταυτόχρονα αποσύρονται τα ξεπερασμένα στοιχεία³⁵.

Το γεγονός ότι οι παραγωγικοί συντελεστές είναι περιορισμένοι, καθιστούν αναγκαία την αριστοποίηση της χρήσης τους, την καλύτερη, δηλαδή, δυνατή κατανομή τους, κατά την παραγωγική διαδικασία, προκειμένου να παράγεται η μεγαλύτερη δυνατή ποσότητα με τη χρήση των λιγότερων μέσων. Συχνά, η χρήση μειωμένων μονάδων από κάποιον συντελεστή και η μεγαλύτερη χρήση κάποιου άλλου, αυξάνει την παραγόμενη

---

³² Κατσάλη Σ. (2013), σελ. 15

³³ Παπαηλίας Θ. (2020), σελ. 27

³⁴ Ricardo D. (1817)

³⁵ Κορρές Γ. (2015), σελ. 84

ποσότητα. Σε αύξηση των παραγόμενων μονάδων μπορεί να οδηγήσει η βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου, του όγκου του κεφαλαίου, της ποιότητας της οργάνωσης, καθώς και η προώθηση της έρευνας³⁶. Η αύξηση της παραγόμενης ποσότητας και της παραγωγικότητας των συντελεστών συνιστούν προσδιοριστικούς παράγοντες της οικονομικής μεγέθυνσης, με σημαντικότερη την εργασία, το κεφάλαιο και την τεχνολογική πρόοδο³⁷. Σε συνδυασμό με το θεσμικό πλαίσιο και το μέγεθος της αγοράς καθορίζουν την αναπτυξιακή διαδικασία και την οικονομική μεγέθυνση.

Οι Τ.Π.Ε., ως παραγωγικός συντελεστής, αντιπροσωπεύουν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Προϋποθέτουν επένδυση και με τη χρήση τους επηρεάζουν τους υπόλοιπους συντελεστές. Το πλήθος των προϊόντων και υπηρεσιών Τ.Π.Ε., με μειωμένο κόστος, αυξάνει την απόδοση των φυσικών πόρων και του κεφαλαίου και βελτιώνει την εργασία, καθώς οι εργαζόμενοι γίνονται περισσότερο αποδοτικοί. Η εισαγωγή των Τ.Π.Ε. στην παραγωγική διαδικασία συντελεί σε μια, εκ βαθέων, αναδιοργάνωση του παραγωγικού συστήματος και συνιστά προσδιοριστικό παράγοντα της οικονομικής μεγέθυνσης. Η διευκολυντική τους φύση σε συνδυασμό με το γεγονός ότι αποτελούν τεχνολογία γενικού σκοπού έχει οδηγήσει σε εκτεταμένη διάχυση επιδρώντας σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, με αποτέλεσμα την ανάδυση ενός νέου τεχνοοικονομικού παραδείγματος³⁸.

1.5.2. Οι Τ.Π.Ε. ως κλάδος της οικονομίας

Οι Τ.Π.Ε. ως κλάδος της οικονομίας απαρτίζεται από όλες εκείνες τις επιχειρήσεις που στοχεύουν στην παραγωγή, αποθήκευση, διαχείριση και μετάδοση πληροφορίας και δραστηριοποιούνται στην παραγωγή υλικού (hardware), συστημάτων και εφαρμογών (software) και παρεχόμενων υπηρεσιών, που σχετίζονται με τις Τ.Π.Ε.. Η δράση τους πραγματοποιείται σε επίπεδο μελέτης, σχεδιασμού, παραγωγής, ανάπτυξης, υλοποίησης, συντήρησης και διαχείρισης.

---

³⁶ Βαβούρας Ι. (2019), σελ. 524

³⁷ Βαβούρας Ι. (2019), σελ. 522

³⁸ Καλογήρου Γ. et.al. (2015), σελ. 23

Τα θετικά αποτελέσματα της δραστηριότητας του κλάδου συνδέονται άμεσα με την οικονομική μεγέθυνση και την ανάπτυξη της κοινωνίας, καθώς επιδρούν στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π. των ανεπτυγμένων οικονομιών και στην κατάταξή τους στον διεθνή καταμερισμό εργασίας. Αν ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι η ψηφιακή ετοιμότητα αποτελεί κύριο προσδιοριστικό παράγοντα της παραγωγικότητας, γίνεται κατανοητό ότι οι Τ.Π.Ε., αυξάνοντας την παραγωγικότητα έμμεσα, αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα. Αυτό, στην πράξη, σημαίνει πως έτεροι κλάδοι, που κάνουν χρήση των Τ.Π.Ε., καθίστανται περισσότερο παραγωγικοί και ανταγωνιστικοί συνεισφέροντας έμμεσα σε άνοδο του Α.Ε.Π.³⁹ . Επιπρόσθετο θετικό αποτέλεσμα προκύπτει από τον συνδυασμό των χρησιμοποιούμενων συντελεστών στη συνολική παραγωγικότητα της παραγωγικής διαδικασίας (Multi-Factor Productivity)⁴⁰ . Αφ' ενός, λοιπόν, η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί παράγοντα έλξης στον κλάδο των Τ.Π.Ε., αφ' ετέρου δε, οι πραγματοποιούμενες επενδύσεις σε Τ.Π.Ε. ενεργοποιούν τις περιφερειακές οικονομίες⁴¹ . Διαφαίνεται, λοιπόν, η συμβολή των Τ.Π.Ε. στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας όχι μόνο των αμιγώς τεχνολογικών κλάδων, αλλά και των δευτερογενώς επωφελούμενων από τη χρήση τους. Η ανταγωνιστικότητα, με τη σειρά της, αποτελεί θεμέλιο λίθο βιωσιμότητας και επιτυχούς πορείας της οικονομίας.

Όπως είναι γνωστό ότι η δημιουργία υποδομών για τις Τ.Π.Ε. είναι πολυδάπανη, απαιτεί μεγάλες επενδύσεις και προϋποθέτει συνήθως κυρίαρχο ρόλο του δημοσίου ή των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Ωστόσο, η υποδομή για τις Τ.Π.Ε. φαίνεται να φέρει μεγαλύτερο δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης, σε σχέση με άλλους τομείς. Το φάσμα των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών διαρκώς επεκτείνεται καθιστώντας ολοένα και πιο οικονομικό τον εξοπλισμό, αλλά και το κόστος λειτουργίας⁴² .

Οι Τ.Π.Ε. ως κλάδος της οικονομίας συμβαδίζει με την καινοτομία. Η συνεισφορά του στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη είναι αδιαμφισβήτητη, έχοντας σημειώσει καθοριστικές αλλαγές στον κλάδο της βιομηχανίας, του εμπορίου, της εκπαίδευσης, της δημόσιας διοίκησης και της διακυβέρνησης.

---

³⁹ Καλογήρου Γ. et.al. (2015), σελ. 16

⁴⁰ Καλογήρου Γ. et.al. (2015), σελ. 247

⁴¹ Κατσάλη Σ. (2013), σελ 33

⁴² Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στην ανάπτυξη - Ρόλος των ΤΠΕ στις αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΚ /* COM/2001/0770 τελικό

Η κατηγοριοποίηση των κλάδων και των ομάδων δραστηριοποίησης στις Τ.Π.Ε. και το ηλεκτρονικό εμπόριο, έχει πραγματοποιηθεί από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, κατά τα οριζόμενα στον υπ' αριθμ. 2020/1030⁴³ εκτελεστικό κανονισμό της Ε.Ε., και σύμφωνα με την ταξινόμηση NACE⁴⁴, όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα 1.1.

Πίνακας 1.1.
Κλάδοι και ομάδες δραστηριοποίησης στις Τ.Π.Ε. κατά NACE^{45 46}

Κωδικός NACE (Αναθ.2)	Περιγραφή
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας
264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης
268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων
465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων
582	Έκδοση λογισμικού
611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες
612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες
613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες
619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες
620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών & συναφείς δραστηριότητες
631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες
951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Όπως προκύπτει από το Διάγραμμα 1.2., οι Τ.Π.Ε., ως κλάδος της οικονομίας, σημειώνουν αυξημένη μεταβλητότητα σε σύγκριση με την οικονομία στο σύνολό της. Σε παγκόσμια

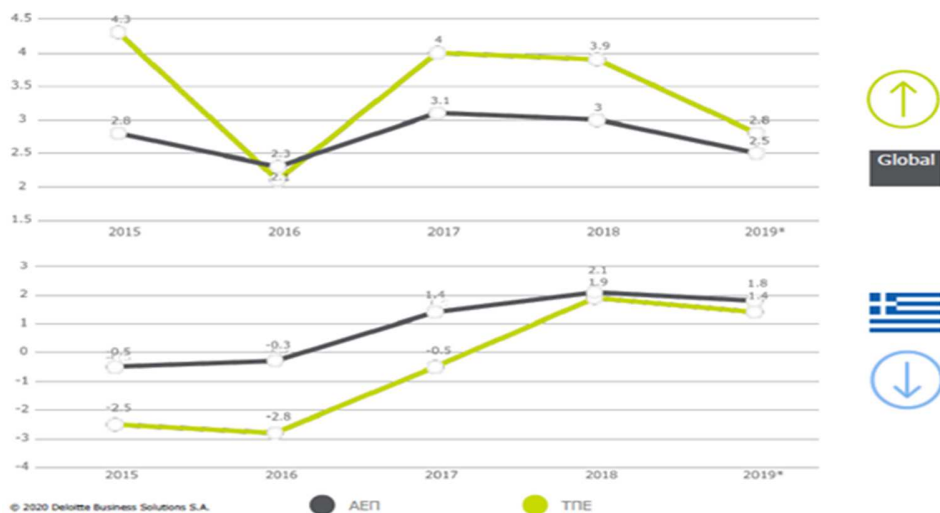
⁴³ Η Ευρωπαϊκή Ένωση, επιδιώκοντας να ακολουθήσει ενοποιημένες και αποδοτικότερες στατιστικές διαδικασίες, σχετικά με τη χρήση των Τ.Π.Ε. και του ηλεκτρονικού εμπορίου, εξέδωσε, τον Ιούλιο του 2020, τον εκτελεστικό κανονισμό 2020/1030. Κύρια επιδίωξη ήταν να διευκολυνθεί η διαδικασία συλλογής, επεξεργασίας και παρουσίας των στατιστικών στοιχείων που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη και αφορούν τον τομέα αυτόν.

⁴⁴ Η συντομογραφία Nace προέρχεται από το γαλλικό Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne, που μεταφράζεται ως «Στατιστική ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα». Πρόκειται για κωδικοποίηση, σε τετραψήφιο επίπεδο, της επαγγελματικής δραστηριότητας, η οποία διασφαλίζει την συλλογή ομοιογενών και στατιστικά αξιοποιήσιμων δεδομένων, από τα κράτη μέλη.

⁴⁵ Σύμφωνα με τον Εκτελεστικό κανονισμό της Επιτροπής στην ιστοσελίδα της Eurostat.

⁴⁶ Σύμφωνα με στοιχεία του Μητρώου Επιχειρήσεων στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Τα ποσά είναι κατά προσέγγιση, καθώς ορισμένα στοιχεία έχουν χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικά από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και δεν έχουν συμπεριληφθεί κατά την άθροιση. Αναλυτικοί πίνακες παρατίθενται ως Παράρτημα

κλίμακα παρουσιάζει σημαντική απόδοση σε σχέση με το Α.Ε.Π., ασκώντας πολλαπλασιαστική δύναμη στην οικονομική ανάπτυξη.

Διάγραμμα 1.2

Ποσοστιαία ετήσια μεταβολή κλάδου Τ.Π.Ε. και Α.Ε.Π. (%)

Πηγή: Σ.Ε.Π.Ε. - Deloitte: Μελέτη Στρατηγικού Σχεδιασμού για τον κλάδο Τ.Π.Ε., 2019

Στην Ελλάδα, παρατηρούνται μειωμένοι ρυθμοί ανάπτυξης σε σχέση με το σύνολο της οικονομίας. Ωστόσο, δε μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι συνεισφέρει σημαντικά στην αύξηση του Α.Ε.Π. και την αύξηση της απασχόλησης, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 1.2.

Πίνακας 1.2

Κύκλος εργασιών - Αριθμός επιχειρήσεων / απασχολούμενων στις Τ.Π.Ε.

ΕΤΟΣ	ΑΡ. ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες €)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
2016	13.596	10.367.965,79	65.037
2017	13.351	10.731.486,03	64.625
2018	12.991	11.605.483,36	67.347

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι στα ποσά αυτά δεν συνυπολογίζεται η αύξηση εκείνη του Α.Ε.Π. άλλων κλάδων, που παρουσιάζουν αύξηση στον κύκλο εργασιών του, χάριν στην αύξηση της παραγωγικότητας τους από τη χρήση των Τ.Π.Ε..

1.5.3. Τ.Π.Ε. και κοινωνία

Σε μια κοινωνία, που διαρκώς μετασχηματίζεται τα μέσα και οι σχέσεις παραγωγής αποτελούν τη βάση της οικονομικής της λειτουργίας. Στο πλαίσιο της οικονομικής δράσης, οι κοινωνικές τάξεις, που έχουν τον έλεγχο των παραγωγικών συντελεστών, επηρεάζουν το ιδεολογικό, πολιτικό και θεσμικό καθεστώς και κατ' επέκταση τη συγκρότηση της κοινωνίας. Η συγκρότηση, δηλαδή, των τυπικών θεσμών - νομικών και πολιτικών - γίνεται, σε σημαντικό βαθμό, με τρόπο που να διευκολύνει την οικονομική λειτουργία, προς όφελος των κοινωνικών τάξεων που ελέγχουν τα μέσα παραγωγής⁴⁷. Συχνά, έχει παρατηρηθεί ότι ο κατακερματισμός της εξουσίας στέκεται εμπόδιο στις θεσμικές αλλαγές και αναστέλλει την οικονομική ανάπτυξη. Στον ευρωπαϊκό χώρο το φαινόμενο αυτό αντιμετωπίστηκε, σε σημαντικό βαθμό, με την ένταξη των χωρών στην Ε.Ε., την ύπαρξη κοινού θεσμικού πλαισίου και νομίσματος.

Οι Τ.Π.Ε., ως παραγωγικός συντελεστής και ως κλάδος δραστηριοποίησης, συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομική μεγέθυνση και για το λόγο αυτό η κατά το δυνατό μεγαλύτερη και αμεσότερη διάχυσή τους αποτελεί ζητούμενο στις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Πριν αλλά και μετά την υιοθέτησή τους και την ενσωμάτωσή τους στην παραγωγική διαδικασία, απαιτούνται αλλαγές σε επίπεδο θεσμών, οργάνωσης και διοίκησης. Προς αυτή την κατεύθυνση έχουν πραγματοποιηθεί και έπονται αλλαγές, στους τυπικούς και τους άτυπους θεσμούς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η μεταβολή του τυπικού θεσμικού πλαισίου, επί τη βάσει των Τ.Π.Ε., καθορίζει τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης, τον ρόλο των πολιτών και τη δράση των επιχειρήσεων στο ψηφιακό περιβάλλον. Συνέπεια των θεσμικών αυτών μεταβολών, είναι η ίδρυση ψηφιακών δομών και ο καθορισμός ψηφιακών υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, που αντικατοπτρίζουν τους πραγματικούς, στη νέα, υπό σύσταση, ψηφιακή κοινωνία.

Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι οι Τ.Π.Ε. αποτελούν απλώς ένα μέσο, ένα εργαλείο στη διάθεση της κοινωνίας και δεν εξασφαλίζουν αφ' εαυτού οικονομική πρόοδο και κοινωνική ευημερία. Για το λόγο αυτό, πέρα από την αλλαγή των τυπικών θεσμών, που έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αναγκαία είναι και η αναπροσαρμογή των άτυπων θεσμών.

---

⁴⁷ Κιουπκιολής, Α. (2015), σελ. 5

Οι άτυποι θεσμοί – οι ιδέες, οι ηθικές αρχές και γενικότερα η νοοτροπία - καθορίζονται από την οικονομική δομή και αντανakλούν τις οικονομικές σχέσεις και διαδικασίες, αλλά και τις σχετιζόμενες με αυτές. Ο επαναπροσδιορισμός τους είναι αναγκαίος, καθώς η προμήθεια, η εισαγωγή και η ανάπτυξη σύγχρονων τεχνολογικών συστημάτων δε συνεπάγεται αυτομάτως επιχειρηματικές ή κοινωνικές ωφέλειες. Η εγκαθίδρυση νέων αντιλήψεων στα θέματα τεχνολογίας και οργάνωσης, η αυξημένη πρόσβαση στην πληροφόρηση, η απόκτηση νέων δεξιοτήτων, η νοοτροπία διαφανούς δράσης και διαμοιρασμού της πληροφορίας, αλλά και η εποικοδομητική χρήση των Τ.Π.Ε. και η ορθολογική διαχείρισή τους συνεισφέρουν στην επιτάχυνση της διάχυσής τους με τα συνεπαγόμενα οφέλη. Αυτή η αναδιαμόρφωση των άτυπων θεσμών διαφοροποιεί το υφιστάμενο ηθικό καθεστώς και κατά συνέπεια την ίδια την κοινωνία.

Η χρήση των Τ.Π.Ε. σε συνδυασμό με τις αλλαγές των θεσμών συντελεί ριζικά στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης Κράτους – πολιτών – επιχειρήσεων, του τρόπου λειτουργίας, διαχείρισης της εξουσίας και διακυβέρνησης. Για το λόγο αυτό υποστηρίζεται ότι οι τεχνολογίες αυτές έχουν, πρωτίστως, κοινωνικό χαρακτήρα και αποτελούν τη βάση για την Κοινωνία της Πληροφορίας⁴⁸, όπως φαίνεται στο Σχήμα 1.1

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Σχήμα 1.1
Οι Τ.Π.Ε. στην Κοινωνία της Πληροφορίας

⁴⁸ Καλογήρου Γ. et. al., (2015), σελ 17

Η επίδραση των Τ.Π.Ε. στην κοινωνία είναι πολύπλευρη. Η ευρεία εξάπλωσή τους και η ανάπτυξη της καινοτομίας στον κλάδο επέφερε τη μείωση του κόστους πρόσβασης στο διαδίκτυο με προσιτό αντίτιμο, ακόμη και για τους οικονομικά ασθενέστερους πολίτες⁴⁹. Η πρόσβαση στην πληροφορία και οι νέοι τρόποι επικοινωνίας έδωσαν ώθηση στην κοινωνική ενσωμάτωση ευπαθών ομάδων πληθυσμού, όπως άτομα με αναπηρία, και άλλων ειδικών ομάδων, όπως οι μετανάστες. Άλλη έκφανση της άρσης των κοινωνικών αποκλεισμών, είναι η χρήση των μέσων αυτών από τους κατοίκους δυσπρόσιτων περιοχών, οι οποίοι για πρώτη φορά απέκτησαν ίσες δυνατότητες πληροφόρησης με τους κατοίκους των αστικών κέντρων. Ως συνέπεια των ανωτέρω, η κοινωνία γίνεται περισσότερο ανοιχτή και αναδιοργανώνεται, υπό τον συντονισμό των Τ.Π.Ε..

Η χρήση των μέσων αυτών οδηγεί σε μια κοινωνία πιο μορφωμένη. Οι πολίτες αποκτούν πρόσβαση σε εκπαιδευτικές υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης και φοίτησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι οποίες προσφέρονται εξ' αποστάσεως με χαμηλότερο κόστος. Αυτό λειτουργεί ιδιαίτερα θετικά σε ομάδες ευάλωτες, με χαμηλή εκπροσώπηση στην ανώτατη εκπαίδευση, δεδομένου ότι η τάση των θέσεων εργασίας, που απαιτούν αναβαθμισμένα προσόντα και δεξιότητες, στην Ευρώπη, είναι ανοδική⁵⁰. Εξίσου σημαντική είναι η διασύνδεση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των ερευνητικών κέντρων σε διαφορετικά σημεία του πλανήτη, καθώς συνεισφέρει σημαντικά στον τομέα της παιδείας, διαχέοντας τη γνώση και προάγοντας την παραγωγή νέας, θέτει τα θεμέλια για την κοινωνία της γνώσης⁵¹. Οι ραγδαίες εξελίξεις στο χώρο των Τ.Π.Ε. καθιστούν αναγκαία, περισσότερο από ποτέ, τη δια βίου εκπαίδευση και εντείνουν τον ανταγωνισμό στο εκπαιδευτικό και εργασιακό περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, η διάχυσή τους επιτρέπει την ολοένα και καλύτερη ενημέρωση των πολιτών σε θέματα που αφορούν τη δράση της Δημόσιας Διοίκησης και ενισχύει το αίσθημα του ανήκειν στην κοινωνία. Η σχέση Κράτους-πολιτών παύει να είναι μονοσήμαντη. Οι ηλεκτρονικές ψηφοφορίες (e-Voting) και η ηλεκτρονική διαβούλευση (Online Deliberation) δίνουν το βήμα στους πολίτες. Οι πολίτες μπορούν πλέον να

---

⁴⁹ Αλεξόπουλος Α. (2011), σελ. 85

⁵⁰ Σύμφωνα με άρθρο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου από την επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁵¹ Καλογήρου Γ. et. al. (2015), σελ 105

εκφράσουν την άποψή τους, να συνασπιστούν σε ομάδες και δίκτυα και να ασκήσουν πιέσεις για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους. Ιδιαίτερα η παρουσία των πολιτών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλάζει εκ βάθρων την κοινωνική οργάνωση⁵². Μέσω της συμμετοχικότητας και της διαβούλευσης περιορίζονται τα φαινόμενα διαφθοράς, αυξάνεται το επίπεδο διαφάνειας και η εμπιστοσύνη των πολιτών στο Κράτος. Η συγκέντρωση περισσότερων απόψεων, επί δημοσίων ζητημάτων, και η αξιοποίησή τους συνεισφέρει στη λήψη αποτελεσματικότερων αποφάσεων για το σύνολο της κοινωνίας. Η λήψη αποφάσεων, άλλωστε, οφείλει να εδράζεται σε στρατηγική τύπου win-win, κατά την οποία όλα τα εμπλεκόμενα μέρη κερδίζουν⁵³ – τόσο η Δημόσια Διοίκηση όσο και οι πολίτες. Αναμφισβήτητα, η συμμετοχή αυτή των πολιτών περιορίζει το δημοκρατικό έλλειμμα και επηρεάζει τον τρόπο διακυβέρνησης με συνέπεια η δημοκρατία, από αντιπροσωπευτική, σταδιακά να μετατρέπεται σε συμμετοχική⁵⁴.

Η ανάπτυξη των Τ.Π.Ε. στη Δημόσια Διοίκηση, πλήρως εναρμονισμένη με τις αρχές του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ, στοχεύει στον εκσυγχρονισμό της. Η βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών είναι ζητούμενο και γνώμονα έχει την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την οικονομικότητα της διοικητικής δράσης. Στο επίκεντρο βρίσκεται πάντα ο πολίτης και η καλύτερη και αμεσότερη εξυπηρέτησή του μέσα από το ψηφιακό περιβάλλον⁵⁵.

Σε αναπτυξιακό επίπεδο, η διάδοση των Τ.Π.Ε., μετασχημάτισε τις βιομηχανικές οικονομίες σε οικονομίες που βασίζονται στην παραγωγή, τον διαμοιρασμό και την αξιοποίηση της πληροφορίας και τη γνώσης. Η χρήση τους έδωσε τη δυνατότητα συμμετοχής, ακόμη και στις μικρές χώρες, να έχουν παρουσία στο παγκόσμιο ψηφιακό περιβάλλον⁵⁶.

Πολύτιμη είναι η συμβολή των Τ.Π.Ε., οι οποίες βελτιώνουν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών, μέσω εφαρμογών στον τομέα της υγείας, του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς⁵⁷.

---

⁵² Αλεξόπουλος Α. (2011), σελ. 87

⁵³ Ζησοπούλου Ε. (2018), σελ.43

⁵⁴ Τριανταφύλλου Β. (2015), «Η δημοκρατία στην Κοινωνία της Πληροφορίας»

⁵⁵ Ιωαννίδου Ε. (2010), σελ. 62

⁵⁶ Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας

⁵⁷ Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας

Σε εργασιακό επίπεδο επιτακτική είναι η ανάγκη για διαρκή προσαρμογή των υπαλλήλων στο ευμετάβλητο ψηφιακό περιβάλλον και η συνεχής ψηφιακή επιμόρφωσή τους. Είναι, δηλαδή, αναγκαία η ύπαρξη καταρτισμένου προσωπικού, που θα δύναται να αξιοποιήσει τις δυνατότητες, που προσφέρουν οι νέες αυτές τεχνολογίες και θα είναι σε θέση να παρακολουθεί τις εξελίξεις.

Ένας προβληματισμός που υπεισέρχεται εδώ είναι το ζήτημα της τεχνολογικής ανεργίας. Κατά την αντίληψη του Ricardo, η εισαγωγή τεχνολογικών μέσων στην παραγωγική διαδικασία ενδέχεται να είναι επιζήμια για το ανθρώπινο κεφάλαιο. Οι διαρθρωτικές, δηλαδή, αλλαγές που συνοδεύουν, εν προκειμένω, τη διάδοση των Τ.Π.Ε. και η αυτοματοποίηση και ο εκσυγχρονισμός, που συνεπάγεται η χρήση τους, ενδέχεται να περιορίσουν τον ανθρώπινο παράγοντα⁵⁸.

Ωστόσο, σε καθεστώς ελευθερίας του επιχειρείν δε φαίνεται να υπάρχει στενή σχέση μεταξύ αυτοματισμών και απασχόλησης. Στην πράξη, απαιτείται εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις που δεν εκσυγχρονίζονται, σε βάθος χρόνου, χάνουν τη θέση τους στην αγορά και οδηγούν σε τεχνολογική ανεργία. Αντίθετα, οι επιχειρήσεις που εκσυγχρονίζονται, ενδεχομένως, περιορίζουν τις θέσεις εργασίας τους, χάριν στην αύξηση της παραγωγικότητας από τη χρήση των νέων μέσων το προσωπικό, που αναζητούν, χρειάζεται, πλέον, να είναι εξοικειωμένο με τη χρήση των Τ.Π.Ε.. Παράλληλα, ο εκσυγχρονισμός τους συνεισφέρει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με εξειδίκευση στην παραγωγή ειδών του κλάδου των Τ.Π.Ε.. Μηχανισμός εξισορροπητικός ανάμεσα στις απολεσθείσες και τις αναδυόμενες θέσεις εργασίας δεν υφίσταται⁵⁹.

Κατά τον K. Marx οι νέες τεχνολογίες αυξάνουν το επίπεδο φτώχειας, οδηγώντας συχνά σε τεχνολογική ανεργία και μεγαλύτερες πιέσεις στους εργασιακούς χώρους. Ο εκσυγχρονισμός της παραγωγής παραμερίζει την όποια δεξιοτεχνία του προσωπικού καθιστώντας αβέβαιο το μέλλον τους και οδηγώντας σε αλληπάλληλες συγχωνεύσεις που υποβαθμίζουν τα μεσαία στρώματα και διευρύνουν τα κατώτερα. Υπό αυτές τις συνθήκες

---

⁵⁸ Γερογιάννη Ε. (2006), σελ. 18

⁵⁹ Παπαηλίας Θ. (2020), σελ. 191

διαμορφώνονται οι ιδεολογίες των μαζών και αναδύονται οι θεσμοί και τα πολιτικά κόμματα⁶⁰.

Σημαντική είναι η επίδραση των Τ.Π.Ε. για τους κατοίκους απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών, καθώς έχουν πρόσβαση σε μεγαλύτερη γκάμα αγαθών και δυνατότητα να απολαμβάνουν υπηρεσίες, οι οποίες κατά το παρελθόν δεν ήταν διαθέσιμες. Κατά τον τρόπο αυτό βελτιώνεται το επίπεδο διαβίωσής τους.

Κεφαλαιώδους σημασίας είναι επίδραση των Τ.Π.Ε. στον τομέα των συναλλαγών ηλεκτρονικού εμπορίου, το οποίο μετασχηματίστηκε, επιτρέποντας την διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών ηλεκτρονικά. Παράγοντας, που διευκόλυνε επιπρόσθετα την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και επιτάχυνε την κυκλοφορία του χρήματος στην Ε.Ε., πέρα από την εξέλιξη των τεχνολογικών μέσων, ήταν η ύπαρξη κοινού νομίσματος και κοινού θεσμικού πλαισίου.

Σύγχρονες μορφές εμπορίου που σχετίζονται με το δημόσιο είναι οι ακόλουθες⁶¹:

Το B2G (Business-to-Government): Αναφέρεται στη μακροχρόνια, συνήθως, συνεργασία επιχειρήσεων-κυβέρνησης, όπως σχεδίαση βάσεων δεδομένων για κυβερνητικές υπηρεσίες και ασφάλεια και θεωρείται υποκατηγορία του B2B.

Το C2G (Consumer-to-Government): εξυπηρετεί την αλληλεπίδραση των πολιτών με την κυβέρνηση διαδικτυακά και περιλαμβάνει επίσημες ιστοσελίδες ενημέρωσής τους.

Η επίδραση αυτών των συναλλαγών είναι πολυσήμαντη, διότι, όχι μόνον αυξάνουν τις ροές εισοδήματος για τους δραστηριοποιούμενους εμπορικά, αλλά επιτρέπουν και τη μεγιστοποίηση της ικανοποίησης των καταναλωτών, πραγματοποιώντας συναλλαγές στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό συνεκτιμάται και η προσπάθεια που πραγματοποιείται, μέσω των στρατηγικών για τις Τ.Π.Ε., για περιορισμό του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού.

---

⁶⁰ Κιουπκιολής, Α. (2015), σελ. 6.

⁶¹ Άλλες μορφές ηλεκτρονικού εμπορίου είναι και οι παρακάτω:

B2B (Business to business): Αφορά στην ηλεκτρονική εμπορική δράση μεταξύ επιχειρήσεων.

B2C (Business to consumer): Πρόκειται για εμπορικές συναλλαγές, συνήθως μέσω διαδικτύου, μεταξύ του παρόχου / προμηθευτή με τον καταναλωτή.

C2C (Consumer-to-Consumer): Σχετίζεται με την πώληση, κυρίως, μεταχειρισμένων προϊόντων, μεταξύ ιδιωτών, μέσω ιστοσελίδας τρίτου ατόμου. Τονίζεται εδώ ότι αυτού του τύπου η συναλλαγή είναι ιδιαίτερα φιλική προς το περιβάλλον.

Mobile E-commerce: Πρόκειται για το ηλεκτρονικό τηλεφωνικό εμπόριο

1.5.4. Τ.Π.Ε. & Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Όπως είναι γνωστό, η αποδοτικότητα και η εξοικονόμηση πόρων αποτελούν βασικές επιδιώξεις τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τις κυβερνήσεις. Οι μεν πρώτες επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των κερδών τους, οι δε δεύτερες την αποτελεσματικότερη διοίκηση, το αυξημένο επίπεδο διαφάνειας, τη μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική ζωή και εν τέλει τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος.

Σύμφωνα με την Ε.Ε. ως ηλεκτρονική διακυβέρνηση ορίζεται η χρήση των Τ.Π.Ε. στη Δημόσια Διοίκηση. Σε συνδυασμό με διαρθρωτικές αλλαγές οργανωτικού επιπέδου – σε δομές και διαδικασίες – την ενίσχυση των δεξιοτήτων και την αλλαγή κουλτούρας, δύναται να οδηγήσει στη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών, να φωτίσει τις δημοκρατικές διαδικασίες και να λειτουργήσει υποστηρικτικά στην εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής.

Τα οφέλη από την εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι πολλαπλά και βιβλιογραφικά ταξινομούνται ως ακολούθως: 1) Στην αύξηση του βαθμού ικανοποίησης από την εξυπηρέτηση, για πολίτες και επιχειρήσεις, καθώς αλληλεπιδρούν με τις κρατικές δομές πιο εύκολα, πιο γρήγορα και πιο οικονομικά, 2) στην βελτίωση του επιπέδου παραγωγικότητας και αποδοτικότητας των δημόσιων οργανισμών και 3) στην ενδυνάμωση της διαφάνειας και της συμμετοχικότητας⁶². Ενδεικτικά, ως παραδείγματα οικονομικότητας αναφέρονται η ηλεκτρονική τιμολόγηση, οι ηλεκτρονικές συμβάσεις κ.α.. Θα ήταν αβλεψία να παραγνωρίσει κανείς και τα οφέλη από τη λειτουργία διασυνοριακών ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, που καθιστούν εφικτή την εργασία και τις συναλλαγές με δημόσιες υπηρεσίες πέρα από τα γεωγραφικά σύνορα της κάθε χώρας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της στρατηγικής της, σχεδιάζει δράσεις για την ανάπτυξη των διασυνοριακών ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, για τη δημιουργία ευρωπαϊκών διαλειτουργικών πλατφορμών, όπως για παράδειγμα ένα κοινό πλαίσιο για τη διαχείριση της ηλεκτρονικής ταυτότητας των πολιτών (eID), και η προώθηση της καινοτομίας μέσω χρηματοδότησης πιλότων μεγάλης κλίμακας⁶³.

---

⁶² Καλογήρου Γ. et. al. (2015), σελ. 156

⁶³ Σύμφωνα με την πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες»

Αξιοποιώντας τις οικονομίες κλίμακας, επιτυγχάνεται μείωση του λειτουργικού κόστους ανά μονάδα και περιορίζονται τα έξοδα παραγωγής και εξυπηρέτησης, ενώ παράλληλα αυξάνεται η παραγωγικότητα – εν προκειμένω του δημοσίου τομέα - με την εξοικονόμηση πόρων και χρόνου. Η σχέση κόστους - οφέλους (cost benefit analysis), η προσβασιμότητα και η εκπαίδευση των πολιτών έχουν αποτελέσει βασικά στοιχεία της ανάπτυξης υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και στην Ελλάδα, στοχεύοντας στην παροχή ποιοτικών, γρήγορων και αξιόπιστων υπηρεσιών. Όπως ήδη αναφέρθηκε η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αφορά τη χρήση μέσω Τ.Π.Ε. σε συνδυασμό με την οργανωτική αναδιάρθρωση των δημοσίων υπηρεσιών, προκειμένου, η σχέση μεταξύ της κυβέρνησης, των πολιτών, των επιχειρήσεων και των οργανισμών να είναι άμεση και συμμετρική και να μεγιστοποιεί τα οφέλη για τα συναλλασσόμενα μέρη⁶⁴.

Οι εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης βασίζονται, κατά κύριο λόγο, στη χρήση ηλεκτρονικής ταυτότητας, με τρεις λειτουργίες: ταυτοποίηση, έλεγχο γνησιότητας και υπογραφή. Συγκεκριμένα, η ηλεκτρονική ταυτότητα λειτουργεί ως κλειδί για την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες μέσω διαδικτύου, αλλά και ως πιστοποιητικό αναγνώρισης των πολιτών⁶⁵.

Η αναγκαιότητα ανταλλαγής πληροφοριών των φορέων με τους πολίτες, σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο εντείνεται, διότι οι Ευρωπαίοι πολίτες, ολοένα και περισσότερο, συνηθίζουν να συναλλάσσονται, να ταξιδεύουν και να εργάζονται εντός των ορίων της Ε.Ε..

Η Ε.Ε., λαμβάνοντας υπ' όψιν πως τα μέσα αυτά συνιστούν πλέον έναν καθοριστικό συντελεστή βιώσιμης ανάπτυξης, έχει σχεδιάσει μια σειρά προγραμμάτων δράσης, προκειμένου να οδηγηθούν τα κράτη-μέλη σε ομοιόμορφη ανάπτυξη εφαρμογών με απώτερο σκοπό την ψηφιακή διακυβέρνηση. Όπως όλα τα κράτη-μέλη, η Ελλάδα την εναρμονίζει την εθνική της στρατηγική, για τις Τ.Π.Ε., με τις ευρωπαϊκές οδηγίες.

Στο πλαίσιο του σχεδίου ενσωμάτωσης των Τ.Π.Ε., σε όλα τα επίπεδα της Δημόσιας Διοίκησης, συστάθηκε το 2019 το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, το οποίο αποτελεί μια νέα μονάδα Δημόσιας Διοίκησης και συγκεντρώνει τις προϋπάρχουσες

---

⁶⁴ Tsourela-Paschaloudis-Anastasiadou (2011)

⁶⁵ Ι.Ο.Β.Ε. (2014), σελ. 21

δομές πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών. Κύρια αποστολή του είναι η εξυγίανση του ψηφιακού περιβάλλοντος της Δημόσιας Διοίκησης, η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, μέσω εξασφάλισης διαλειτουργικότητας, και η μείωση της γραφειοκρατίας, μέσω της προώθησης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης⁶⁶.

1.5.5. Απομέτρηση Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Κυβέρνησης

Σύμφωνα με την Deloitte & Touche Consulting 2000, έξι είναι τα καθοριστικά βήματα, για την κυβέρνηση και του οργανισμούς τοπικής διοίκησης, προς μια επιτυχημένη ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ούτως ώστε να πληροφορηθούν οι ίδιοι και να είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες που θα ελαχιστοποιούν το χρόνο εξυπηρέτησης και θα καταργούν τις αποστάσεις.

Τα στάδια είναι τα ακόλουθα:

1. Δημοσίευση πληροφοριών / διάδοση πληροφοριών

Σε αυτό το στάδιο οι κυβερνητικές υπηρεσίες και οι τοπικοί διοικητικοί οργανισμοί καλούνται να αποκτήσουν παρουσία στο διαδίκτυο και να τη γνωστοποιήσουν στους ηλεκτρονικούς πελάτες. Στόχος είναι ο εύκολος και γρήγορος εντοπισμός της αρμόδιας υπηρεσίας, από την πλευρά των πολιτών, με τη μικρότερη δυνατή προσπάθεια, προκειμένου να καλύψουν μια συγκεκριμένη ανάγκη.

2. Επίσημες αμφίδρομες συναλλαγές

Η εξασφάλιση του απορρήτου των προσωπικών πληροφοριών σε έναν ιστότοπο, όπου οι πολίτες θα μπορούν με ασφάλεια να καταχωρούν προσωπικές πληροφορίες και να συναλλάσσονται αποτελεί την αναγκαία συνθήκη για την αύξηση του επιπέδου των οικονομικών και γραφειοκρατικών συναλλαγών με ψηφιακό τρόπο. Ενισχυτικά προς αυτή την κατεύθυνση δύναται να λειτουργήσουν οι ψηφιακές υπογραφές και τα πιστοποιητικά.

3. Πύλες πολλαπλών χρήσεων

---

⁶⁶ Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης – Αποστολή

Το όφελος από τη χρήση μίας πύλης πολλαπλών δυνατοτήτων είναι η πραγματοποίηση πολλαπλών συναλλαγών με διαφορετικές κυβερνητικές υπηρεσίες και στόχο έχει την ενημέρωση και την εξυπηρέτηση των πολιτών από ένα σημείο.

4. Εξατομίκευση πύλης

Η δυνατότητα εξατομίκευσης μίας πύλης, με τα χαρακτηριστικά των προτιμήσεων, των αναγκών και των προσωπικών χαρακτηριστικών του κάθε πολίτη, την καθιστά περισσότερο φιλική προς αυτόν και αυξάνει το βαθμό ικανοποίησης από τη χρήση της και, κατά συνέπεια, ενισχύει τη χρήση της. Στη συνέχεια, τα καταχωρημένα δεδομένα εξατομίκευσης, αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης στοχεύοντας στην περαιτέρω ανάπτυξη της πύλης. Αξίζει να σημειωθεί ότι, μέσα από τα δεδομένα εξατομίκευσης, ανιχνεύονται οι ανάγκες για νέες υπηρεσίες και ο πολίτης έχει την δυνατότητα να αλληλεπιδρά με το δημόσιο και, μέσα από αυτή τη διαδικασία ανατροφοδότησης, να διαμορφώνει, ως έναν βαθμό, τον τρόπο με τον οποίο επιθυμεί να εξυπηρετείται.

5. Ομαδοποίηση κοινών υπηρεσιών

Η αναδιοργάνωση των υπηρεσιών βάσει αντικειμένου και κοινών χαρακτηριστικών κρίνεται αναγκαία, καθώς οι πολίτες χρησιμοποιούν τις πύλες χωρίς να γνωρίζουν με ακρίβεια τις αρμοδιότητες της κάθε υπηρεσίας. Ιδιαίτερα αποτελεσματική, σε αυτήν την περίπτωση, είναι η χρήση ροών εργασίας, οι οποίες διευκολύνουν τη χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, χωρίς να προϋποθέτουν ότι οι πολίτες γνωρίζουν με ακρίβεια τη δομή της οργανικής μονάδας ή την αλληλουχία στην εκτελεστική διαδικασία.

6. Πλήρης ολοκλήρωση και μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Η κυβέρνηση διαθέτει ένα πλήρως εξοπλισμένο κέντρο προσαρμοσμένο στις ανάγκες του πολίτη. Καθώς η τεχνολογία ενσωματώνεται στις διάφορες υπηρεσίες η απόσταση από τη βάση έως την κορυφή του οργανισμού ελαχιστοποιείται.

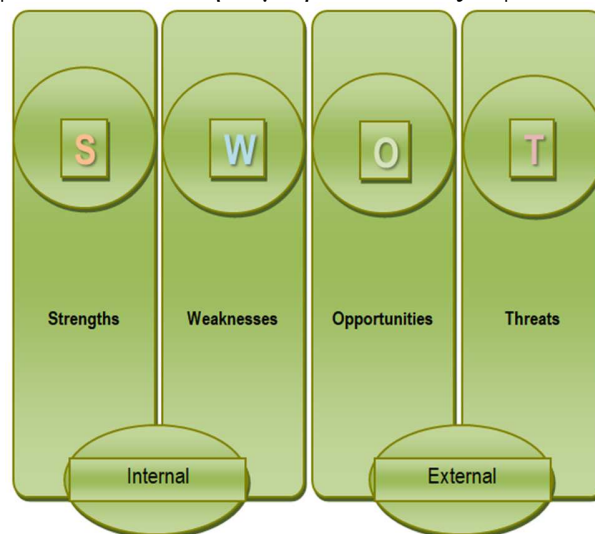

1.6. Swot analysis του οικοσυστήματος των Τ.Π.Ε.

Στο πλαίσιο του διοικητικού εκσυγχρονισμού, και με στόχο την μακροημέρευση τους και την επιτυχή παρουσία τους στο χώρο δραστηριοποίησής τους, οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί αναπτύσσουν σχέδια στρατηγικής. Ο **Στρατηγικός σχεδιασμός** (strategic planning) συνιστά μια μεθοδική προσπάθεια λήψης αποφάσεων και προγραμματισμού δράσεων που θα εξασφαλίσει την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα⁶⁷.

Στην Ελλάδα, ο στρατηγικός σχεδιασμός στο δημόσιο καταρτίζεται υποχρεωτικά βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου. Τα κύρια σημεία αυτού είναι η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, ο εντοπισμός των μειονεκτημάτων και των πλεονεκτημάτων, των δυνατοτήτων και των υφιστάμενων αδυναμιών, των ευκαιριών και των περιορισμών από το εξωτερικό περιβάλλον, καθώς και η διαμόρφωση σαφούς οράματος, στρατηγικής και προτεραιοτήτων⁶⁸.

Προκειμένου να επιλεγεί η βέλτιστη λύση για την επίτευξη ενός στόχου ή την επίλυση ενός προβλήματος εφαρμόζονται μέθοδοι και τεχνικές λήψης αποφάσεων. Μια από τις επικρατέστερες τεχνικές είναι η ανάλυση SWOT, η οποία αποτελεί εργαλείο του στρατηγικού σχεδιασμού. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται, προκειμένου να προσδιοριστούν ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες - θετικοί και αρνητικοί - που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την εξέλιξη του εξεταζομένου ζητήματος. Σκοπός αυτής της διερεύνησης είναι να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα που θα εξασφαλίσουν την επιτυχία.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Σχήμα 1.2
Swot Analysis⁶⁹

⁶⁷ Κολεβέντη Α.Μ. (2014), σελ.10

⁶⁸ Κολεβέντη Α.Μ. (2014), σελ.50

⁶⁹ Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και ηλεκτρονική διακυβέρνησης – Στρατηγικής για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2014-2020

Στο εσωτερικό περιβάλλον εξετάζεται η παρούσα κατάσταση και αναλύονται τα πλεονεκτήματα (Strengths), που είναι τα σημαντικά χαρακτηριστικά και συμβάλουν στην επιτυχία του έργου. Εξετάζονται επίσης οι αδυναμίες (Weaknesses), που σχετίζονται με παράγοντες που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ανατρεπτικά για το στόχο.

Στο εξωτερικό περιβάλλον παρουσιάζεται η μελλοντική κατάσταση και αποτυπώνονται ως ευκαιρίες (Opportunities) τα στοιχεία εκείνα που ενδέχεται να αποδειχθούν χρήσιμα για την επίτευξη των στόχων. Ως απειλές (Threats) αποτυπώνονται τα στοιχεία εκείνα που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την επιτυχή έκβασή του έργου, προκειμένου, εγκαίρως, να αντιμετωπιστούν⁷⁰.

Όταν ο μηχανισμός αυτός χρησιμοποιείται με αντικειμενικότητα, για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων από μια ομάδα στελεχών και με προσανατολισμό στους πελάτες/πολίτες δύναται να καταστεί εξαιρετικά παραγωγική⁷¹. Αξίζει δε, να σημειωθεί ότι η ανάλυση αυτή έχει ως στόχο τη δημιουργία εφικτών εναλλακτικών στρατηγικών από τις οποίες μόνο μία επιλέγεται για πραγματοποίηση, με την τελική επιλογή να έγκειται, εν τέλει, στη διοικητική κρίση⁷².

Η ανάλυση τύπου SWOT, που ακολουθεί⁷³, σύμφωνα με τους Καλογήρου et. al. εξυπηρετεί την αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης του κλάδου των Τ.Π.Ε. στην Ελλάδα και ενδεχομένως την υποστήριξη του στρατηγικού σχεδιασμού επιχειρήσεων, που ενδιαφέρονται να εισέλθουν στον κλάδο.

Πλεονεκτήματα

- Η ικανοποιητική πρόσβαση σε λύσεις Τ.Π.Ε. της διεθνούς αγοράς.
- Η ανοδική πορεία του τομέα της κινητής τηλεφωνίας
- Η διάκριση νέων επιχειρήσεων του κλάδου στις διεθνείς αγορές και στα διεθνή μέσα χρηματοδότησης.
- Η αυξημένη χρήση υπηρεσιών και των Τ.Π.Ε. από τους υπάρχοντες χρήστες και η προσέλκυση νέων από νέες υπηρεσίες και προϊόντα.
- Η εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού

⁷⁰ Τζωρτζάκης Κ. – Τζωρτζάκη Α. (1999), σελ. 147-148

⁷¹ Τζωρτζάκης Κ. – Τζωρτζάκη Α. (1999), σελ. 147-148

⁷² Κιόχος. Π. – Παπανικολάου Γ. (2001), «Προγραμματισμός δράσεως επιχειρήσεων», σελ.160

⁷³ Καλογήρου Γ. et. al. (2015), σελ. 215

- Η αυξημένη ερευνητική δράση Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων, σε ερευνητικά προγράμματα και σε ιδιωτικές συνεργασίες με ιδιωτικές εταιρείες.
- Το χαμηλό ύψος της απαιτούμενης επένδυσης, για την έναρξη εργασιών στον τομέα, και κατ' επέκταση το χαμηλό ύψος χρηματοδότησης για μια νέα επιχείρηση.
- Η συμβολή των προσφερόμενων, υποχρεωτικών και μη, υπηρεσιών του δημοσίου τομέα και των τραπεζών, στην αύξηση της χρήσης των Τ.Π.Ε. και την εξοικείωση των πολιτών αλλά και των επιχειρήσεων.
- Η ικανοποιητική ανάπτυξη τεχνολογικές υποδομές, που επιτρέπουν την ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο, στις μεγάλες τουλάχιστον πόλεις επιτρέπουν τη χρήση βασικών εργαλείων και πυλών σε χρήστες αλλά και σε δημιουργούς εφαρμογών.
- Η υιοθέτηση των τεχνολογικών τάσεων από τη νέα γενιά, στην καθημερινή ζωή, όσο και στις άλλες χώρες της Ευρώπης.
- Η ευνοϊκή χρηματοδότηση του τομέα από την ΕΕ.

Αδυναμίες

- Ο μικρός αριθμός μεγάλων και εξειδικευμένων επιχειρήσεων Τ.Π.Ε., οι οποίες να είναι σε θέση να προσφέρουν «ολοκληρωμένες» λύσεις.
- Η σχετικά αργή διάχυση των Τ.Π.Ε. στον παραγωγικό ιστό και στο δημόσιο, εξαιτίας των περιορισμένων δυνατοτήτων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν και το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής αγοράς.
- Οι ατελέσφορες διαδικασίες κρατικών προμηθειών του δημοσίου, που βασίζονται σε ένα δαιδαλώδες θεσμικό πλαίσιο, αναστέλλουν τη χρήση των εργαλείων Τ.Π.Ε. διατηρώντας την αποτελεσματικότητά του σε χαμηλά επίπεδα.
- Οι μειωμένες επενδύσεις των επιχειρήσεων σε μέσα Τ.Π.Ε., που συνεπάγονται χρήση απλών, οικονομικών λύσεων και χαμηλό επίπεδο καινοτομίας.
- Ο χαμηλός βαθμός συνειδητοποίησης της συμβολής των Τ.Π.Ε. κατά την επιχειρηματική δράση και την κρατική λειτουργία.
- Η απασχόληση του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε έτερες εργασίες, διάφορες της ειδικότητά τους, με αποτέλεσμα τη χαμηλή προστιθέμενη αξία στο χώρο των λύσεων.

- Ο ισχνός συνδυασμός τεχνικών και διοικητικών γνώσεων, που λειτουργεί ως τροχοπέδη της ανάπτυξης επιχειρήσεων Τ.Π.Ε..
- Το γεγονός ότι οι τεχνολογίες Τ.Π.Ε. γίνονται περισσότερο αντιληπτές ως μέσα αναψυχής και λιγότερο ως ευκαιρίες οργάνωσης και εξοικονόμησης χρόνου σε προσωπικό επίπεδο.
- Η παραδοσιακά εσωστρεφής στάση μέρους του εγχώριου οικοσυστήματος Τ.Π.Ε. για εισαγωγή και εμπορία προϊόντων και περιορισμένη παραγωγή.

Ευκαιρίες

- Η ανάγκη για εκσυγχρονισμό της ελληνικής οικονομίας, περιορισμό των δαπανών και αύξησης της παραγωγικότητας προϋποθέτει μεγαλύτερη διάχυση εργαλείων και μηχανισμών Τ.Π.Ε..
- Η συνειδητοποίηση της ανάγκης για επένδυση σε Τ.Π.Ε. σε συνδυασμό με το χαμηλό ύψος των επενδύσεων αυτών.
- Το «outsourcing», το οποίο γνωρίζει ιδιαίτερη άνθιση σε παγκόσμια κλίμακα, δημιουργεί πρόσφορο έδαφος στον κλάδο των Τ.Π.Ε. (π.χ. μέσω εφαρμογών διαχείρισης εγγράφων, μισθοδοσίας κ.λπ.), μειώνοντας το κόστος παραγωγής για τις δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις.
- Η μείωση του κόστους παραγωγής και η αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και της κρατικής αποτελεσματικότητας γειτνιάζουν με τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές επιδιώξεις της χώρας.
- Ο σκοπούμενος κρατικός εκσυγχρονισμός μπορεί να ωθήσει το δημόσιο σε έξυπνες επενδύσεις με υψηλό ROI (Return on Investment) – επενδύσεις οι οποίες θα αποδίδουν περισσότερο αναλογικά με το κόστος τους.
- Ο προσανατολισμός της ακμάζουσας διεθνούς αγοράς σε «υπηρεσίες που βασίζονται στη γνώση» (Knowledge-based services) και στην «Πληροφορική που αφορά τον καταναλωτή» (Consumer Informatics) αποτελούν ευκαιρία για εξειδικευμένη παραγωγή εξελιγμένων προϊόντων.
- Οι επιχειρηματικές συστάδες (clustering), που αναπτύσσονται, στον τομέα των Τ.Π.Ε., δημιουργούν μια τάση μεγέθυνσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στον ελληνικό χώρο, και συμβάλλουν στην ανάπτυξη οικονομικών κλίμακας.

Απειλές

- Οι δυσμενείς δημοσιονομικές συνθήκες, τα περιορισμένα προς επένδυση κεφάλαια και η αδυναμία χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους.
- Η παγιωμένα συγκρατημένη στάση επιχειρήσεων, που καλύπτεται από ένα σχήμα περιστασιακής ανάπτυξης και αντιστέκεται στη ριζική αλλαγή και τον εκσυγχρονισμό.
- Οι θεσμικές εκκρεμότητες και καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση των αναγκαίων υποδομών.
- Τα θεσμικά εμπόδια και η αδυναμία προσέλκυσης παραγωγικών επενδύσεων στο οικοσύστημα των Τ.Π.Ε..
- Ο μεγάλος βαθμός εξάρτησης των δραστηριοποιούμενων, στις Τ.Π.Ε., επιχειρήσεων, από τις επιδοτήσεις του δημοσίου.
- Η χαμηλή κατάταξη της χώρας, επί σειρά συναπτών ετών, στους δείκτες αξιολόγησης των μεγεθών χρήσης και βιομηχανικής ανάπτυξης Τ.Π.Ε. και ο ενεχόμενος κίνδυνος του ψηφιακού χάσματος, μεταξύ διακριτών ομάδων πληθυσμού και επιχειρήσεων.
- Η όξυνση του ανταγωνισμού με τις χώρες χαμηλού κόστους, στην παγκοσμιοποιημένη αγορά των Τ.Π.Ε., και οι αυξανόμενες πιέσεις από τις χώρες χαμηλού κόστους.

Από τα προαναφερθέντα συμπεραίνεται ότι οι ομαλές συνθήκες σε συνδυασμό με το χαμηλό, απαιτούμενο, επενδυτικό κεφάλαιο και το χαμηλό κόστος χρηματοδότησης ευνοούν την ανάπτυξη του οικοσυστήματος των Τ.Π.Ε. στη χώρα μας. Δε θα πρέπει, ωστόσο, να παραβλεφθεί η κλιμάκωση του ανταγωνισμού, που διαφαίνεται, στην παγκόσμια αγορά.

1.7. Χρήση Τ.Π.Ε.: Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα – Απειλές στο δημόσιο τομέα

Τα πλεονεκτήματα από τη χρήση των Τ.Π.Ε. στον δημόσιο τομέα είναι ευδιάκριτα και παρατίθενται παρακάτω επιγραμματικά:

- Βελτιώνει τα μέσα, την ταχύτητα και την ποιότητα της επικοινωνίας.

- Εξοικονομεί χρόνο μειώνοντας τη γραφειοκρατία.
- Αυξάνει την παραγωγικότητα των δημοσίων λειτουργιών.
- Δημιουργεί ένα εργασιακό περιβάλλον αθόρυβο.
- Μειώνει το λειτουργικό κόστος της δημόσιας διοίκησης.
- Συμβάλλει στην πολύπλευρη διαχείριση της ανεργίας, καθώς διευρύνει τις δυνατότητες απασχόλησης για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες, και την αποφυγή περιθωριοποίησής τους.
- Δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας με εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε..
- Ενεργοποιεί τους πολίτες, μέσω της συμμετοχικής διαδικασίας.
- Αυξάνει τη διάχυση πολιτισμικών στοιχείων.
- Προάγει τις δημοκρατικές αξίες.
- Επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση ιδεών.
- Τονώνει το ενδιαφέρον των πολιτών για πολιτικά ζητήματα στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (e-democracy).
- Συμβάλει στον εκσυγχρονισμό και διευκολύνει την άσκηση της κρατικής εποπτείας.
- Προσφέρει μαζική πληροφόρηση στην περιφερειακή και κεντρική διοίκηση, ώστε να διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων και ο στρατηγικός σχεδιασμός.
- Προάγει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία και αυξάνει την εμπιστοσύνη των πολιτών στο Κράτος.
- Ενισχύει τον ανόθευτο ανταγωνισμό.
- Εδραιώνει το αίσθημα της ειρήνης μέσω της διακρατικής επικοινωνίας.
- Συμβάλει στην αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας

Η χρήση των Τ.Π.Ε. στον δημόσιο τομέα επιφέρει αναμφίβολά και ορισμένες αρνητικές συνέπειες, όπως περιγράφονται παρακάτω:

- Μειώνει τις θέσεις εργασίας σε διοικητικό προσωπικό, καθώς περιορίζονται οι γραφειοκρατικές διαδικασίες.
- Προκαλεί αίσθημα αλλοτρίωσης στους υπαλλήλους υποχρεώνοντας σε μηχανικές και τυποποιημένες ενέργειες.

- Η πολύωρη χρήση επιβαρύνει τη σωματική και ψυχική υγεία.
- Οδηγεί σε κοινωνική απομόνωση, μέσω του πλαισίου της τηλεργασίας.
- Επιβαρύνει τους φορείς με το κόστος προμήθειας και συντήρησης εξοπλισμού και υποδομών Τ.Π.Ε..
- Ενισχύει τις ανισότητες μεταξύ των φορέων και κατ' επέκταση μεταξύ των υπαλλήλων, καθώς υπερχρεωμένοι φορείς δε δύνανται να επενδύσουν μεγάλα ποσά για την ανανέωση του εξοπλισμού και την ανάπτυξη των Τ.Π.Ε., με συνέπεια να υστερούν καταφανώς έναντι άλλων υγιών.
- Επιβαρύνει συχνά, το ήδη μειωμένο προσωπικό των υπηρεσιών, με παράλληλη διεκπεραίωση εργασιών με φυσικό και ψηφιακό τρόπο, ψηφιοποιώντας την ήδη υπάρχουσα γραφειοκρατία.
- Περιθωριοποιεί τα άτομα προχωρημένης ηλικίας, τα οποία δυσκολεύονται να ακολουθήσουν τις εξελίξεις
- Ατονεί η προσωπική σχέση πολιτών – δημοσίων λειτουργών και η δημόσια διοίκηση γίνεται απρόσωπη.
- Επιβαρύνει τους πολίτες με εργασίες που διεκπεραιώνονταν πρωτίτερα από δημοσίους λειτουργούς.
- Επιβαρύνει το φυσικό περιβάλλον, καθώς ο τεχνολογικός εξοπλισμός απαξιώνεται πολύ γρήγορα.
- Τα συστήματα Τ.Π.Ε. απαξιώνονται πολύ γρήγορα, ως αποτέλεσμα ασυνεχούς συντήρησης, ατελούς ή ανύπαρκτου στρατηγικού σχεδιασμού από την ηγεσία.
- Υποεκτιμάται η ανθρώπινη κρίση, συμμετοχή και σύνθετη σκέψη, η οποία δύναται να αξιολογήσει σύνθετες ανάγκες και να οδηγήσει σε σύνθετα συστήματα προς εξυπηρέτησή των αναγκών αυτών.

Χρειάζεται να σημειωθεί ότι, για την αποδοτικότερη χρήση των Τ.Π.Ε. στο δημόσιο τομέα, απαραίτητη είναι η αντιμετώπιση των απειλών και η διαχείριση των κινδύνων. Τα σημαντικότερα στοιχεία παρατίθενται ακολούθως:

- Ο ψηφιακός αναλφαριθμητισμός
- Η τεχνοφοβία
- Η αντίσταση στην αλλαγή (change resistance)

- Η προσβολή των πληροφοριακών συστημάτων και οι κυβερνοεπιθέσεις
- Η δυσκαμψία κατά τη διόρθωση σφαλμάτων
- Η επικάλυψη διαφόρων πληροφοριακών συστημάτων
- Η ανεπαρκής διασύνδεση και διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων

Για τον εξορθολογισμό της χρήσης τους, της ανάπτυξής τους και της συνετής διαχείρισης των οικονομικών πόρων αποτυπώθηκαν οι στόχοι, οι κατευθυντήριες αρχές, οι στρατηγικοί άξονες παρέμβασης, και ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός συστημάτων, το μοντέλο διακυβέρνησης καθώς και τις οριζόντιες και κάθετες παρεμβάσεις που υλοποιούν, στη Βίβλο του Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025, ώστε να μετασχηματιστεί ψηφιακά η ελληνική κοινωνία και οικονομία για την περίοδο αυτή.

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία (Occupational safety and health (OSH) ⁷⁴ ορισμένα επιπλέον πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από τη χρήση των Τ.Π.Ε. είναι και τα ακόλουθα:

- Εργατικό δυναμικό με διαφοροποιήσεις, λόγω γεωγραφικής θέσης, πολιτιστικού υποβάθρου, ηλικιακής ομάδας, ανόμοιων φυσικών ικανοτήτων, γνώσεων και αναγκών μπορεί να διατηρήσει τις υφιστάμενες αποκλίσεις στο ψηφιακό περιβάλλον.
- Επιμήκυνση εργασιακού χρόνου
- Εξασθένηση των εργασιακών δεσμών
- Ασαφές πλαίσιο για τη διαχείριση των κινδύνων, ως αποτέλεσμα της αυτονομίας της εξ' αποστάσεως εργασίας
- Απώλεια κοινωνικών δεξιοτήτων
- Δυσχερής μεταφορά γνώσεων και απώλεια της εταιρικής μνήμης και του πολιτισμού

---

⁷⁴ European Agency for Safety and Health at Work, p. 13

Κεφάλαιο 2: Στρατηγικές για τις Τ.Π.Ε.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι Τ.Π.Ε. μπορούν να προσφέρουν ένα φάσμα δυνατοτήτων στη Δημόσια Διοίκηση, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, αποφέροντας πολλαπλά οφέλη σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Ωστόσο, η αποτελεσματική χρήση τους δεν είναι αυτόματη ούτε πλήρης, προς το παρόν, παρά αξιοποιείται μόλις ένα τμήμα των προσφερόμενων δυνατοτήτων.

Ως περίπτωση καινοτομίας με επαναστατικό χαρακτήρα και δυνατότητα καθολικής εφαρμογής, οι Τ.Π.Ε. απαιτούν χρόνο για την εις βάθος κατανόηση της χρησιμότητάς τους, την αποδοχή, την αξιοποίηση και την αφομοίωση τους στην παραγωγική διαδικασία και τη συλλογική συνείδηση. Πλήθος αλλαγών απαιτούνται σε οργανωσιακό και συμπεριφορικό επίπεδο, με πρωτοβουλίες του κράτους, του επιχειρηματικού κόσμου και των πολιτών. Παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας δύναται να επιταχύνουν τη διάδοση των Τ.Π.Ε. και να επιφέρουν τα ωφέλιμα αποτελέσματά τους συντομότερα. Στόχος των πρωτοβουλιών αυτών είναι να καμφθεί η απροθυμία ή/και η δυσκολία, πολλών συμβατικών οργανισμών του κλάδου και χρηστών, να παρακολουθήσουν και να προσαρμοστούν στο ευμετάβλητο περιβάλλον των Τ.Π.Ε., ώστε να επιταχυνθεί η διάχυση τους και η αποτελεσματικότερη αξιοποίησή τους. Επίσης, η αποφυγή της μεταφοράς κοινωνικών, επιχειρηματικών και γεωγραφικών ανισοτήτων και αποκλεισμών στον ψηφιακό κόσμο θα συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή.

Με προσανατολισμό την ευρεία και λειτουργική χρήση των Τ.Π.Ε. εκπονούνται και εφαρμόζονται στρατηγικές και πρωτοβουλίες και τίθενται στόχοι και μέθοδοι υλοποίησης για την προώθηση της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» ή της «ψηφιακής στρατηγικής» στοχεύοντας στην «οικονομία της γνώσης»⁷⁵.

2.1. Στρατηγικές στην Ευρώπη

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών, κατά τον 21^ο αιώνα, κατέστησε απαραίτητη, για την επιβίωση ή την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος⁷⁶, την παρουσία των δημοσίων οργανισμών, των φορέων της δημόσιας διοίκησης και των επιχειρήσεων σε δίκτυα

⁷⁵ Καλογήρου Γ. et. al. (2015), σελ. 16.

⁷⁶ Καβαρνού Ι., (2013), σελ. 4

καινοτομίας. Η υιοθέτηση της χρήσης καινοτόμων τεχνολογικών μέσων εξασφάλιζε, ως έναν βαθμό, καλύτερο επίπεδο εξυπηρέτησης πολιτών και επιχειρήσεων και μεγαλύτερη αξιοπιστία⁷⁷.

Τα οικονομικά στοιχεία της δεκαετίας του '90, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, - η αύξηση που παρουσίαζε το Α.Ε.Π. (4%), η απασχόληση (6%), οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (18%) και γενικότερα η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα - κατέδειξαν την πολύτιμη συμβολή του κλάδου των Τ.Π.Ε., στην κοινωνία και την οικονομία. Σε παγκόσμια κλίμακα, η ταχεία διεύρυνσή της αγοράς των Τ.Π.Ε. μέχρι το 2000, με την είσοδο της Κίνας, της Βραζιλίας και της Ινδίας, κατέστησαν το περιβάλλον ακόμη πιο ανταγωνιστικό. Επιπρόσθετα, η συνειδητοποίηση του χάσματος στην παραγωγικότητα, που υπήρχε ανάμεσα στην Ευρώπη και τις Η.Π.Α. - αποδόθηκε, ως έναν βαθμό, στο μεγαλύτερο ύψος των πραγματοποιούμενων επενδύσεων στον κλάδο, από τις Η.Π.Α..

Υπό συνθήκες διεθνοποίησης των αγορών και τεχνολογικής και οικονομικής ανοικοδόμησης της Ευρώπης, και προκειμένου αυτή να αναδειχθεί σε κυρίαρχη οικονομική δύναμη - ιδιαίτερα του διαδικτύου (Internet) και να γεφυρωθεί το ψηφιακό χάσμα ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες, η Ε.Ε. έθεσε μια σειρά νέων στόχων. Σε αυτούς συμπεριλαμβανόταν η προώθηση της τεχνολογικής ανάπτυξης και η οικονομική μεγέθυνση, με τρόπο που να οδηγεί σε μία ανάπτυξη βιώσιμη, μέσα από την εδραίωση μίας οικονομίας πλήρους απασχόλησης, η οποία, παράλληλα, θα προστατεύει περιβάλλον και κοινωνικούς θεσμούς.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι, το τεχνολογικό περιβάλλον και συγκεκριμένα το περιβάλλον των Τ.Π.Ε. γίνεται ολοένα και πιο σύνθετο και απαιτεί εξειδίκευση και διαλειτουργικότητα, κρίθηκε αναγκαία η ύπαρξη κοινού κανονιστικού πλαισίου, σε όλες τις χώρες, και συνεκτικών πολιτικών, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό πλαίσιο για την κοινωνία της πληροφορίας.

---

⁷⁷ Καλογήρου, Γ. (2015), σελ. 215

2.1. 1.«Στρατηγική της Λισαβόνας & eEurope

Με τη Στρατηγική της Λισαβόνας, τον Μάρτιο του 2000, συνεκτιμήθηκαν τα δεδομένα της προηγούμενης δεκαετίας και η κύρια επιδίωξη της Ε.Ε., για διατήρηση της ανταγωνιστικότητας, και τέθηκαν στόχοι, που αφορούσαν την ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη. Οι Τ.Π.Ε. βρέθηκαν στον πυρήνα της στρατηγικής αυτής. Στην προσπάθειά της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να ενισχύσει την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας, προώθησε την πρωτοβουλία eEurope⁷⁸.

2.1.2.eEurope 2002 (2002-2005)

Το ενδιαφέρον σε αυτό το σχέδιο δράσης επικεντρωνόταν στη βελτίωση των δυνατοτήτων σύνδεσης στο διαδίκτυο σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Κύρια επιδίωξη ήταν η εξασφάλιση ταχύτερης πρόσβασης στο διαδίκτυο και με χαμηλότερο κόστος, ιδιαίτερα για σπουδαστές και ερευνητικό προσωπικό, αλλά και η αύξηση της ασφάλειας των δικτύων. Επίσης, σημαντική επιδίωξη ήταν η εξοικείωση των μαθητών και γενικότερα των νέων με τις Τ.Π.Ε. και η βελτίωση του επιπέδου προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, ως προς τη χρήση τους, η μέριμνα για την απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων αλλά και η ενθάρρυνση, για συμμετοχή, όλων των πολιτών. Έμφαση δόθηκε στον προσδιορισμό των ποιοτικών κριτηρίων των δικτυακών τόπων, προκειμένου να επιτευχθεί εντατικοποίηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, της πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες και στο σύστημα υγείας και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη, στους καταναλωτές ειδικά και στους πολίτες γενικότερα. Προκειμένου να επιτύχει το εγχείρημα του σχεδιασμού πραγματοποιήθηκαν νομοθετικές προτάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο κι έγινε προσπάθεια συντονισμού των ενεργειών, από άποψη χρονική και χρηματοδοτική, ενθαρρύνοντας την ιδιωτική πρωτοβουλία, ενώ η αξιολόγηση της προόδου συμφωνήθηκε να γίνεται μέσω συγκριτικής ανάλυσης.

---

⁷⁸ Σύμφωνα με την ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής από την επίσημη ιστοσελίδα της, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004DC0757:EL:HTML>

2.1.3.eEurope 2005 (2006-2013)

Σε αυτό το στρατηγικό σχέδιο καθορίζονται δράσεις που αφορούν την εξάπλωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση (e-government), την εκπαίδευση (e-learning), την υγεία (e-health), αλλά και το επιχειρείν (e-business). Παράλληλα, προσδιορίζονται οι παράγοντες, που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ανασταλτικά. Η ασφάλεια, παραμένει ως στόχος, και εντοπίζεται, ως θέμα μείζονος σημασίας, στο χώρο των συναλλαγών. Επιδιώκεται η ενίσχυση της καινοτομίας και της ευρυζωνικότητας, αλλά και η διάδοση καλών πρακτικών.

2.1.4.eEurope 2010 (2010-2020)

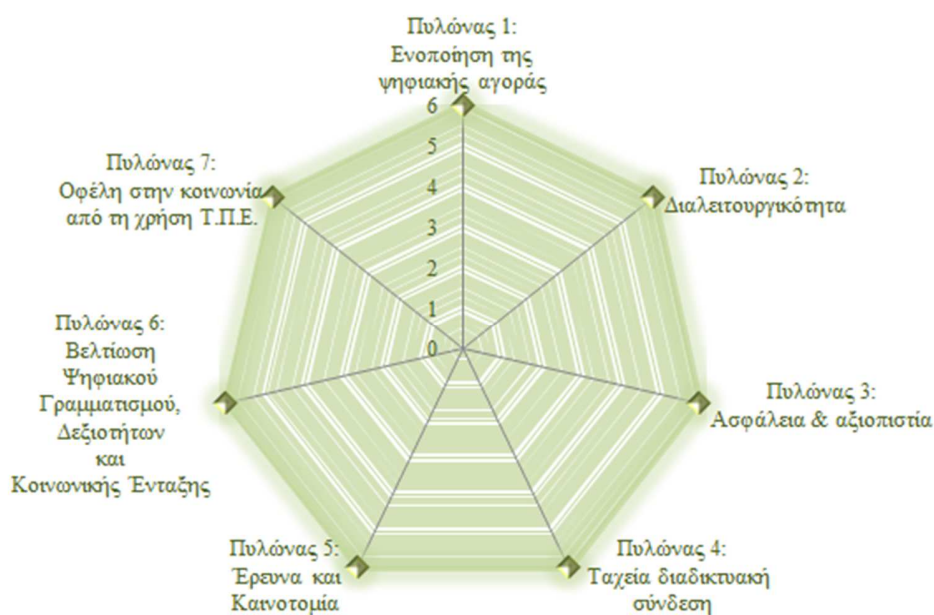
Στόχος αυτού του σχεδίου ήταν η ψηφιακή σύγκλιση και η ύπαρξη ενός ενιαίου ευρωπαϊκού ψηφιακού τόπου πληροφοριών. Η συντονισμένη δράση των κρατών μελών, η ενθάρρυνση των ερευνών για τις Τ.Π.Ε., η αύξηση του βαθμού διαλειτουργικότητας και αξιοπιστίας, η ανάπτυξη πολιτικών ηλεκτρονικού εμπορίου, αλλά και η αντιμετώπιση του ψηφιακού χάσματος και η προώθηση της ηλεκτρονικής υπογραφής είναι οι σημαντικότερες προκλήσεις που επιχειρήθηκε να αντιμετωπιστούν.

2.1.5.Ευρώπη 2020 (2014-2020)

Η εμβληματική στρατηγική Ευρώπη 2020 συμπεριέλαβε πλήθος μεταρρυθμίσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα με στόχο τη δημοσιονομική εξυγίανση και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η χρηματοπιστωτική κρίση, που προηγήθηκε, απετέλεσε δοκιμασία για την οικονομία της Ευρώπης, αλλά και εφιαλτήριο προόδου και επαναπροσδιορισμού της θέσης της στην παγκόσμια αγορά. Υπό συνθήκες κρίσης, λοιπόν, ανεφάνη η διαρθρωτική υστέρησή της, το περιορισμένο των πόρων της και η γήρανση του πληθυσμού της, που δημιούργησαν την ανάγκη για μετασχηματισμό. Από την άλλη πλευρά, η ανάδειξη νέων οικονομιών, όπως της Κίνας και της Ινδίας, οι αξιοσημείωτες επενδύσεις τους στον τομέα της έρευνας, της ανάπτυξης και της τεχνολογίας και η αλματώδης ανάπτυξη τους, ενέτεινε τον ανταγωνισμό σε παγκόσμιο επίπεδο και κατέδειξε την ανάγκη για οικονομική ανάκαμψη της Ε.Ε.. Η επιδιωκόμενη ανάπτυξη έχει χαρακτήρα έξυπνο, ασφαλή και

βιώσιμο, καταργεί τους αποκλεισμούς και συμβάλλει στην μετάβαση προς μια πράσινη κοινωνία.

Συγκεκριμένα, επιδιώκεται κοινωνική και εδαφική συνοχή και πρόοδος, μέσα από ένα πνεύμα καινοτομίας, διάχυσης της γνώσης και αποτελεσματικής αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων είναι η ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση⁷⁹. Κρίσιμος είναι ο ρόλος των Τ.Π.Ε., καθώς με τη δυναμική συμβολή τους μπορούν να συμβάλλουν στην ψηφιακή ανάπτυξη με την ανάπτυξη ανοιχτών δεδομένων, την προώθηση των ψηφιακών υπογραφών στο δημόσιο τομέα, την ψηφιακή επιμόρφωση του πληθυσμού και την τόνωση της επιχειρηματικής δράσης του κλάδου των Τ.Π.Ε.⁸⁰. Σε πνεύμα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού προτάθηκαν, για εφαρμογή, 101 δράσεις, οι οποίες τέθηκαν κάτω από τους 7 πυλώνες της Ψηφιακής Ατζέντας, όπως φαίνονται στο Σχήμα 2.1:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Σχήμα 2.1
Οι 7 πυλώνες της Ψηφιακής Ατζέντας

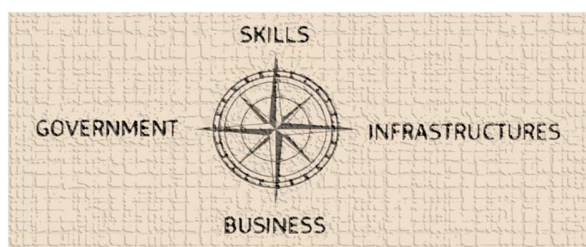
⁷⁹ Σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την ευρωπαϊκή κοινωνία της πληροφορίας μετά το 2005, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52010DC2020>

⁸⁰ I.O.B.E. (2014)

Η Ψηφιακή Ατζέντα σε πλήρη ανάπτυξη και εφαρμογή ως στόχο είχε τεράστια οικονομικά οφέλη για την Ευρώπη, σε κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο και με τις Τ.Π.Ε. να διαδραματίζουν καίριο ρόλο, προσφέροντας απεριόριστες δυνατότητες σε επίπεδο διάχυσης και διαχείρισης της γνώσης και ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή.

2.1.6.Ευρώπη – Η ψηφιακή πορεία έως το 2030

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 2021 παρουσίασε το σχεδιασμό της για τον ευρωπαϊκό ψηφιακό μετασχηματισμό μέχρι το 2030. Κύρια επιδίωξη είναι η κοινή δομή διακυβέρνησης, αλλά και οι διακρατικές επενδύσεις των κρατών μελών και του ιδιωτικού τομέα, μέσω βιώσιμων ψηφιακών λύσεων, που θα εξασφαλίζουν την ευημερία των πολιτών. Οι στρατηγικοί άξονες αφορούν την ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων, των ασφαλών ψηφιακών υποδομών και της εξέλιξης του ψηφιακού μετασχηματισμού των δημοσίων υπηρεσιών και των επιχειρήσεων, όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.2.

Πηγή: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_el

Σχήμα 2.2

Ψηφιακοί στόχοι της Ευρώπης για το 2030

Στο πλαίσιο αυτών των εξελίξεων και προκειμένου για την διατήρηση και προστασία των αξιών της Ε.Ε. αναμένεται, μέσα από τη διαδικασία της διαβούλευσης, να θεσπιστούν οι ψηφιακές αρχές και δικαιώματα που θα αφορούν το ψηφιακό περιβάλλον. Το σημείο αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί κρίσιμης σημασίας, καθώς πραγματοποιείται μετασχηματισμός των υφιστάμενων θεσμών⁸¹.

⁸¹ Από την παρουσίαση της Επιτροπής για το όραμα και τις προοπτικές του ψηφιακού μετασχηματισμού της Ευρώπης έως το 2030 στην επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_el.

2.2. Στρατηγικές στην Ελλάδα

Όπως ήδη αναφέρθηκε η ευρεία διάχυση και χρήση των Τ.Π.Ε. δεν είναι μια διαδικασία αυτόματη, που περιορίζεται στην προμήθεια και ανάπτυξη τεχνολογικών συστημάτων και υποδομών, αλλά μια διαδικασία χρονοβόρα και πολυδιάστατη. Για την ουσιαστική αξιοποίηση και την αποδοτική χρήση τους, πλήθος αλλαγών προϋποτίθενται και έπονται στην οικονομία, τους θεσμούς και την κοινωνία. Οι αλλαγές αυτές, σε βάθος χρόνου, μεταβάλλουν τον τρόπο αντίληψης, μάθησης και εργασίας και εν γένει το κοινωνικό γίνεσθαι. Ο καθοριστικός τους ρόλος και η ισχυρή επίδρασή τους έγκειται στην αμφίδρομη σχέση κοινωνίας – τεχνολογίας και στην πρωτόγνωρη δυνατότητα διεύρυνσης των γνωστικών οριζόντων, που προσφέρουν. Η αποδοχή και η καθιέρωση της χρήσης τους αποτελεί ζήτημα κοινωνικό και εισάγει τα θεμέλια για την Κοινωνία της Πληροφορίας⁸².

Στην Ελλάδα έχει γίνει σαφής η ανάγκη για μετάβαση σε μια ψηφιακή κοινωνία και τα οφέλη τα οποία αυτή συνεπάγεται. Ήδη από το 2001, το Άρθρο 5Α του Συντάγματος αναφέρει ότι *«Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους»*⁸³.

Το γεγονός ότι η διατύπωση αυτή συμπεριλήφθηκε στην αναθεώρηση του Συντάγματος εδραιώνει την Κοινωνία της Πληροφορίας ως πολιτειακή αξία και αποπνέει τη σταθερή βούληση της πολιτείας για ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της δημοκρατικότερης διακυβέρνησης. Έκφανση αυτής της βούλησης είναι η προώθηση εφαρμογών πληροφορικής στο δημόσιο τομέα και τις επιχειρήσεις, στους κλάδους της παιδείας, της υγείας, του περιβάλλοντος, των μεταφορών, του πολιτισμού και η αύξηση των προσφερόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη.

Η χώρα, στην προσπάθειά της να ακολουθήσει τις εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο, εναρμονίζει τη νομοθεσία της, διαφοροποιεί δομές και πρακτικές και εκπονεί στρατηγικές.

---

⁸² Καλογήρου Γ. et. al. (2015), σελ. 16

⁸³ Όπως αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων

2.2.1. Η Λευκή Βίβλος (2002) – «Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας: Στρατηγικές και Στόχοι»

Η στρατηγική αφορά τη μετάβαση της Ελλάδας προς την Κ.τ.Π. και στο κείμενό της ορίστηκαν οι άξονες, οι δράσεις και οι στόχοι σε κοινωνικό – οικονομικό επίπεδο με έμφαση τη Δημόσια Διοίκηση, την απασχόληση, την οικονομία και την περιφερειακή ανάπτυξη, την υγεία, το περιβάλλον και τις μεταφορές, αλλά και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τις τηλεπικοινωνίες. Προσδιορίστηκαν οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι και τέθηκαν στόχοι προς επίτευξη.

Η στοχοθεσία αφορούσε κυρίως τον εκσυγχρονισμό της κρατικής λειτουργίας, με τη χρήση των Τ.Π.Ε., τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στους τομείς της υγείας, του περιβάλλοντος και των μεταφορών, την άμεση και έμμεση αύξηση της παραγωγικότητας του κλάδου, την αύξηση της απασχόλησης και την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και του καταναλωτή. Επιπρόσθετοι στόχοι ήταν η προώθηση πολιτιστικών δράσεων και ομοιόμορφη περιφερειακή ανάπτυξη, η δημιουργία κανονιστικού πλαισίου για την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και η ανάπτυξη και απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών.

2.2.2. Κοινωνία της Πληροφορίας (2000-2006)

Το επιχειρησιακό αυτό πρόγραμμα σχεδιάστηκε στο πλαίσιο του 3ου Κ.Π.Σ. και συμπεριέλαβε στόχους, άξονες και μέτρα, αλλά και χρηματοδοτική πρακτική για καθένα από αυτά. Κύριος στόχος ήταν η εφαρμογή των σημαντικότερων σημείων της Λευκής Βίβλου και η μετάβαση προς την Κ.τ.Π..

Κύριοι στόχοι της στρατηγικής ήταν η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στις κυβερνητικές υπηρεσίες, κατά τρόπο οριζόντιο, προς διευκόλυνση των πολιτών, η διαμόρφωση συνθηκών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Για την επίτευξη των κύριων στόχων, τέθηκαν ως επιμέρους η εξυπηρέτηση του πολίτη μέσω ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων, η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, και η ανάπτυξη του ανθρώπινου παράγοντα πολύπλευρα, μέσω ενίσχυσης της απασχόλησης στον κλάδο των Τ.Π.Ε., προώθησης σύγχρονων εκπαιδευτικών συστημάτων και προβολής των πολιτισμικών στοιχείων.

Αποτέλεσμα της επιδιωκόμενης διάχυσης των Τ.Π.Ε. θα ήταν η μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, μέσω της περιφερειακής ανάπτυξης και της ένταξης ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού στην ψηφιακή κοινωνία και γενικότερα η διαφύλαξη των δικαιωμάτων των πολιτών.

Ως πρόγραμμα χαρακτηρίστηκε για την ευρύτητα και την πολυπλοκότητα των στόχων, η οποία προϋπέθετε συνέργεια δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Η έλλειψη προνομιακών χρηματοδοτήσεων και η ανομοιομορφία των έργων είχε ως αποτέλεσμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, την υπερκοστολόγησή τους, ενώ η ανεπάρκεια των οργανωτικών δομών οδήγησε σε μερική μόνο αξιοποίησή των έργων αυτών.

2.2.3. Ψηφιακή Στρατηγική (2006-2013)

Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, η οποία συνέχεια της Λευκής Βίβλου, πραγματοποιήθηκε αναθεώρηση των στόχων της Κ.τ.Π.. Η υστέρηση, που παρουσίαζε η χώρα, σε σύγκριση με τις άλλες ευρωπαϊκές έθεσε τον κύριο στόχο: το «Ψηφιακό Άλμα», που έπρεπε να πραγματοποιήσει, προκειμένου να προλάβει τις εξελίξεις στον ψηφιακό κόσμο.

Ως στόχο είχε την ενεργοποίηση πολιτών και επιχειρήσεων και την ενίσχυση δομών παιδείας, πολιτισμού, υγείας και απασχόλησης με μικρό κόστος. Οι επιδιώξεις ορίστηκαν με προσανατολισμό την αύξηση της παραγωγικότητας από τη χρήση των Τ.Π.Ε. και τη βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών και συνοπτικά ήταν οι παρακάτω:

- εργασία μέσω διαδικτύου με ταχύτητα και ασφάλεια
- άμεση και αποτελεσματική εξυπηρέτηση των πολιτών ψηφιακά
- ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών
- παρουσία κάθε ελληνικής επιχείρησης στο ψηφιακό περιβάλλον
- ενίσχυση της ψηφιακής καινοτομίας
- αξιοποίηση της παραγωγικής αξίας των δεδομένων του δημοσίου
- ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. σε κάθε τομέα της οικονομίας.

Το πλαίσιο αυτό ανέδειξε τη συμβολή των Τ.Π.Ε. σε κλάδους που έμμεσα επωφελούνται από την αξιοποίηση των μέσων αυτών επιτυγχάνοντας αύξηση της παραγωγικότητάς τους, με χαρακτηριστική περίπτωση αυτή του ηλεκτρονικού εμπορίου (e-commerce).

2.2.3.1. Επιχειρησιακό πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση 2007-2013

Η στρατηγική αυτή αφορούσε τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας μέσω στοχοθεσίας, ορισμού κατευθυντήριων γραμμών και σχεδίου δράσης σε βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη βάση. Έμφαση δόθηκε στην αλλαγή των αντιλήψεων, που επικρατούσαν στην κοινωνία σχετικά με την τεχνολογία και την οργάνωση γενικότερα.

Στόχος της στρατηγικής αυτής ήταν να αναδείξει τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις και να εξειδικεύσει τη στρατηγική, τα μέσα και τις παρεμβάσεις για την αποδοτική και βιώσιμη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην ελληνική οικονομία και κοινωνία.

Η στρατηγική της Ψηφιακής Σύγκλισης για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 καταρτίστηκε τόσο βάσει της διάγνωσης, που περιλαμβάνονταν σε αυτή, όσο και βάσει των αναγκών της χώρας. Σύμφωνα με το ΕΣΠΑ 2007-2013, η θέση της Ελλάδας στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, συγκρινόμενη με τις χώρες της Ε.Ε.-25, αλλά και τις χώρες του υπόλοιπου κόσμου βρισκόταν σε χαμηλότερα επίπεδα από τα επιθυμητά. Κατά την τελευταία δεκαετία, οι νέες τεχνολογίες δεν συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Ως προτεραιότητα ορίστηκε η Κοινωνία της Γνώσης και της Καινοτομίας και ως επιδίωξη η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.).

Στο επίκεντρο τέθηκε η ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών Περιφερειών με τη χρήση των Τ.Π.Ε., μέσω της σύνδεσής τους με την Κοινωνία της γνώσης και τις επενδύσεις σε κλάδους παραγωγής. Η δημιουργία και η διατήρηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στη διεθνή αγορά ήταν το ζητούμενο. Στόχος ήταν να διευρυνθούν οι

αναπτυξιακές δυνατότητες της χώρας, να αυξηθεί ο ρυθμός της οικονομικής μεγέθυνσης και η παραγωγικότητα, πάνω από τον μέσο κοινοτικό όρο, να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής όλων των πολιτών και να επιτευχθεί, εν τοις πράγμασι, σύγκλιση.

2.2.4. Στρατηγική για την ψηφιακή ανάπτυξη 2014-2020 – Ψηφιακή Ελλάδα 2021⁸⁴

Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες κράτησαν χαμηλά τον ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας, σε σχέση με τις άλλες χώρες της ευρωζώνης, οδηγώντας σε κρίση απασχόλησης, η Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων εκτόνησε νέα στρατηγική επταετούς διάρκειας. Ο ρόλος του Κράτους, μέσω της στρατηγικής αυτής, ήταν διευκολυντικός. Μέσω ενός ενιαίου συντονιστικού κέντρου, αναγνωρίζει τα προβλήματα παρακολούθησης και υλοποίησης της ψηφιακής πολιτικής και μεριμνά για την αντιμετώπισή τους. Προβλήματα, που τέθηκαν προς επίλυση ήταν η έλλειψη ανταγωνιστικότητας, το υψηλό ποσοστό ανεργίας στους νέους, το χαμηλό επίπεδο επαγγελματικής επιμόρφωσης και δια βίου εκπαίδευσης, σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε., η ανασταλτική, προς τις αναπτυξιακές πολιτικές, κρατική δράση.

Για την αντιμετώπισή των συνθηκών αυτών τέθηκαν οι ακόλουθοι στρατηγικοί στόχοι:

- Η γνήσια πρόσβαση σε ψηφιακές υποδομές
- Η ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας σε διεθνές περιβάλλον ψηφιακού ανταγωνισμού
- Οι έξυπνες εφαρμογές και υπηρεσίες με επίκεντρο τον πολίτη
- Η ψηφιακή συνοχή και η ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων
- Το έξυπνο βιώσιμο οικοσύστημα, μέσω αλλαγών του τρόπου διακυβέρνησης των τεχνολογιών πληροφορικής, και καλύτερη ποιότητα ζωής.

---

⁸⁴ Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων (2014)

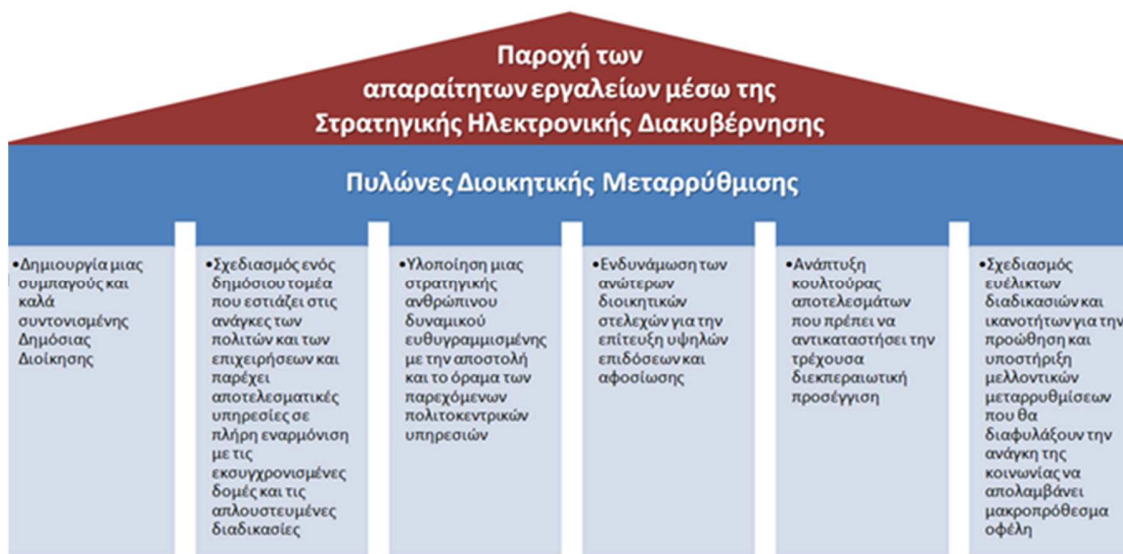
Με κύριο στόχο την οριστική έξοδο από την κρίση επιδιώχθηκε η εδραίωση ενός βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου, το οποίο θα ήταν ανθεκτικό στο ευμετάβλητο μέλλον και θα ανεδείκνυε τη χώρα ως κέντρο καινοτομίας και αριστείας

2.2.5. Στρατηγική για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2014-2020

Στην προσπάθειά της, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση, να ακολουθήσει τις εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο και να ανταποκριθεί στις διεθνείς δεσμεύσεις, χάραξε στρατηγική για την εγκαθίδρυση ενός συστήματος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, μέσω της αποτελεσματικής αξιοποίησης των Τ.Π.Ε.. Το εγχείρημα αυτό παρουσίαζε δυσκολίες διεθνώς, καθώς τα δομικά συστατικά - η τεχνολογία και ο πολίτης, που χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες - μεταβάλλονται διαρκώς και προοδευτικά. Για το λόγο αυτό, απαραίτητες κρίθηκαν αλλαγές σε οργανωτικό, τεχνολογικό και θεσμικό επίπεδο.

Όραμα της στρατηγικής αυτής ήταν η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο Κράτος και η προσφορά πολιτοκεντρικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών, ώστε να αυξηθεί ο βαθμός συμμετοχικότητας, και να καταστεί κάθε πολίτης ενεργός και κοινωνός της δράσης της Δημόσιας Διοίκησης. Στο σώμα της έχουν συμπεριληφθεί οι αποτιμήσεις της διοίκησης, ο σχεδιασμός και ο συντονισμός υλοποίησης οριζόντιων έργων.

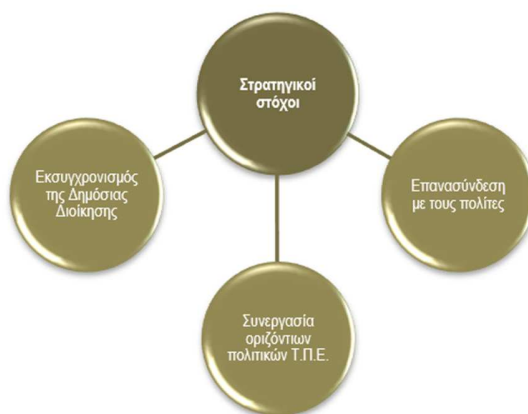
Το στρατηγικό πλαίσιο είχε έξι πυλώνες, όπως φαίνονται στο Σχήμα 2.3., ως θεμέλια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Πηγή: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_el

Σχήμα 2.3 Πυλώνες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Με κύρια επιδίωξη την αποτελεσματικότερη λειτουργία της, και λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι μια διαδικασία συνεχής και η ανάπτυξή της πραγματοποιείται σταδιακά, ετέθησαν ως στρατηγικοί στόχοι, οι αναφερόμενοι στο Σχήμα 2.4

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

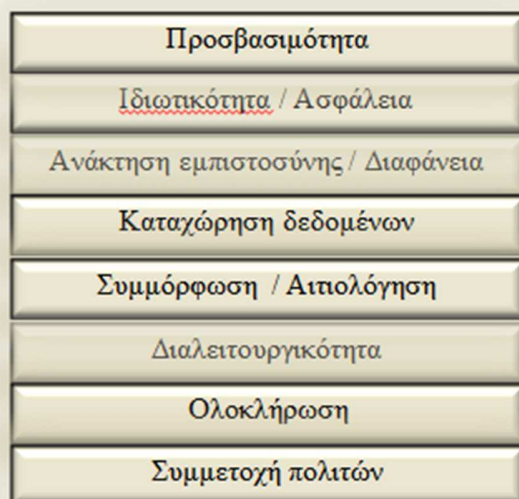
Σχήμα 2.4 Στρατηγικοί στόχοι της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα⁸⁵

⁸⁵ Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και ηλεκτρονική διακυβέρνησης – Στρατηγικής για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2014-2020

Ο ηλεκτρονικός τρόπος διακυβέρνησης αναμενόταν να προάγει τη διαφάνεια, να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των πολιτών και να βελτιώσει την εξυπηρέτησή τους και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης προς τους δημόσιους θεσμούς.

Χρήσιμα εργαλεία, για τη μετάβαση ήταν η ηλεκτρονική διαχείριση εγγράφων, η ψηφιοποίηση των διαδικασιών και γενικότερα η επέκταση της χρήση των Τ.Π.Ε., ώστε να επιταχυνθούν και να απλοποιηθούν οι υφιστάμενες διαδικασίες, και να εκσυγχρονιστεί η Δημόσια Διοίκηση. Επιπρόσθετα, η ψηφιακή κατάρτιση των πολιτών και η ψηφιακή ταυτοποίηση τους, σε έναν κόμβο διεπαφής με τη Δημόσια Διοίκηση, θα εξυπηρετούσε την τυποποίηση του τρόπου επικοινωνίας, την ομοιόμορφη τήρηση των διαδικασιών και την ομοιογενή επίλυση ζητημάτων με παρόμοιο χαρακτήρα. Ακόμη, η βελτίωση της διαλειτουργικότητας στις εφαρμογές της Δημόσιας Διοίκησης σε συνδυασμό με την ανοικτότητα των δημοσίων πληροφοριών αναμενόταν να αυξήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στο Κράτος.

Η στρατηγική αυτή διέπεται από ορισμένες θεμελιώδεις Γενικές Αρχές, οι οποίες αναφέρονται στο Σχήμα 2.5 και αφορούν όλες τις πολιτικές και τις δράσεις, των κύριων και των δευτερευόντων έργων, ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Σχήμα 2.5

Βασικές Αρχές της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης⁸⁶

⁸⁶ Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και ηλεκτρονική διακυβέρνησης – Στρατηγικής για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2014-2020

Ο δεσμευτικός δε, χαρακτήρας των αρχών αυτών, δεν επιτρέπει να υιοθετηθούν δράσεις και πολιτικές αντιτιθέμενες προς αυτές. Η απαρέγκλιτη τήρησή τους συμβάλει στην βελτίωση του τρόπου συναλλαγής του δημοσίου τομέα με τους πολίτες (G2C), τις επιχειρήσεις (G2B), τις διάφορες κυβερνητικές δομές (G2G), και οδηγεί σε έναν περισσότερο συμμετοχικό και ανοιχτό στυλ διακυβέρνησης.

2.2.6. Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021⁸⁷

Η στρατηγική αυτής της περιόδου εκπονήθηκε, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις λειτουργίες της αποτίμησης και της εποπτείας της Ε.Ψ.Σ.. Προσανατολισμό έχει την ψηφιακή ενιαία αγορά και τις Τ.Π.Ε. γενικά και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση ειδικότερα.

Οι τομείς παρέμβασης για την ψηφιακή ανάπτυξη της χώρας περιγράφονται παρακάτω:

- Ανάπτυξη εθνικών υποδομών ευρυζωνικότητας και δημιουργία ευνοϊκού πλαισίου για συντονισμένες επενδύσεις στον τομέα.
- Επιτάχυνση της ψηφιοποίησης της οικονομίας, μέσω υιοθέτησης της χρήσης των Τ.Π.Ε. στα Μ.Μ.Ε. και στο ηλεκτρονικό εμπόριο.
- Ώθηση των Τ.Π.Ε. ως κλάδου της οικονομίας, με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και την ενίσχυση της απασχόλησης - ιδιαίτερος των αποφοίτων θετικών και τεχνικών σχολών και περιορισμού της μετανάστευσής τους (brain drain) - ενίσχυση της επιχειρηματικής αξιοποίησης της καινοτομίας, πέραν της αξιόλογης ακαδημαϊκής έρευνας, και διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας.
- Ενίσχυση των πολιτών κάθε ηλικίας με ψηφιακές δεξιότητες, ώστε μέσω της εξοικείωσης τους με τις τεχνολογίες αυτές να συμβάλουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον κλάδο και στη διάχυση των ωφελημάτων σε ολόκληρη την κοινωνία – μια κοινωνία δίχως αποκλεισμούς.
- Ουσιαστική αναθεώρηση του τρόπου παροχής ψηφιακών υπηρεσιών του Δημοσίου, ώστε να συμβαδίζει με τις ραγδαίες εξελίξεις του κλάδου. Η έλλειψη σύγχρονου και σταθερού πλαισίου λειτουργίας, η απουσία κεντρικού σχεδιασμού και οι χρονοβόρες διαδικασίες επηρεάζουν αρνητικά τις προγραμματισμένες δράσεις. Η ενίσχυση της

---

⁸⁷ Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης

διαλειτουργικότητας, η e-αυθεντικοποίηση για όλες τις δημόσιες e-Υπηρεσίες, η ύπαρξη ενιαίας διαδικτυακής πύλης, η παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις και γενικότερα η ανάπτυξη δομικών στοιχείων του Δημοσίου κατά τρόπο οριζόντιο θα βελτιώσουν τους χρόνους ανταπόκρισης του στο ταχέως αναπτυσσόμενο περιβάλλον των Τ.Π.Ε...

- Άρση των κοινωνικών αποκλεισμών και διάχυση των ωφελειών σε όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως ηλικίας, εκπαίδευσης, τόπου εγκατάστασης και γενικότερα στήριξη της ανοιχτής διακυβέρνησης.
- Ενίσχυση της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τις Τ.Π.Ε. μέσω δράσεων θεσμοθέτησης, εφαρμογής πολιτικών ασφάλειας και προστασίας της ιδιωτικότητας και θωράκισης των κρίσιμων συστημάτων του Δημοσίου.

Συνοψίζοντας η βελτίωση σε επίπεδο ορισμού δράσεων, εποπτείας και αποτίμησης της Ε.Ψ.Σ. προϋποθέτει την κάλυψη των υφιστάμενων κενών της Δημόσιας Διοίκησης.

2.2.7. Η υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, παρά την προσπάθεια της να εναρμονιστεί με το ευρωπαϊκό περιβάλλον, όσον αφορά στη χρήση των Τ.Π.Ε., παρουσιάζει υστέρηση σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε.. Η διάχυση των Τ.Π.Ε. και ο βαθμός διεύθυνσής τους διαφοροποιείται, ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής, όπως, εν συντομία, αποτυπώνεται παρακάτω:

- Στην παιδεία, καθιερωμένη πλέον έκφραση των Τ.Π.Ε. αποτελούν τα εργαστήρια πληροφορικής, ενώ περισσότερο σύγχρονη αποτελεί η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση (e-learning) με τις πλατφόρμες σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης (π.χ. e-class, moodle, webex)
- Στην εργασία, οι Τ.Π.Ε. έχουν κυριαρχήσει με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, του διαδικτύου, των πληροφοριακών συστημάτων και μιας δέσμης τεχνολογικών διευκολύνσεων, μεταβάλλοντας τις απαιτούμενες δεξιότητες του εργατικού δυναμικού και καταργώντας τους γεωγραφικούς περιορισμούς με την εξ' αποστάσεως εργασία. Επίσης, προσπάθεια έγινε και για τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών ασφάλισης με χαρακτηριστική την περίπτωση του Ε.Φ.Κ.Α. (e-efka).

- Στη Δημόσια Διοίκηση επιχειρείται εκσυγχρονισμός, μείωση της γραφειοκρατίας και μετασχηματισμός του μοντέλου διακυβέρνησης (Ανοιχτή – Ψηφιακή Διακυβέρνηση), μέσω ενός πλήθους υπηρεσιών που σχετίζονται με τη φορολογία, την οικογένεια, τη στράτευση κ.α. (π.χ. TAXISnet, ermis, syzefxis, diavgeia)
- Στην υγεία, διαδικτυακές πύλες και ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα αποτελούν σύμμαχο στον αγώνα για αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας. Ενδεικτικό παράδειγμα επιτυχούς λειτουργίας είναι η ψηφιακή κατοχύρωση ραντεβού στις μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (www.idika.gr).
- Στη δικαιοσύνη, επίσης προσφέρονται δυνατότητες εξυπηρέτησης των πολιτών ψηφιακά, με χαρακτηριστικές περιπτώσεις την ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων, τη χορήγηση αντιγράφων ποινικού μητρώου και πρακτικών υποθέσεων και την εξώδικη αναγνώριση απαιτήσεων και συμβιβαστικής επίλυσης διαφορών με το Δημόσιο⁸⁷ όλα με χρήση των ψηφιακών μέσων.
- Στον πολιτισμό, οι Τ.Π.Ε. αναδεικνύουν τον πολιτισμικό πλούτο της Ελλάδας με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα.⁸⁸ Πλήθος υπηρεσιών προσφέρονται, όπως το ηλεκτρονικό αναγνωστήριο και οι συσσωρευτές επιστημονικού και πολιτιστικού περιεχομένου.

Η ανάπτυξή τους στο δημόσιο ωστόσο, έχει παρουσιάσει σε ορισμένες περιπτώσεις, κατά το παρελθόν, κάποιες στρεβλώσεις. Αυτές οφείλονται στον κατακερματισμό των μονάδων διαχείρισής τους, στον παράλληλο, αντικρουόμενο ή επικαλυπτόμενο σχεδιασμό των πληροφοριακών συστημάτων, που ως συνέπεια έχουν πενιχρά αποτελέσματα με υψηλό κόστος. Κύρια αιτία έχει αποτελέσει η υπάρχουσα οργάνωση, η οποία επιχειρήθηκε να ψηφιοποιηθεί.

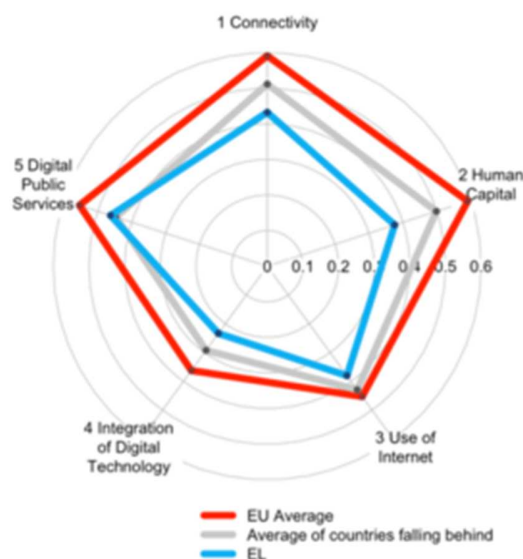
Σε ότι αφορά στο βαθμό διείσδυσης και επέκτασης των Τ.Π.Ε. σε όλη τη χώρα, η Ελλάδα παρουσιάζει υστέρηση σε σχέση με τα άλλα κράτη – μέλη της Ε.Ε., με βάση την αξιολόγηση του δείκτη DESI⁸⁹, που καθιερώθηκε για τη μέτρηση των επιδόσεων των

⁸⁸ Κοκονόζης Δ. (2010), σελ. 19

⁸⁹ Ο δείκτης DESI (Digital Economy and Society Index – Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας) έχει πέντε διαστάσεις και αφορούν τη συνδεσιμότητα, τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, τη χρήση διαδικτυακών υπηρεσιών, την ενσωμάτωση ψηφιακής τεχνολογίας στις επιχειρήσεις και το ηλεκτρονικό εμπόριο και την ψηφιοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών, κυρίως σε επίπεδο διακυβέρνησης και υγείας.

χωρών. Η Ελλάδα, κατά το έτος 2016, ήταν 26^η σε σειρά κατάταξης στο σύνολο των 28 χωρών, συνεισφέροντας περιορισμένα στην οικονομία της χώρας, την απασχόληση και την εξωστρέφεια⁹⁰, όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.6. Κατά τα έτη 2017, 2018, 2019 και 2020 κατέλαβε την 27η θέση^{91, 92}. Παρά το γεγονός ότι η ψηφιακή εξέλιξη στην Ελλάδα ήταν ταχεία, κατά τη διάρκεια της πανδημίας του SARS-COV-2, σε επίπεδο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η χώρα εξακολουθεί να κατατάσσεται χαμηλά, ως αποτέλεσμα των χαμηλών αποτελεσμάτων της κατά τα προηγούμενα έτη.

Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι ο δείκτης DESI είναι δείκτης κατάταξης, βάσει σύγκρισης των αποτελεσμάτων μιας χώρας με τις υπόλοιπες και δεν αποτελεί ένα απόλυτο μέγεθος αξιολόγησης.

Πηγή: http://www.opengov.gr/digitalandbrief/?p=540#_Toc466228524

Σχήμα 2.6

Δείκτες επιδόσεων μέτρησης επιδόσεων των χωρών-μελών της Ε.Ε.σε πέντε μεγάλες κατηγορίες παρεμβάσεων Τ.Π.Ε.⁹³

⁹⁰ Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2016)

⁹¹ Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής επιτροπής για το 2018, https://www.nextdeal.gr/sites/default/files/sitefiles_2018-05/el-desi_2018-country-profile-lang_4aa59c97-cc3b-7c25-9ce4f07248577ad8_52343.pdf

⁹² Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής επιτροπής για το 2020, <https://itechnews.gr/wp-content/uploads/2020/06/DESI2020-GREECE-lang.pdf>

⁹³ Σύμφωνα με το Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και την Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016 – 2021, από τον διαδικτυακό τόπο διαβουλεύσεων, http://www.opengov.gr/digitalandbrief/?p=540#_Toc466228524

Στην πράξη δηλαδή, η χαμηλή θέση κατάταξης σημαίνει ότι η χώρα προοδεύει με χαμηλότερη ταχύτητα από αυτή των άλλων χωρών⁹⁴.

Μέσω της χαρασσόμενης Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής 2016–2021, προσδιορίστηκαν οι πέντε κρίσιμοι τομείς, που απαιτούν παρεμβάσεις, σύμφωνα με το σύστημα δεικτών DESI, καθώς η χαμηλή σειρά κατάταξης θα πρέπει να αποτελέσει εφιαλτήριο προόδου και αξιοποίησης των προσφερόμενων ευκαιριών για οικονομική ανάπτυξη, νέες θέσεις εργασίας και θετικές κοινωνικές μεταβολές.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να αξιοποιήσει τις προσφερόμενες, από την ψηφιακή επανάσταση, ευκαιρίες, και να στοχεύσει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας του κλάδου, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, εντάσσοντας το σύνολο των πολιτών της στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

2.2.8. Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025⁹⁵

Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κατά τον σχεδιασμό της νέας εθνικής στρατηγικής, επιδιώκει να τακτοποιήσει, τα μέχρι σήμερα, εκκρεμή ψηφιακά ζητήματα και να προχωρήσει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Πρόκειται για ένα έργο πολυσχιδές, το οποίο απαιτεί συνεργασία φορέων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, ερευνητικών και τεχνολογικών δομών, της ακαδημαϊκής και επιστημονικής κοινότητας, αλλά και της κοινωνίας των πολιτών. Ζητούμενο είναι η διαμόρφωση ενός αναπτυξιακού προτύπου, που θα δώσει ώθηση στην οικονομία της χώρας και θα εξασφάλιζε την ενεργό συμμετοχή της χώρας Ελλάδα στη σύνθεση των εξελίξεων. Παράλληλα, η υιοθετούμενη συμμετοχή των πολιτών προάγει την ανοιχτή και συμμετοχική διακυβέρνηση.

Στόχοι όπως η ασφάλεια στο διαδίκτυο, η καινοτομία στον κλάδο των Τ.Π.Ε., η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών, η παραγωγική αξιοποίηση των δεδομένων του δημοσίου και η προσφορά αναβαθμισμένων υπηρεσιών στους πολίτες παρουσιάζουν

---

⁹⁴ Σύμφωνα με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, από τον διαδικτυακό τόπο διαβουλεύσεων, <http://www.opengov.gr/digitalandbrief/?p=2149>

⁹⁵ Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, <https://digitalstrategy.gov.gr/>

διαχρονικότητα. Ως νέα επιδίωξη εμφανίζεται η ενθάρρυνση κάθε ελληνικής επιχείρησης να μετατραπεί σε ψηφιακή, προοιωνίζοντας την αναπόφευκτη αλλαγή των όρων του εμπορίου, που επιβάλλουν οι διεθνείς τάσεις σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης.

Οι στρατηγικοί άξονες αφορούν στη συνδεσιμότητα και στην αξιοποίηση προηγμένων τεχνολογιών, στις ψηφιακές δεξιότητες και στην ψηφιακή καινοτομία, στον ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων και δημοσίων υπηρεσιών, ενώ οι κατευθυντήριες αρχές στηρίζονται στις αρχές της ψηφιακής διακυβέρνησης και περιγράφονται στον Πίνακα 2.1

Πίνακας 2.1

Κύριες κατευθυντήριες αρχές ψηφιακού μετασχηματισμού

Υπηρεσίες ψηφιακές εξ ορισμού
Αρχή «μόνον άπαξ»
Εξ ορισμού διαλειτουργικός χαρακτήρας
Διακαναλικές ψηφιακές υπηρεσίες με προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση μέσω νέων κινητών συσκευών
Πολιτο-κεντρική προσέγγιση σχεδιασμού ψηφιακών υπηρεσιών για υπηρεσίες φιλικές προς το χρήστη
Επαναχρησιμοποίηση δομικών στοιχείων και λύσεων
Υιοθέτηση ανοικτών και συμμετοχικών διαδικασιών για την αξιολόγηση και το σχεδιασμό ψηφιακών υπηρεσιών
Κατάργηση των αποκλεισμών και καθολική προσβασιμότητα
Διευκόλυνση της διασυνοριακής εξυπηρέτησης των πολιτών
Αξιοπιστία και εμπιστοσύνη
Ανοικτότητα και ενίσχυση της διαφάνειας
Ανάπτυξη ασφαλούς λογισμικού και συστημάτων από το σχεδιασμό τους
Υιοθέτηση ευέλικτων μοντέλων για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την προμήθεια έργων και υπηρεσιών

Πηγή: Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025, <https://digitalstrategy.gov.gr/>

Για την πολύπλευρη διαχείριση του μετασχηματισμού, τα, προς υλοποίηση, έργα διακρίθηκαν σε έργα οριζόντιας παρέμβασης, έργα άξονα και έργα ανά τομέα της οικονομίας.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η αλματώδης ανάπτυξη των Τ.Π.Ε. ξεπερνά, σε σημαντικό βαθμό, τις δυνατότητες προσαρμογής των κρατών γίνεται αντιληπτό ότι η δημιουργία ψηφιακού χάσματος είναι προ των πυλών. Τα κράτη που δε θα καταφέρουν να

αξιοποιήσουν, με αποτελεσματικότητα, εξελιγμένα ψηφιακά εργαλεία, μοιραίως, θα βρεθούν στο περιθώριο. Σ' αυτό το σημείο προβάλλεται και επιβεβαιώνεται η θεωρία του Schumpeter⁹⁶, για το τέλος της ατομικής επιχείρησης, σε μεγάλη κλίμακα. Όπως οι μικρές επιχειρήσεις απορροφώνται ή εκτοπίζονται από τις μεγάλες, κατά την επέκταση των δευτέρων στον παραγωγικό ιστό, οριζοντίως και καθέτως, έτσι και τα κράτη, που δε θα επιτύχουν να διαμορφώσουν ένα παραγωγικό και βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο σύντομα θα εκτοπιστούν. Για το λόγο αυτό, η επιτυχία της στρατηγικής αυτής είναι κρίσιμης σημασίας για τη χώρα.

2.2.9. Το Παρατηρητήριο Τεχνολογίας

Το Παρατηρητήριο Τεχνολογίας, το οποίο υφίσταται στην Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε., αποτελεί τον πρώτο θεσμοθετημένο φορέα παρακολούθησης της ψηφιακής πορείας της Ελλάδας. Οι κύριες αρμοδιότητες του σχετίζονται με την πληροφόρηση, τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής, τη διαβούλευση, αλλά και τον σχεδιασμό δράσεων, αναφορικά με τη συμβολή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην κοινωνική, οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας. Η πρόοδος αποτιμάται ως απόλυτο μέγεθος, αλλά και συγκριτικά με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης και του κόσμου.

Σε συνεργασία με τον Σ.Ε.Π.Ε.⁹⁷ και αναλαμβάνοντας διακυβερνητικό ρόλο:

- Εντοπίζει τις βέλτιστες πρακτικές ψηφιακού μετασχηματισμού στο εξωτερικό.
- Προτείνει βελτιώσεις σε έργα με στόχο την ισχυροποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη χώρα και ανιχνεύει τις ευκαιρίες αυτοματοποίησης και απλούστευσης διαδικασιών
- Εποπτεύει και διασφαλίζει την τήρηση χρονοδιαγραμμάτων έργων – ιδιαίτερα αυτών που έχουν επίδραση στους δείκτες ψηφιακής ετοιμότητας.
- Συμβάλει στην αντιμετώπιση και εξάλειψη των ανασταλτικών παραγόντων της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της ολοκλήρωσης των παρεμβάσεων της εθνικής ψηφιακής πολιτικής.

⁹⁶ Λιάγκουρας Γ. «Επιχειρηματικότητα και Οικονομική Θεωρία», σελ.28

⁹⁷ Σ.Ε.Π.Ε.: Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδας – ΣΕΠΕ. Ιδρύθηκε το 1995 με στόχο την ενδυνάμωση του κλάδου και τη συνεργασία μεταξύ των επικοινωνίας μεταξύ των εταιριών - μελών του.

- Προωθεί καλές αρχές σχεδιασμού στα έργα του δημοσίου π.χ. αρχή διαλειτουργικότητας, ιδιωτικότητας κ.α. .
- Προωθεί την «εγκαθίδρυση» συνεργασίας Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα π.χ. μέσω ευκαιριών σύμπραξης των (Σ.Δ.Ι.Τ.).
- Συνεργάζεται στην Ελλάδα και την Ε.Ε. με τους σημαντικότερους θεσμικούς, κρατικούς και αγοραίους φορείς Τ.Π.Ε..
- Προωθεί τις ευρωπαϊκές οδηγίες και πρωτοβουλίες για την ψηφιακή σύγκλιση
- Αναλαμβάνει τον εθνικό συντονισμό ομάδων εργασίας στην Ε.Ε. και εκπροσωπεί την Ελλάδα στις ομάδες αυτές.

Κεφάλαιο 3: Τα Προβλήματα της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα

Στο κεφάλαιο αυτό σκιαγραφούνται οι παθογένειες που ταλανίζουν τη Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα. Το ελληνικό διοικητικό σύστημα, εδώ και δεκαετίες, παρουσιάζει μία σειρά από προβλήματα, που σχετίζονται με την πολυνομία, τη διαφθορά, την απουσία μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης του ανθρώπινου δυναμικού, την έλλειψη διαδικασιών και συντονισμού και άλλες δομικές και διαρθρωτικές αδυναμίες. Η ψηφιακή ανομοιομορφία και ο χαμηλός βαθμός τεχνολογικής ωριμότητας έρχονται να προστεθούν στα ήδη υπάρχοντα, τα οποία είναι γνωστά και ως επί το πλείστον είναι αποτελέσματα πελατειακών σχέσεων του πολιτικού συστήματος.

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι, σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα κεφάλαια, αυτής της εργασίας, να προσδιοριστεί η συνεισφορά των Τ.Π.Ε. στην αντιμετώπισή αυτών των προβλημάτων. Το κρίσιμο ερώτημα είναι αν οι Τ.Π.Ε., οι ψηφιακές μεταρρυθμίσεις και ο εκσυγχρονισμός των τεχνολογικών μέσων εργασίας επαναπροσδιορίζουν τις αξίες της Δημόσιας Διοίκησης και συντελούν στη δημιουργία ενός σύγχρονου, δημοκρατικού και συμμετοχικού κράτους.

3.1. Η οργάνωση της Διοίκησης

Η οργάνωση της διοίκησης του κράτους, όπως αυτή πηγάζει από το άρθρο 101 και 102 του Συντάγματος, γίνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό μοντέλο και ως αποτέλεσμα έχει τη διοικητική διαίρεση της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης βάσει γεωοικονομικών, κοινωνικών και συγκοινωνιακών συνθηκών.

Τα κεντρικά όργανα του κράτους είναι αρμόδια να κατευθύνουν, να συντονίζουν και να διενεργούν τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων. Η δράση αυτών υλοποιείται μέσω των νομοθετικών, κανονιστικών και δημοσιονομικών μέτρων, προκειμένου οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης να εκπληρώσουν την αποστολή και την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Από την άλλη πλευρά τα περιφερειακά όργανα του κράτους έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους.

Παράλληλα, είναι δυνατή και η ανάθεση, μέσω νόμου, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, άσκησης αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του κράτους. Το γεγονός αυτό, σε ορισμένες περιπτώσεις, οδηγεί σε σύγχυση ή και επικάλυψη αρμοδιοτήτων και

αδράνεια της Διοίκησης, καθώς δεν είναι πάντα ξεκάθαρο το γενικότερο πλαίσιο αρμοδιότητας της αποκεντρωμένης δομής αφήνοντας κενά στη χάραξη ενιαίας πολιτικής και δυσχεραίνοντας τον συντονισμό των μέτρων εφαρμογής της⁹⁸.

3.2. Η πολυνομία

Η πολυνομία και η κακονομία είναι δύο σοβαρά προβλήματα της νομοθετικής διαδικασίας, τα οποία αποτελούν τροχοπέδη για την οικονομική και κοινωνική πρόοδο, καθώς εκπορεύονται από τον τρόπο άσκησης των δημόσιων πολιτικών⁹⁹.

Άμεσες είναι οι δυσμενείς επιπτώσεις στη Δημόσια Διοίκηση, που δυσχεραίνουν το έργο της απονομής δικαιοσύνης και έμμεσες εκείνες που αυξάνουν τη γραφειοκρατία¹⁰⁰.

Η συχνότητα παραγωγής νόμων, το πλήθος των αποφάσεων και των προεδρικών διαταγμάτων, στην Ελλάδα, πραγματοποιούνται σε, αναμφισβήτητα, μεγάλη έκταση. Με την προσθήκη της νομολογίας των δικαστικών αρχών, τις ερμηνευτικές εγκυκλίους και τις γνωμοδοτήσεις και λαμβάνοντας υπ' όψιν τον περιστασιακό χαρακτήρα ορισμένων ρυθμίσεων, το θεσμικό πλαίσιο αποκτά μεγάλη έκταση και πολυσύνθετο χαρακτήρα, δημιουργώντας συχνά σύγχυση στα εκτελεστικά όργανα.

Συχνά, η θεσμική πίεση από το μεταβαλλόμενο ευρωπαϊκό περιβάλλον οδηγεί στην πολυνομία και ορισμένες φορές στην κακονομία. Αυτό συμβαίνει όταν, δίχως προηγούμενη επεξεργασία, μεταφέρονται αυτούσιες, στην εθνική νομοθεσία, οι κοινοτικές οδηγίες, με αποτέλεσμα τη δυσχερή ή ανέφικτη εφαρμογή τους.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η πολυνομία είναι αναπόφευκτη στις σύγχρονες πολιτείες, δεδομένου ότι τα προβλήματα, που αυτές καλούνται να αντιμετωπίσουν, είναι περίπλοκα και η επίλυσή τους προϋποθέτει σύνθετες θεσμικές ρυθμίσεις¹⁰¹. Επιπρόσθετα, πίεση για νομοθέτηση ασκείται προκειμένου να εξυπηρετηθούν μικροκομματικές σκοπιμότητες.

Σύνηθες είναι το φαινόμενο αλληλοεπικάλυψης ή αλληλοαναίρεσης ρυθμίσεων και συχνά σύντομη η διάρκεια ισχύος ορισμένων εξ' αυτών, με συνέπεια το θεσμικό πλαίσιο

---

⁹⁸ Χαλλούμης Κ. (2019), σελ.7

⁹⁹ Τσέκος Θ. (2018), «Πολυνομία, κακονομία και κράτος»

¹⁰⁰ Σωτηρόπουλος Δ.- Χριστόπουλος Λ. (2017), σελ.14

¹⁰¹ Σωτηρόπουλος Δ.- Χριστόπουλος Λ. (2017), σελ. 31

να καθίσταται δαιδαλώδες και η εφαρμογή του δύσκολη. Τακτικά δε, επιβραβεύεται, μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων, η ασυνέπεια, έναντι της συνέπειας των νομοταγών πολιτών¹⁰².

Πληθώρα διαφορών, που προκύπτουν από την πολυνομία επιζητά λύση μέσω των δικαστικών αρχών με αποτέλεσμα η απονομή δικαιοσύνης να καθυστερεί σημαντικά.

Όπως είναι γνωστό, η δικαιοσύνη αποτελεί βασικό πυλώνα του συστήματος δημόσιας διακυβέρνησης και η ποιοτική και άμεση απονομή της συνιστά προϋπόθεση ανάπτυξης.

Στην Ελλάδα, η οικονομική κρίση, στην οποία εισήλθε η χώρα, λειτούργησε ως καταλύτης αλυσιδωτών αντιδράσεων και μεταρρυθμίσεων απορρυθμίζοντας το προϋπάρχον θεσμικό καθεστώς, δεδομένου ότι η ανάγκη θεσμοθέτησης αυξήθηκε προκειμένου να ενσωματωθούν οι οικονομικοί και ποσοτικοί στόχοι, που ετέθησαν από το καθεστώς δημοσιονομικής πειθαρχίας (Μνημόνια). Παράλληλα, η ψήφιση νομοθετημάτων, μέσω της κατεπείγουσας διαδικασίας, σε συνδυασμό με την καθιέρωση των «πολυνομοσχεδίων», περιορίζουν δραστικά τη δυνατότητα και το χρόνο ουσιαστικής επεξεργασίας τους¹⁰³.

Επιπρόσθετα οι, συχνά άστοχες, συνοδευτικές αιτιολογικές εκθέσεις δυσχεραίνουν σημαντικά το έργο του ερμηνευτή να αντλήσει από την αιτιολογική έκθεση την έγκυρη θέση του ιστορικού νομοθέτη¹⁰⁴. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι όλες οι αλληπάλληλες ρυθμίσεις του ίδιου ζητήματος συνεπάγονται διοικητικό, αλλά και οικονομικό κόστος¹⁰⁵.

Συνοψίζοντας, η πληθώρα και η πολυπλοκότητα των νομοθετικών μεταβολών, δημιουργεί ένα πολυσύνθετο περιβάλλον θεσμικής ασάφειας και σε συνδυασμό με την έλλειψη ελέγχου εφαρμοστικότητας των ρυθμίσεων, σε προγενέστερο της ψήφισής τους στάδιο, οδηγούν σε δυσκολία κατανόησης και αφομοίωσης και ανομοιόμορφη εφαρμογή από τα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας.

3.3. Η οργάνωση και διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Ένα από τα προβλήματα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί η ανεπαρκής οργάνωση και διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρόσληψη προσωπικού με, συχνά, αδιαφανείς διαδικασίες, που ως αποτέλεσμα είχε τη δημιουργία

---

¹⁰² Ψυχογιός Θ. (2020)

¹⁰³ Χαρχαλάκη Ι. (2019), σελ. 16

¹⁰⁴ Ψυχογιός Θ. (2020)

¹⁰⁵ Σωτηρόπουλος Δ.- Χριστόπουλος Α. (2017), σελ. 39

ενός υπερτροφικού κρατικού μηχανισμού, τη συχνά ανάρμοστη συμπεριφορά των υπαλλήλων προς τους πολίτες και την απροθυμία για συνεργασία.

Συνήθης είναι ο πλημμελής έλεγχος αναφορικά με την άσκηση έργων ασυμβίβαστων, κατά τις κείμενες διατάξεις, από τους δημοσίους λειτουργούς, ενώ η χορήγηση ευεργετημάτων, νομίμων ή μη, στο πλαίσιο πολιτικής συνδιαλλαγής, η απουσία αξιοκρατικής αξιολόγησης του προσωπικού και η απουσία σύνδεσης με το σύστημα αμοιβών δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη φαινομένων διαφθοράς.

Η μη τήρηση της πειθαρχικής διαδικασίας ή η τήρησή της με τρόπο επιφανειακό καθιστά τη διαδικασία αναποτελεσματική και ανεπιτυχή τη συμμόρφωση ορισμένων υπαλλήλων¹⁰⁶.

Οι παρωχημένοι Οργανισμοί Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) διατηρούν δομές που αδυνατούν να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις και να εξυπηρετήσουν τις σύγχρονες ανάγκες.

Τέλος, σημαντική είναι η έλλειψη ή η υπολειτουργία οργανωτικών δομών εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα η κατάρτιση του προσωπικού να μη γίνεται συστηματικά, υποχρεωτικά, οικονομικά και στοχευμένα.

Όλα τα προαναφερόμενα συνθέτουν ασαφή εικόνα του πλήθους των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα, της εργασιακής τους σχέσης με αυτό, της διάρκειας απασχόλησής τους, των τυπικών τους προσόντων και των ικανοτήτων ακόμη και των αποδοχών τους με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η αντιμετώπιση ζητημάτων και η λήψη αποφάσεων περί του ανθρώπινου δυναμικού.

3.4. Η διαφθορά

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο του Ο.Η.Ε. για την πολιτική καταπολέμησης της διαφθοράς (UN 2001) ως διαφθορά ορίζεται η κατάχρηση δημόσιας εξουσίας για ιδιωτικό όφελος, η οποία θέτει σε κίνδυνο το δημόσιο συμφέρον· το εν λόγω όφελος μπορεί να είναι άμεσο ή έμμεσο¹⁰⁷. Όπως γίνεται αντιληπτό δεν συνιστά φαινόμενο διαφθοράς κάθε ποινική παράβαση. Το κρίσιμο κριτήριο είναι η εκμετάλλευση της εξουσίας που έχει ανατεθεί σε ένα πρόσωπο για ίδιον όφελος.

¹⁰⁶ Χαλλούμης Κ. (2019), σελ. 9

¹⁰⁷ Δουλαδέρης Ν., «Ενδείξεις εντοπισμού Απάτης / Διαφθοράς στον Δημόσιο τομέα και Τεχνικές Διεξαγωγής Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης»

Ως φαινόμενο η διαφθορά είναι διαχρονικό και έχει οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις, καθώς σχετίζεται με το αξιακό σύστημα μιας χώρας, τους θεσμούς, το σύστημα οργάνωσης και τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης.

Προϋποθέτει δε, μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ των φορέων εξουσίας και της κοινωνίας. Για το λόγο αυτό, τα περισσότερα κρούσματα εμφανίζονται σε σαθρές κοινωνικές δομές, οι οποίες ανταποκρίνονται σε διεφθαρμένες πρακτικές εκφυλισμένων πολιτικών ηγεσιών¹⁰⁸. Αδιαφανείς διαδικασίες λαμβάνουν χώρα, υποκινούμενες από τα νήματα ενός αόρατου πλέγματος, εχθρικού προς το δημόσιο συμφέρον, το οποίο συνυφαίνεται από τα συμφέροντα των εμπλεκομένων – δημοσίων λειτουργών, πολιτικών και ιδιωτών οδηγώντας στην ονομαζόμενη «διαπλοκή».

Η παράκαμψη των θεσμοθετημένων διαδικασιών, πλήττουν, εκ των έσω, τις ίδιες τις δομές του κράτους δικαίου, τις αρχές της χρηστής δημόσιας διοίκησης και υποσκάπτει, εκ θεμελίων, την υπόσταση και τη λειτουργία της¹⁰⁹.

Η διαφθορά είναι ένα φαινόμενο πολυδιάστατο. Στο δημόσιο τομέα εκδηλώνεται κυρίως με τη μορφή δωροδοκίας, υπεξαίρεσης, απάτης, εξασφάλισης ευνοϊκών ρυθμίσεων, προνομιακής πρόσβασης σε δημόσια αγαθά και υπηρεσίες, χαριστικής ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, μεροληπτικής διαχείρισης προσλήψεων, αξιολογήσεων, προαγωγών, συντάξεων, αλλά και έκθεσης ατόμου σε δίωξη, παράλειψης δίωξης ή απαλλαγής υπαιτίου από ποινή, χρηματοοικονομικής μόχλευσης κ.λπ.. Κοινός παρανομαστής όλων αυτών των περιπτώσεων και πλήθους άλλων είναι η κατάχρηση της εξουσίας με στόχο το άτομο να προσπορίσει, στον εαυτό του ή σε άλλον, παράνομο όφελος και η συναλλακτική σχέση των δύο μερών σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος¹¹⁰.

Όπως γίνεται αντιληπτό η διαφθορά αποτελεί μια κοινωνικό-πολιτική παθογένεια, έχει μορφή διαστρωματική και πολλές εκφάνσεις.

3.4.1. Οι αρνητικές συνέπειες της διαφθοράς

Όπως ήδη αναφέρθηκε η διαφθορά οδηγεί σε αναπτυξιακά αδιέξοδα και αστάθεια, πολιτική και κοινωνική. Πιο αναλυτικά, η διαφθορά:

---

¹⁰⁸ Γαρόζη Ε. (2014), σελ. 18

¹⁰⁹ Βαβούρας Ι., Μανωλάς Γ., Συρμαλή Μ.Ε., Σφακιανάκης Γ. (2010), σελ. 8

¹¹⁰ Δουλαδέρης Ν., ε.α.

1. Εμποδίζει την κοινωνική ανάπτυξη, καθώς μειώνει τους πόρους και τον διαθέσιμο προϋπολογισμό¹¹¹.
2. Ακυρώνει την αξιοπιστία των θεσμών και των θεσμοθετημένων διαδικασιών.
3. Αποτελεί τροχοπέδη για την πολιτική σταθερότητα και καθιστά δυσχερή τη βιώσιμη ανάπτυξη.
4. Νοθεύει το πνεύμα του υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών.
5. Αποθαρρύνει τις επενδύσεις και την προσέλκυση διεθνών κεφαλαίων και επηρεάζει αρνητικά, λόγω του μεγαλύτερου κόστους και του κλίματος αβεβαιότητας που προκαλεί.
6. Πλήττει ιδιαίτερα τους οικονομικά ασθενέστερους, καθώς αδυνατούν να ανταποκριθούν στις οικονομικές απαιτήσεις των δωροδοκούμενων.
7. Αναλώνει τους ανθρώπινους πόρους σε απειράριθμους ελεγκτικούς μηχανισμούς και διαδικασίες, εμποδίζοντας την ορθολογική αξιοποίηση τους.
8. Εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη, καθώς, η αύξηση των αδήλων πόρων οδηγεί σε μειωμένη είσπραξη φορολογικών εσόδων και περιορίζει τα σενάρια οικονομικής πολιτικής και αναπτυξιακού σχεδιασμού¹¹².
9. Επιτείνει τα φαινόμενα κακοδιοίκησης με την οποία συνυπάρχει σε μια σχέση αμφίδρομη¹¹³.
10. Ενισχύει την επικρατούσα αντίληψη των πολιτών ότι για να υπερκεράσουν τα γραφειοκρατικά εμπόδια πρέπει να καταφύγουν σε πλάγια μέσα.

Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά του Συμβουλίου της Ευρώπης, η διαφθορά συνιστά απειλή για το κράτος δικαίου και τους δημοκρατικούς θεσμούς υπονομεύοντας τη χρηστή διοίκηση, την ίση μεταχείριση και την κοινωνική δικαιοσύνη, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό,

---

¹¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2017) «Θεματικό ενημερωτικό δελτίο ευρωπαϊκού εξαμήνου – Καταπολέμηση της διαφθοράς»

¹¹² Βαβούρας Ι., Μανωλάς Γ., Συρμαλή Μ.Ε., Σφακιανάκης Γ. (2010), σελ. 20-21

¹¹³ Δουλαδέρης Ν., ε.α.

παρεμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και θέτει σε κίνδυνο τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών και των ηθικών θεμελίων της κοινωνίας»¹¹⁴

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις προαναφερθείσες αρνητικές συνέπειες της διαφθοράς γίνεται σαφές ότι συνιστά ένα σοβαρό πρόβλημα της δημόσιας διοίκησης και αυτός είναι ο λόγος που τα τελευταία χρόνια γίνεται συστηματική μελέτη του φαινομένου, αποτέλεσμα της οποίας είναι η ακόλουθη κατηγοριοποίηση της διαφθοράς σε:

- Ατομική ή κεντρική και συλλογική ή αποκεντρωμένη
- Μικρή και μεγάλη
- Παθητική και ενεργητική
- Θεσμική και λειτουργική
- Λευκή, γκρίζα και μαύρη
- Γραφειοκρατική και πολιτική
- Σποραδική ή περιστασιακή και συνεχής ή δομική
- Προβλέψιμη και αυθαίρετη

3.4.2. Τα αίτια της διαφθοράς

Η διαφθορά αποτελεί ένα πολυδιάστατο και διαστρωματικό φαινόμενο καθώς εμπλέκεται ο δημόσιος και ο ιδιωτικός φορέας, θεσμικοί, πολιτικοί και συνδικαλιστικοί παράγοντες. Για το λόγο αυτό τα αίτια της κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- Οικονομικά
- Πολιτικά
- Νομικά και γραφειοκρατικά
- Πολιτισμικά

Η βάση όλων των αιτιών εδράζεται σε μια διεφθαρμένη διαγωγή με ρίζες στις σύγχρονες συνθήκες αλλά και σε μακράς διάρκειας κοινωνικο-πολιτισμικές αντιλήψεις¹¹⁵.

---

¹¹⁴ Ν. 3560/2007 (Φ.Ε.Κ. 103Α'): Σύμβαση ποινικού δικαίου κρατών-μελών Συμβουλίου Ευρώπης

¹¹⁵ Γιαννακόπουλος Α. (2015), σελ. 151

3.4.3. Η αντιμετώπιση της διαφθοράς

Οι εκφάνσεις της διαφθοράς ποικίλουν και σε κάθε χώρα διαφοροποιούνται, με συνέπεια να απαιτείται διαφορετική αντιμετώπιση σε κάθε περίπτωση¹¹⁶. Ωστόσο, η αντιμετώπιση της αποτελεί πυλώνα κάθε ευνομούμενης πολιτείας και είναι αναγκαία καθώς, πέραν των οικονομικών επιπτώσεων, οδηγεί στην αλλοτρίωση της συνείδησης μεγάλων τμημάτων της κοινωνίας. Για το λόγο αυτό, τα ακόλουθα μέτρα αντιμετώπισης είναι κοινά και ευρέως αποδεκτά:

- Η καταπολέμηση του αναλφαβητισμού και η διάδοση της εκπαίδευσης, η οποία οδηγεί στην οικονομική ανάπτυξη
- Η ενδεχόμενη αύξηση των μισθών των δημοσίων λειτουργών μειώνει το κόστος ευκαιρίας για τους εν δυνάμει διεφθαρμένους λειτουργούς και καθιστά τη διαφθορά ριψοκίνδυνη.
- Η αποπροσωποποίηση των σχέσεων δημοσίων λειτουργών – πολιτών μέσω της χρήσης των Τ.Π.Ε.
- Η δημιουργία συστηματικού πλαισίου ελέγχων μέσω συστημάτων Τ.Π.Ε.
- Η δημιουργία μιας «κοινωνικής κουλτούρας» ευνομίας
- Η πλήρης διαφάνεια και λογοδοσία πολλαπλασιάζουν τις συνέπειες σε ενδεχόμενη αποκάλυψη της παράνομης πράξης

3.5. Τεχνολογική ανωριμότητα, ανομοιομορφία και έλλειψη διαδικασιών

Είναι γενικώς παραδεκτό ότι οι φορείς του δημοσίου τομέα παρουσιάζουν σημαντική τεχνολογική ανεπάρκεια. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε σημαντικό βαθμό και στην υφιστάμενη δυσμενή δημοσιονομική κατάσταση. Στην περιορισμένη οικονομική στήριξη οφείλονται οι υλικοτεχνικές ελλείψεις, αλλά και στην έλλειψη προγραμματισμού για την προμήθεια σύγχρονων τεχνικών μέσων.

Επιπρόσθετα, η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο να μεριμνά για τη συντήρηση και αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών, σε συνδυασμό με την έλλειψη τεχνολογικής κατάρτισης των υπαλλήλων έχει συχνά ως αποτέλεσμα την εγκατάλειψη του τεχνολογικού εξοπλισμού ή τη μερική αξιοποίησή του.

---

¹¹⁶ Καρκατσούλης Π. (2005), σελ. 52

Παρά τις αξιοσημείωτες προσπάθειες, που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια, για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης, παρατηρείται συχνά σε φορείς του δημοσίου τομέα, που εξ' αντικειμένου προσιδιάζουν ή και ανήκουν στην ίδια κατηγορία βάσει ταξινόμησης και αρμοδιοτήτων, να υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις σε επίπεδο Τ.Π.Ε.. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει την αναμεταξύ τους συνεργασία, την άσκηση εποπτικού ελέγχου από την κεντρική διοίκηση και τη διαλειτουργικότητα των υποδομών.

Κεφάλαιο 4: Έρευνα

Στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι η άντληση δεδομένων από στελέχη του δημοσίου τομέα, ώστε να προσδιοριστούν οι παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση ή μη των Τ.Π.Ε. στο δημόσιο τομέα. Επίσης, επιχειρείται να ανιχνευτεί το προφίλ των υπαλλήλων, που έχουν συμφιλιωθεί με τη χρήση τους, και οι πιθανές ανάγκες επιμόρφωσης τους. Ακόμη, επιδιώκεται να εξεταστεί ο βαθμός εργασιακής ικανοποίησης τους και ο βαθμός αντιμετώπισης των προβλημάτων της Δημόσιας Διοίκησης μέσω της χρήσης των Τ.Π.Ε..

4.1.Μεθοδολογία

Κατά την εκπόνηση της εργασίας πραγματοποιήθηκε συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση του αντικειμένου, μέσω ηλεκτρονικής κυρίως αναζήτησης, καθώς η πανδημία του SARS-COV-2 δεν ευνοούσε την πρόσβαση σε βιβλιοθήκες και εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ακολούθησε έρευνα μικρής κλίμακας, μέσω ερωτηματολογίων κλειστού τύπου, το οποίο παρατίθεται στο Παράρτημα. Τα ερωτηματολόγια απευθύνθηκαν αποκλειστικά σε υπαλλήλους του δημοσίου τομέα. Ο δημόσιος τομέας, ως αντικείμενο έρευνας επελέγη, καθώς αποτελεί σημαντικό τμήμα της ελληνικής πραγματικότητας, το οποίο, μάλιστα, υποχρεωτικά λειτουργεί κάτω από το θεσμικό πλαίσιο, που αφορά την ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στη Δημόσια Διοίκηση.

Τα ερωτηματολόγια απεστάλησαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Πραγματοποιήθηκε αποστολή προς 4.656 στελέχη του δημοσίου τομέα, ελήφθησαν 36 ειδοποιήσεις για εσφαλμένη ηλεκτρονική διεύθυνση παραλήπτη και συλλέχθηκαν 2.376 ολοκληρωμένα ερωτηματολόγια.

Στόχος της έρευνας ήταν να εντοπιστούν οι παράγοντες εκείνοι που καθορίζουν το προφίλ των δημοσίων υπαλλήλων σε συνάρτηση με τη χρήση των μέσων Τ.Π.Ε. και τη θέση τους στην ιεραρχία, το επίπεδο ψηφιακής ωριμότητας, ο εντοπισμός φορέων που υπερτερούν στη χρήση των Τ.Π.Ε., η ανίχνευση εκπαιδευτικών αναγκών των υπαλλήλων, η αποδοχή των μέσων και ο βαθμός ικανοποίησης, από τη χρήση τους, κατά την

εξυπηρέτηση επαγγελματικών και προσωπικών τους αναγκών, με στόχο να συγκριθούν με τα βιβλιογραφικά δεδομένα.

Οι κυριότερες στρατηγικές βιβλιογραφικής αναζήτησης αφορούσαν:

- Λέξεις και φράσεις κλειδιά: π.χ. Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.), καινοτομία, ψηφιακός μετασχηματισμός, πολυνομία, διαφθορά.
- Τη χρονική περίοδο των μελετών: μετά το 2000
- Γεωγραφικούς περιορισμούς: Ελλάδα, Ευρώπη
- Άντληση εμπειρικών δεδομένων: Στελέχη που υπηρετούν σε διάφορους φορείς του δημοσίου τομέα.
- Συλλογή δεδομένων: μέσω δομημένου ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού τύπου

4.2.Ερευνητικά ερωτήματα

Μέσα από την έρευνα επιχειρείται προσδιορισμός:

- Του φύλου που υπερτερεί στη χρήση Τ.Π.Ε..
- Της ηλικιακής ομάδας στην οποία ανήκουν οι υπάλληλοι που θεωρούν τον εαυτό τους εξοικειωμένο με τις Τ.Π.Ε..
- Της χρήσης των Τ.Π.Ε. ανά κατηγορία εκπαίδευσης.
- Της χρήσης των Τ.Π.Ε. ανά πεδίο σπουδών.
- Του ποσοστού ανά φορέα με πλήρη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων Τ.Π.Ε..
- Της χρήσης των Τ.Π.Ε. ανάλογα με τα έτη προϋπηρεσίας;
- Της χρήσης των Τ.Π.Ε. ανά διαδικασία πρόσληψης;
- Των περισσότερο διαδεδομένων Τ.Π.Ε.
- Συσχέτισης πιστοποίησης γνώσης Η/Υ και βαθμού εξοικείωσης
- Εκπαιδευτικών αναγκών μη πιστοποιημένων χρηστών.
- Της χρήσης ανά εκπαιδευτική βαθμίδα
- Της επάρκειας των διαθέσιμων μέσων για τηλεργασία
- Βαθμού εξοικείωσης με τις Τ.Π.Ε. των προϊστάμενων των οργανικών μονάδων
- Του εκπαιδευτικού υποβάθρου των υπαλλήλων που επέλεξαν την τηλεργασία

- Των χρηστών που δε χρησιμοποιούν Τ.Π.Ε. στην εργασία τους, αλλά τα χρησιμοποιούν κατά τον ελεύθερο χρόνο τους
- Της συμβολής των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εξοικείωση με τις Τ.Π.Ε. στον εργασιακό χώρο
- Του βαθμού συσχέτισης των Τ.Π.Ε. για εξυπηρέτηση υπηρεσιακών στόχων και για εξυπηρέτηση προσωπικών υποθέσεων
- Της ανάγκης για υποστήριξη, από τον φορέα εργασίας, των υπαλλήλων που εργάστηκαν εξ' αποστάσεως, κατά τη διάρκεια της πανδημίας.
- Της επιλογής της εξ' αποστάσεως εργασίας από τους υπαλλήλους που χρησιμοποιούν τα Τ.Π.Ε. στον ελεύθερο χρόνο τους.
- Του βαθμού διευκόλυνσης, από τη χρήση των Τ.Π.Ε., κατά την εκτέλεση των καθηκόντων.
- Των περισσότερο διαδεδομένων Τ.Π.Ε. ανά κατηγορία εκπαίδευσης και διαδικασία πρόσληψης.
- Των περισσότερο διαδεδομένων Τ.Π.Ε. ανά ηλικία και εκπαιδευτική βαθμίδα.
- Των ηλικιών που χρησιμοποιούν περισσότερο τις Τ.Π.Ε. για τη διευθέτηση των προσωπικών τους υποθέσεων.
- Των φορέων, που υπήρξαν περισσότερο υποστηρικτικοί κατά την τηλεργασία.
- Του παράγοντα που συνεισφέρει περισσότερο στην εξοικείωση με την χρήση των Τ.Π.Ε..
- Της διαμόρφωσης αντίληψης σχετικά με τις δυνατότητες των Τ.Π.Ε. να βοηθήσουν στην επίλυση προβλημάτων της Δημόσιας Διοίκησης, που σχετίζονται με την πολυνομία, την διαφθορά και τη γραφειοκρατία.
- Της άποψης των διοικητικών υπαλλήλων για τις ψηφιακές πλατφόρμες και τη χρήση τους
- Της συσχέτισης από τη χρήση των Τ.Π.Ε. και της εργασιακής ικανοποίησης (job satisfaction).

4.3.Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα που αναμένονται είναι τα ακόλουθα::

- Προσδιορισμός παραγόντων που επηρεάζουν τη χρήση ή μη των Τ.Π.Ε. στο δημόσιο
- Διαμόρφωση προφίλ υπαλλήλων που κάνουν χρήση των Τ.Π.Ε.
- Ανίχνευση ανάγκης για επιμόρφωση ως προς τη χρήση των Τ.Π.Ε.
- Αξιολόγηση του βαθμού διευκόλυνσης από τη χρήση των Τ.Π.Ε.
- Αξιολόγηση του βαθμού ψηφιακής ωριμότητας και προσαρμοστικότητας κατά τη διάρκεια της πανδημίας
- Προσδιορισμός της χρήσης των Τ.Π.Ε. ως κριτήριο εργασιακής ικανοποίησης
- Συμπερασματικές κρίσεις για τη χρήση των Τ.Π.Ε. στο δημόσιο τομέα

4.4. Απλή παρουσίαση απαντήσεων

Στα επόμενα παρουσιάζεται απλές κατανομές των αποτελεσμάτων της έρευνας.

1. Φύλο

Πίνακας 4.1

Φύλο

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Άρρεν	864	36,4	36,4
Θήλυ	1512	63,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος αποτελείται από γυναίκες, σε ποσοστό 64%.

2. Ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκετε.

Πίνακας 4.2

Ηλικιακή ομάδα

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική Συχνότητα
<30	68	2,9	2,9
31-40	376	15,8	18,7
41-50	1160	48,8	67,5
51-60	656	27,6	95,1
61-67	116	4,9	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Τα 2/3 περίπου των συμμετεχόντων, έχουν ηλικία μεταξύ 41 και 60 ετών, ενώ παρατηρείται πολύ μικρός αριθμός συμμετεχόντων στην ηλικιακή ομάδα έως 30 ετών.

Ένας παράγοντας, ο οποίος θα μπορούσε να εξηγήσει την κατανομή είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, ως προς τη χρηματοοικονομική της σταθερότητα και τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών της. Η οικονομική κρίση, που διανύει η χώρα, οδήγησε σε αύξηση των ποσοστών ανεργίας και αξιοσημείωτη πτώση των προσφερόμενων μισθών στον ιδιωτικό τομέα, με συνέπεια πολλοί εργαζόμενοι να στραφούν στο δημόσιο τομέα – ο οποίος, κατά το παρελθόν, υπήρξε χαμηλά αμειβόμενος – αναζητώντας εργασιακή σταθερότητα.

Στο πλαίσιο των μοριοδοτικών διαγωνισμών για πρόσληψη, το πλήθος των τυπικών προσόντων εξασφάλιζε μεγαλύτερο αριθμό μορίων και άρα μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας. Η απόκτηση ορισμένων μοριοδοτούμενων τυπικών προσόντων, ωστόσο, (π.χ. απόκτηση μεταπτυχιακού / διδακτορικού τίτλου, εργασιακή εμπειρία), προϋποθέτει και μεγαλύτερη επένδυση σε χρόνο, με αποτέλεσμα να ανεβαίνει και η ηλικία των επιτυχόντων.

Οι δυσμενείς δημοσιονομικές συνθήκες των τελευταίων ετών έθεσαν τη χώρα, από το 2010 και μετά, υπό την επιτήρηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Η υπογραφή διαδοχικών προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής οδήγησαν στην αναστολή προσλήψεων, με αποτέλεσμα πλήθος επιτυχόντων να αναμείνουν, επί σειρά ετών, τη δημοσίευση πινάκων κατανομής, και να διοριστούν σε μεγαλύτερη ηλικία.

3. Τα τυπικά σας προσόντα

(Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

Πίνακας 4.3

Σπουδές

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	140	5,9	5,9
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού	1136	47,8	53,7
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	596	25,1	78,8
Τεχνολογική Εκπαίδευση	248	10,4	89,2
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	256	10,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 50% περίπου των συμμετεχόντων κατέχει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η ανάγκη για επιμόρφωση είναι διαρκής. Οι κάτοχοι αυτών των τίτλων συχνά συγκεντρώνουν μεγαλύτερο αριθμό μορίων στους μοριοδοτικούς διαγωνισμούς, παίρνοντας το προβάδισμα και καταλαμβάνοντας τις προκηρυσσόμενες

θέσεις. Επιπλέον, η θεσμοθέτηση της μισθολογικής, βαθμολογικής και ιεραρχικής προώθησης των κατόχων μεταπτυχιακών και διδακτορικών και η θεσμοθέτηση εκπαιδευτικών αδειών, κατά τη διάρκεια αυτών των σπουδών, έχει αποτελέσει επιπλέον κίνητρο επιμόρφωσης για τους ήδη υπηρετούντες υπαλλήλους.

4. Το επιστημονικό πεδίο των σπουδών σας

Πίνακας 4.4

Επιστημονικό πεδίο σπουδών

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Ανθρωπιστικών, νομικών & κοινωνικών επιστημών	704	29,6	33,2
Θετικών επιστημών	196	8,2	42,5
Επιστημών υγείας	88	3,7	46,6
Τεχνολογικών επιστημών	196	8,2	55,8
Επιστημών οικονομίας & διοίκησης	936	39,4	100,0
Σύνολο	2120	89,2	
Χωρίς απάντηση	256	10,8	
Σύνολο	2376	100,0	

Σύμφωνα με το δείγμα ο δημόσιος τομέας στελεχώνεται κατά το μεγαλύτερο μέρος του από απόφοιτους Σχολών Διοίκησης και Οικονομίας.

5. Κατηγορία που ανήκει ο φορέας στον οποίο υπηρετείτε.

Πίνακας 4.5

Φορέας απασχόλησης

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Κεντρική Διοίκηση	568	23,9	23,9
Ο.Τ.Α./Ν.Π.Δ.Δ.	776	32,7	56,6
Ανεξάρτητη Αρχή	232	9,8	66,3
Ασφαλιστικό ταμείο	104	4,4	70,7
Μονάδα υγείας	96	4,0	74,7
Εκπαιδευτική μονάδα	164	6,9	81,6
Σώμα ασφαλείας / Ένοπλες δυνάμεις	244	10,3	91,9
Άλλο	192	8,1	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες στελεχώνουν την Κεντρική Διοίκηση, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

6. Έτη προϋπηρεσίας στο φορέα που απασχολείστε.

Πίνακας 4.6
Έτη προϋπηρεσίας

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
<5	412	17,3	17,3
5-10	248	10,4	27,8
10-15	416	17,5	45,3
15-20	488	20,5	65,8
20-25	432	18,2	84,0
>25	380	16,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 40% περίπου των απαντησάντων είναι έμπειρα στελέχη του δημόσιου τομέα και υπηρετούν από 15 έως 25 έτη.

7. Διαδικασία με την οποία προσληφθήκατε.

Πίνακας 4.7
Διαδικασία πρόσληψης

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	136	5,7	5,7
Α.Σ.Ε.Π.	1108	46,6	52,4
Δικαστική απόφαση	52	2,2	54,5
Συγγενής θανόντος	8	,3	54,9
Αθλητής/ρια	12	,5	55,4
Ι.Δ.Ο.Χ.	272	11,4	66,8
Γραπτό διαγωνισμό προ Α.Σ.Ε.Π.	236	9,9	76,8
Άλλο	552	23,2	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Παραπάνω από τους μισούς υπαλλήλους, που συμμετείχαν στην έρευνα, έχουν προσληφθεί μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας. Υπενθυμίζεται ότι το Α.Σ.Ε.Π. ιδρύθηκε το 1994 (Νόμος 2190/1994) και ο πρώτος διαγωνισμός έλαβε χώρα το 1995, ενώ η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. το 1983 (Νόμος 1388/1983).

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας E-mail;

Πίνακας 4.8.1
Εργαλείο εργασίας - Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email)

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	2264	95,3	95,3
ΟΧΙ	112	4,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 95% των συμμετεχόντων χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε καθημερινή βάση, γεγονός το οποίο αποδεικνύει τον μεγάλο βαθμό ενσωμάτωσής του στο εργασιακό περιβάλλον τους.

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας σάρωση;

Πίνακας 4.8.2

Εργαλείο εργασίας - Χρήση σαρωτή

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1668	70,2	70,2
ΟΧΙ	708	29,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Σε ικανοποιητικό βαθμό – περίπου 70% – γίνεται χρήση του σαρωτή. Το ποσοστό αυτό αποτυπώνει την αποδοχή αυτού του μέσου από τους απαντήσαντες. Η μη χρήση, από το 30% των συμμετεχόντων, ενδέχεται να οφείλεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, στην έλλειψη εκσυγχρονισμού των μηχανών γραφείου και την έλλειψη εκπαίδευσης των υπαλλήλων στη χρήση των νέων αυτοματισμών. Αύξηση του ποσοστού αναμένεται, στο άμεσο μέλλον, καθώς με το άρθρο 99 του Νόμου 4727/2020, από την 1η Ιανουαρίου 2021, καταργήθηκε η διακίνηση εγγράφων διοικητικών και μη, με τη χρήση τηλεομοιοτυπίας (fax), σηματοδοτώντας τη μετάβαση του Δημοσίου στην ψηφιακή εποχή.

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας ιστοσελίδα;

Πίνακας 4.8.3

Εργαλείο εργασίας - Επίσκεψη ιστοσελίδων

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1608	67,7	67,7
ΟΧΙ	768	32,3	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Σημαντική χρήση, για υπηρεσιακούς λόγους, γίνεται στις ιστοσελίδες, σε ποσοστό περίπου 70%. Καθοριστικό ρόλο παίζει η ύπαρξη πλήθους, πλέον, ιστοσελίδων, με περιεχόμενο, που σχετίζεται με τη δράση του δημοσίου, καθώς και η συστηματική ενημέρωση του περιεχομένου αυτού. Η μη χρήση αυτού του μέσου από το 30% των συμμετεχόντων ενδεχομένως να οφείλεται στη φύση των καθηκόντων (π.χ. νοσηλευτικό

προσωπικό), αλλά και στην έλλειψη εξοπλισμού ή συντήρησης δικτύων, ώστε να καθίσταται εφικτή η πρόσβαση στο διαδίκτυο.

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας απομακρυσμένη συνεργασία (Τηλεδιάσκεψη, τηλεκπαίδευση κ.λπ.);

Πίνακας 4.8.4

Εργαλείο εργασίας - Πραγματοποίηση τηλεδιασκέψεων

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1440	60,6	60,6
ΟΧΙ	936	39,4	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Παραπάνω από τους μισούς συμμετέχοντες χρησιμοποιούν πλέον τις Τ.Π.Ε. για να συνεργαστούν εξ' αποστάσεως. Η σημαντική διάδοση του μέσου αυτού, που υπήρξε κατά το πρόσφατο παρελθόν λιγότερο διαδεδομένο, και η απήχηση του, στους υπαλλήλους του δημοσίου, οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στις συνθήκες της πανδημίας του κορωνοϊού. Τα μέτρα προς αποφυγή της διασποράς του, που επεβλήθησαν από την κυβέρνηση, σε πολλές περιπτώσεις, κατέστησαν υποχρεωτική την εξ' αποστάσεως συνεργασία. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων και των σχολικών μονάδων.

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας ψηφιακή υπογραφή;

Πίνακας 4.8.5

Εργαλείο εργασίας - Χρήση ψηφιακής υπογραφής

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	940	39,6	39,6
ΟΧΙ	1436	60,4	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις το 40% κάνει χρήση ψηφιακής υπογραφής. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως οφείλεται στο γεγονός ότι η ψηφιακή υπογραφή έχει εισαχθεί σχετικά πρόσφατα ως μέσο στον τομέα του δημοσίου. Επίσης, προϋποθέτει ένα ικανοποιητικά στελεχωμένο και καταρτισμένο τμήμα Πληροφορικής, το οποίο θα οργανώσει τη μετάβαση από τη χειρόγραφη στην ψηφιακή υπογραφή. Εξαιτίας της αναστολής των προσλήψεων, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, αρκετοί οργανισμοί είναι υποστελεχωμένοι ή παρουσιάζουν ελλείψεις σε εξειδικευμένο – σε θέματα τεχνολογιών – προσωπικό. Μη διαθέτοντας τους

απαιτούμενους ανθρώπινους πόρους ακολουθούν τις εξελίξεις με αργό ρυθμό. Ένας επιπρόσθετος λόγος, ο οποίος θα εξηγούσε τον χαμηλό βαθμό διείσδυσης του μέσου είναι το φαινόμενο της διαφθοράς. Φαινόμενα μικροδιαφθοράς εξυπηρετούνται από την – συχνά απροσδιόριστη χρονικά – φυσική υπογραφή. Ως αντίσταση στην αλλαγή ενδέχεται να εξηγείται, εν μέρει, η περιορισμένη χρήση της.

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας ψηφιακή πλατφόρμα;

Πίνακας 4.8.6

Εργαλείο εργασίας - Χρήση ψηφιακής πλατφόρμας

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	864	36,4	36,4
ΟΧΙ	1512	63,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 1/3 περίπου των συμμετεχόντων κάνει καθημερινή χρήση κάποιας διαδικτυακής πλατφόρμας και μοιράζεται εύκολα και γρήγορα δεδομένα με άλλους φορείς. Το συγκρατημένο αυτό ποσοστό ενδέχεται να οφείλεται στη μη ύπαρξη κάποιας πλατφόρμας για όλες τις ειδικότητες του δημοσίου τομέα ή στον προσωρινά προαιρετικό χαρακτήρα της χρήσης τους.

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας ψηφιακή κάρτα εισόδου;

Πίνακας 4.8.7

Εργαλείο εργασίας - Χρήση ψηφιακής κάρτας εισόδου

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	416	17,5	17,5
ΟΧΙ	1960	82,5	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις του Κώδικα Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων, Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (Ν. 3528/2007, Ν. 3584/2007), που καλύπτουν την πλειοψηφία των ερωτηθέντων, η τήρηση του ωραρίου συνιστά υποχρέωση της Δημόσιας Διοίκησης, καθώς, ως έναν βαθμό, συμβάλλει στην αύξηση της αποδοτικότητας και την εδραίωση κλίματος εμπιστοσύνης στη σχέση της με τους πολίτες.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΔΙΑΔΠ/Φ.Β. 1/8001/12.04.2010), ο καθημερινός έλεγχος ορθής τήρησης του ωραρίου από τους υπαλλήλους αποτελεί αρμοδιότητα των Διευθύνσεων Προσωπικού, ενώ ο τρόπος ελέγχου επιλέγεται από κάθε υπηρεσία. Προκειμένου για τον ομοιόμορφο έλεγχο του ωραρίου σε όλες τις υπηρεσίες του δημοσίου, επεβλήθη η εγκατάσταση μηχανισμού χρονοσήμανσης, κατά προτίμηση ηλεκτρονικού – ψηφιακού, καθώς θεωρείται ως το πλέον αξιόπιστο σύστημα.

Το γεγονός ότι δέκα και πλέον έτη αργότερα το 80% των ερωτηθέντων υπαλλήλων δεν έχουν ακόμη πρόσβαση σε σύστημα ψηφιακής χρονοσήμανσης οφείλεται, ως επί το πλείστον, σε λόγους ψηφοθηρικούς, καθώς το σύστημα αυτό λειτουργεί περιοριστικά για τους υπαλλήλους – ψηφοφόρους.

8. Χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας πληροφοριακό σύστημα / μηχανογραφική εφαρμογή / πρόγραμμα;

Πίνακας 4.8.8

Εργαλείο εργασίας - Χρήση μηχανογραφικής εφαρμογής

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1628	68,5	68,5
ΟΧΙ	748	31,5	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Τα 2/3 των συμμετεχόντων χρησιμοποιούν κάποια μηχανογραφική εφαρμογή καθημερινά, γεγονός το οποίο δείχνει ότι, σε σημαντικό βαθμό, η εξέλιξη των Τ.Π.Ε., στο πεδίο της μηχανογράφησης, έχει μεταβάλλει την οργάνωση των εργασιών γραφείου και στο δημόσιο τομέα. Μέρος των υπαλλήλων, που δεν κάνει χρήση μηχανογράφησης, ενδέχεται να ανήκει στην ανώτερη ιεραρχικά βαθμίδα, καθώς η χρήση της συχνά συνδέεται με αρμοδιότητες απλών υπαλλήλων.

8. Εκτελείτε τις καθημερινές σας εργασίες στην Υπηρεσία σας, χωρίς τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.);

Πίνακας 4.8.9

Εργασία χωρίς χρήση Τ.Π.Ε.

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	24	1,0	1,0
ΟΧΙ	2352	99,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 99% των υπαλλήλων κάνει καθημερινά χρήση ενός ή και περισσότερων μέσων Τ.Π.Ε., κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, γεγονός που αποτυπώνει το επίπεδο αφομοίωσής τους, ενώ σταδιακά μετασχηματίζει τη διοικητική δράση και οδηγεί στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και τη μεταβολή της, μέχρι πρότινος υπάρχουσας, κουλτούρας.

9. Έχετε πιστοποιημένη γνώση χρήσης Η/Υ;

Πίνακας 4.9

Πιστοποίηση γνώσης Η/Υ

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1932	81,3	81,3
ΟΧΙ	340	14,3	95,6
Ενδιαφέρομαι να αποκτήσω	104	4,4	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Με το Άρθρο 27 του Π.Δ. 50/2001 θεσμοθετήθηκε ως πρόσθετο προσόν διορισμού η υποχρεωτική γνώση χειρισμού Η/Υ για όλες τις ειδικότητες κλάδων Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Π.Ε. / Τ.Ε.). Είκοσι έτη αργότερα υπάλληλοι, σε ποσοστό 80%, σύμφωνα με το δείγμα, κατέχουν το σχετικό πιστοποιητικό, βελτιώνοντας τόσο το επαγγελματικό προφίλ των δημοσίων λειτουργών όσο και τις δεξιότητές τους.

10. Είστε χρήστης μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Viber, Messenger, Twitter κ.λπ.), κατά τον ελεύθερο χρόνο σας;

Πίνακας 4.10

Χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	2220	93,4	93,4
ΟΧΙ	156	6,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μεγάλη αποδοχή, σε ποσοστό 93% των ερωτηθέντων, γνωρίζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα οποία αναμφισβήτητα λειτουργούν ως επιπρόσθετος παράγοντας εξοικείωσης με τη χρήση των Τ.Π.Ε..

11. Κάνετε χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) για την εξυπηρέτησή σας από δημόσιες υπηρεσίες, ως πολίτης, για τη διευθέτηση των προσωπικών σας υποθέσεων (π.χ. Taxisnet, ktimatologio.gov.gr);

Πίνακας 4.11
Χρήση Τ.Π.Ε. ως πολίτες

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	2300	96,8	96,8
ΟΧΙ	28	1,2	98,0
Το έχει αναλάβει κάποιος άλλος για μένα	48	2,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Αξιοσημείωτη, σε ποσοστό σχεδόν 97%, είναι η ανταπόκριση των συμμετεχόντων υπαλλήλων στη χρήση Τ.Π.Ε. για τη διευθέτηση και επίλυση ζητημάτων, που αντιμετωπίζουν ως πολίτες, απολαμβάνοντας έναν βαθμό ανεξαρτησίας στον ψηφιακό κόσμο, ως πολίτες.

Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας ορισμένων εφαρμογών του δημοσίου (π.χ. Taxisnet) έχει υποβοηθήσει την εξοικείωση των πολιτών με τις ψηφιακές εφαρμογές.

12. Είχατε τη συμβολή του εργοδότη σας κατά το διάστημα της τηλεργασίας;

Πίνακας 4.12
Υποστήριξη από την Υπηρεσία κατά την τηλεργασία

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Πάρα πολύ	272	11,4	11,4
Πολύ	536	22,6	34,0
Ελάχιστα	376	15,8	49,8
Καθόλου	180	7,6	57,4
Δεν εργάστηκε εξ' αποστάσεως	552	23,2	80,6
Δε χρειάστηκε	460	19,4	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Εξαιρώντας το προσωπικό που συμμετείχε στην έρευνα και δε χρειάστηκε την υποστήριξη της Υπηρεσίας του ή δεν εργάστηκε εξ' αποστάσεως, το 60% έτυχε μεγάλης ή πολύ μεγάλης υποστήριξης κατά την τηλεργασία. Ωστόσο, κατά 40% οι ερωτηθέντες υπάλληλοι, που εργάστηκαν εξ' αποστάσεως, έλαβαν πολύ μικρή ή καμία βοήθεια από τον

εργοδότη τους. Ο αιφνίδιος και υποχρεωτικός χαρακτήρας της τηλεργασίας ανέδειξε έναν μη ικανοποιητικό βαθμό ετοιμότητας από την πλευρά των Υπηρεσιών, να υποστηρίξουν το εγχείρημα με τα ισχύοντα δεδομένα.

13. Θεωρείτε ότι μπορείτε να εργαστείτε αποτελεσματικά εξ' αποστάσεως με τα μέσα, που έχετε στη διάθεσή σας αυτή τη στιγμή;

Πίνακας 4.13

Επάρκεια μέσων για τηλεργασία

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Πάρα πολύ	424	17,8	17,8
Πολύ	824	34,7	52,5
Ελάχιστα	564	23,7	76,3
Καθόλου	96	4,0	80,3
Δεν ταιριάζει στη φύση των καθηκόντων μου η εξ' αποστάσεως εργασία	468	19,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Αν από τους συμμετέχοντες εξαιρεθούν οι υπάλληλοι, οι οποίοι δε δύνανται να εργαστούν εξ' αποστάσεως – επειδή δεν το επιτρέπει η φύση των καθηκόντων τους (π.χ. νοσηλευτικό προσωπικό, ένστολοι κ.λπ.) – ένα ποσοστό 65% μπορεί να εργαστεί αποτελεσματικά με τα διαθέσιμα μέσα, ενώ το 35% χρειάζεται ενίσχυση, ώστε να είναι περισσότερο αποδοτικό.

14. Ο βαθμός εξοικείωσης με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) οφείλεται στην εκπαίδευση μου.

Πίνακας 4.14.1

Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Εκπαίδευση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1428	60,1	60,1
ΟΧΙ	948	39,9	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 40% των ερωτηθέντων υπαλλήλων δε θεωρεί ότι η εκπαίδευσή του έχει συμβάλει στην εξοικείωσή του με τις Τ.Π.Ε..

14. Ο βαθμός εξοικείωσης με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) οφείλεται στον προϊστάμενο μου.

Πίνακας 4.14.2

Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Προϊστάμενος

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	76	3,2	3,2
ΟΧΙ	2300	96,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις το 3% των υπαλλήλων του δείγματος φαίνεται να οφείλει την εξοικείωσή του με τις Τ.Π.Ε., στον προϊστάμενο ή στην προϊσταμένη του. Παρά το γεγονός ότι η ικανότητα αποτελεσματικής καθοδήγησης αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης, των προϊσταμένων από τους υφιστάμενούς τους, σχεδόν ανύπαρκτη φαίνεται να είναι η κάθετη μεταφορά ψηφιακών γνώσεων. Η κατάσταση αυτή μπορεί να ερμηνευτεί από έλλειψη γνώσεων, έλλειψη χρόνου, κλίμα ανταγωνισμού ή φαινόμενα νεποτισμού.

14. Ο βαθμός εξοικείωσης με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) οφείλεται στους συναδέλφους μου.

Πίνακας 4.14.3

Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Συναδέλφους

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	344	14,5	14,5
ΟΧΙ	2032	85,5	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 15%, των συμμετεχόντων στην έρευνα, οφείλει την εξοικείωση με τις Τ.Π.Ε. στους συναδέλφους του. Αυτό δείχνει ότι η γνώση μεταφέρεται και οριζόντια. Το μικρό ποσοστό, ωστόσο, ενδεχομένως οφείλεται στη διαφορετικότητα των αντικειμένων, στη χαμηλή κατάρτιση των συναδέλφων ή στο κλίμα ανταγωνισμού.

14. Ο βαθμός εξοικείωσης με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) οφείλεται στην προσωπική μου ενασχόληση και προσπάθεια.

Πίνακας 4.14.4

Παράγοντας εξοικείωσης με Τ.Π.Ε. - Προσωπική ενασχόληση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	2148	90,4	90,4
ΟΧΙ	228	9,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Κατά το μεγαλύτερο μέρος, σε ποσοστό 90%, οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο βαθμός εξοικείωσης είναι κυρίως αποτέλεσμα της προσωπικής τους ενασχόλησης.

14. Ο βαθμός εξοικείωσης μου με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) είναι πολύ χαμηλός

Πίνακας 4.14.5

Έλλειψη εξοικείωσης με τη χρήση Τ.Π.Ε.

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	16	,7	,7
ΟΧΙ	2360	99,3	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 99,3% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι είναι ικανοποιητικά εξοικειωμένοι με τις Τ.Π.Ε., γεγονός το οποίο δείχνει την αφομοίωση των μέσων από την πλειοψηφία των χρηστών και την ενίσχυση των δεξιοτήτων και της αυτοπεποίθησής τους, χάριν στις νέες αυτές τεχνολογίες.

15. Θεωρείτε τον/την προϊστάμενο/η σας εξοικειωμένο/η με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.);

Πίνακας 4.15

Βαθμός εξοικείωση προϊστάμενου με τις Τ.Π.Ε.

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Πάρα πολύ	348	14,6	14,6
Πολύ	744	31,3	46,0
Μέτρια	760	32,0	77,9
Ελάχιστα	224	9,4	87,4
Καθόλου	168	7,1	94,4
Δεν έχω προϊστάμενο/η	132	5,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Την περίοδο που η Ελλάδα αγωνίζεται να προλάβει τις εξελίξεις στον ψηφιακό χώρο, το 18% περίπου των υπαλλήλων, που έχουν προϊστάμενο, τον θεωρούν ελάχιστα ή καθόλου εξοικειωμένο, με τις Τ.Π.Ε..

Η έλλειψη ουσιαστικής αξιολόγησης των ψηφιακών δεξιοτήτων, κατά τις κρίσεις των προϊσταμένων, έχει συχνά ως αποτέλεσμα να τοποθετούνται, υψηλότερα ιεραρχικά, υπάλληλοι, έμπειροι και προσοντούχοι μεν, ψηφιακά αναλφάβητοι δε. Η προσθήκη ενός τέτοιου, ποιοτικού κριτηρίου, θα συνέβαλε, ώστε οι επιλεγέντες να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν, πέραν όλων των άλλων, και τις ψηφιακές προκλήσεις.

Επίσης, παρά το γεγονός ότι η δεκτικότητα στην εισαγωγή νέων μεθόδων και νέων τεχνολογιών αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης των προϊσταμένων από τους υφιστάμενους τους και συχνά συνδέεται με την ανάληψη ευθύνης, που αποτελεί επιπλέον κριτήριο αξιολόγησης - εξακολουθούν να βρίσκονται σε θέσεις ευθύνης υπάλληλοι δίχως ψηφιακές δεξιότητες. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως εξηγείται από τη βραδύτητα και την αστοχία της δημόσιας διοίκησης σε θέματα κρίσεως και αξιολόγησης των προϊσταμένων, αλλά και στα φαινόμενα διαφθοράς και οικογενειοκρατίας, που καθιστούν τις διαδικασίες αυτές αναποτελεσματικές.

16. Θεωρείτε ότι η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) σας διευκολύνει κατά την εκτέλεση των καθηκόντων σας;

Πίνακας 4.16

Βαθμός διευκόλυνσης από τη χρήση Τ.Π.Ε. στην εργασία

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Πάρα πολύ	1476	62,1	62,1
Πολύ	708	29,8	91,9
Αρκετά	148	6,2	98,1
Ελάχιστα	32	1,3	99,5
Καθόλου	12	,5	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις το 1,8% των ερωτηθέντων υπαλλήλων δήλωσε ότι διευκολύνεται ελάχιστα ή καθόλου από τις Τ.Π.Ε., κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, δηλώνουν ότι τελικά διευκολύνονται αρκετά έως πάρα πολύ από τη χρήση των νέων αυτών τεχνολογιών.

17. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία σας για λόγους διευκόλυνσης;

Πίνακας 4.17.1

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Διευκόλυνση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1916	80,6	80,6
ΟΧΙ	460	19,4	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόνο τα 2/10 των συμμετεχόντων, στην έρευνα, υπαλλήλων δε θεωρούν τη διευκόλυνση ως κίνητρο για τη χρήση των Τ.Π.Ε..

17. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία σας για λόγους ταχύτητας;

Πίνακας 4.17.2

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Ταχύτητα

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1840	77,4	77,4
ΟΧΙ	536	22,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Επτά στους δέκα απαντήσαντες χρησιμοποιούν τις Τ.Π.Ε. για λόγους ταχύτητας, τακτοποιώντας πιο σύντομα τις υποθέσεις τους και εξυπηρετώντας πιο γρήγορα τους πολίτες.

17. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία σας για λόγους ασφάλειας;

Πίνακας 4.17.3

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Ασφάλεια

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	948	39,9	39,9
ΟΧΙ	1428	60,1	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Η ασφάλεια, ως κίνητρο χρήσης των Τ.Π.Ε. φτάνει μόλις το 40%, δείχνοντας, ωστόσο, ότι ένα μεγάλο μέρος των χρηστών εμπιστεύεται τα μέσα αυτά.

17. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία σας για λόγους ποιότητας;

Πίνακας 4.17.4

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Ποιότητα

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1144	48,1	48,1
ΟΧΙ	1232	51,9	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Οι μισοί περίπου συμμετέχοντες θεωρούν ότι η χρήση των Τ.Π.Ε. καθιστά περισσότερο ποιοτική την εργασία τους, με τους υπόλοιπους μισούς να θεωρούν ότι η ποιότητα της εργασίας τους δεν επηρεάζεται από τη χρήση της τεχνολογίας. Η διαφορετική θεώρηση ενδεχομένως οφείλεται στη διαφορετική φύση των καθηκόντων τους.

17. Χρησιμοποιείτε υποχρεωτικά τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία σας;

Πίνακας 4.17.5

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία – Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1368	57,6	57,6
ΟΧΙ	1008	42,4	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Από τα αποτελέσματα συμπεραίνεται ότι έξι στους δέκα συμμετέχοντες κάνουν χρήση των Τ.Π.Ε. στην εργασία τους, λόγω του υποχρεωτικού τους χαρακτήρα.

18. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική σας ζωή για λόγους διευκόλυνσης;

Πίνακας 4.18.1

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. κατά την εργασία - Διευκόλυνση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	2240	94,3	94,3
ΟΧΙ	136	5,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 94% των απαντησάντων χρησιμοποιούν τις Τ.Π.Ε., στην προσωπική τους ζωή για λόγους διευκόλυνσης. Απ' αυτό φαίνεται ότι η μέχρι τώρα αποκτηθείσα εμπειρία τους από τα μέσα αυτά είχε θετικό πρόσημο, επεκτείνοντας τη χρήση πέρα από το εργασιακό περιβάλλον.

18. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική σας ζωή για λόγους ταχύτητας;

Πίνακας 4.18.2

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή - Ταχύτητα

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1908	80,3	80,3
ΟΧΙ	468	19,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Οκτώ στους 10 υπαλλήλους του δείγματος επιλέγουν τις Τ.Π.Ε., για να διευθετήσουν τις προσωπικές τους υποθέσεις, προκειμένου να εξοικονομήσουν χρόνο.

18. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική σας ζωή για λόγους ασφάλειας;

Πίνακας 4.18.3

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή - Ασφάλεια

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	760	32,0	32,0
ΟΧΙ	1616	68,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Συγκρατημένοι είναι οι ερωτηθέντες ως προς την ασφάλεια, ως κίνητρο για τη χρήση Τ.Π.Ε., στην προσωπική τους ζωή, φτάνοντας μόλις το 32%. Ενδεχομένως, η έλλειψη εκπαίδευσης γύρω από τα θέματα ασφάλειας και αντιμετώπισης πιθανών απειλών και κινδύνων να κρατά το ποσοστό χαμηλά.

18. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική σας ζωή για λόγους ποιότητας

Πίνακας 4.18.4

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή - Ποιότητα

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	984	41,4	41,4
ΟΧΙ	1392	58,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Έξι στους δέκα απαντήσαντες δε θεωρούν περισσότερο ποιοτικές τις παρεχόμενες υπηρεσίες, μέσω Τ.Π.Ε., που χρησιμοποιούν στην προσωπική τους ζωή, σε σχέση με τις παρεχόμενες στο φυσικό περιβάλλον.

18. Χρησιμοποιείτε υποχρεωτικά, τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.), στην προσωπική σας ζωή;

Πίνακας 4.18.5

Κίνητρο χρήσης Τ.Π.Ε. στην προσωπική ζωή - Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	492	20,7	20,7
ΟΧΙ	1884	79,3	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόνο το 21% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν τις Τ.Π.Ε., για τις προσωπικές τους υποθέσεις, επειδή έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα, γεγονός που δείχνει τη βούλησή τους ως πολίτες να επιλέξουν τα μέσα αυτά.

19. Η έλλειψη εκπαίδευσης σε θέματα Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) σας κάνει να αποφεύγετε τη χρήση τους στην εργασία σας;

Πίνακας 4.19.1

Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η έλλειψη εκπαίδευσης

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	32	1,3	1,3
ΟΧΙ	2344	98,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις 32 από τα 2.344 άτομα του ερευνητικού δείγματος δηλώνουν ότι αποφεύγουν την χρήση Τ.Π.Ε., κατά την εργασία τους, επειδή δεν έχουν εκπαιδευτεί επαρκώς.

19. Αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία μου γιατί δεν έχω τις απαραίτητες υποδομές

Πίνακας 4.19.2

Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η έλλειψη υποδομών

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	164	6,9	6,9
ΟΧΙ	2212	93,1	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 7% του δείγματος δήλωσε ότι δεν κάνει χρήση των Τ.Π.Ε. ελλείπει κατάλληλων υποδομών, γεγονός το οποίο χρήζει αντιμετώπισης από την πλευρά των Υπηρεσιών.

19. Αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία μου γιατί δε μου χρειάζονται

Πίνακας 4.19.3

Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η έλλειψη χρησιμότητας

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	96	4,0	4,0
ΟΧΙ	2280	96,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Τέσσερις στους δέκα υπαλλήλους του δείγματος δηλώνουν ότι δε χρησιμοποιούν τις Τ.Π.Ε., διότι δεν είναι απαραίτητο, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, γεγονός το οποίο ενδεχομένως συσχετίζεται με την ειδικότητα και τις αρμοδιότητές τους.

19. Αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία μου από ανασφάλεια.

Πίνακας 4.19.4

Παράγοντας αποφυγής των Τ.Π.Ε. στην εργασία - Η ανασφάλεια κατά τη χρήση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	28	1,2	1,2
ΟΧΙ	2348	98,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις ένας στους δέκα ερωτηθέντες υπαλλήλους δήλωσε ότι από ανασφάλεια αποφεύγει τη χρήση των Τ.Π.Ε. στην εργασία του, γεγονός το οποίο δείχνει ότι σε σημαντικό βαθμό έχει αντιμετωπιστεί το άγχος της αλλαγής και της μετάβασης στις ψηφιακές διαδικασίες.

19. Δεν αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία μου.

Πίνακας 4.19.5
Δεν αποφεύγεται

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	2168	91,2	91,2
ΟΧΙ	208	8,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 9% περίπου δήλωσε ότι αποφεύγει τη χρήση των Τ.Π.Ε. στην εργασία του. Πιθανοί λόγοι είναι η ανεπαρκής εκπαίδευση. Αντιθέτως, κατά τη χρήση των Τ.Π.Ε στην προσωπική τους ζωή το ποσοστό μειώνεται στο μισό.

20. Αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική μου ζωή γιατί δεν έχω τις απαραίτητες γνώσεις.

Πίνακας 4.20.1

Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη εκπαίδευσης

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	24	1,0	1,0
ΟΧΙ	2352	99,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις το 1% των συμμετεχόντων αποφεύγει τη χρήση των Τ.Π.Ε., για τις προσωπικές του υποθέσεις, ελλείπει εκπαίδευσης.

20. Αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική μου ζωή γιατί δεν έχω τις απαραίτητες υποδομές.

Πίνακας 4.20.2

Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη υποδομών

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	40	1,7	1,7
ΟΧΙ	2336	98,3	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Λιγότερο από το 2% των ερωτηθέντων δηλώνει ανεπάρκεια υποδομών για χρήση των Τ.Π.Ε. στις προσωπικές υποθέσεις, γεγονός που δείχνει ότι τα σχετικά τεχνολογικά μέσα έχουν εισχωρήσει σχεδόν σε όλα τα νοικοκυριά.

20. Αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική μου ζωή γιατί δε χρειάζεται.

Πίνακας 4.20.3

Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη ανάγκης

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	96	4,0	4,0
ΟΧΙ	2280	96,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις το 4% δηλώνει ότι δεν κάνει χρήση των Τ.Π.Ε., απλώς επειδή δε χρειάζεται.

20. Αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική μου ζωή γιατί δεν αισθάνομαι ασφάλεια.

Πίνακας 4.20.4

Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Έλλειψη ασφάλειας

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	100	4,2	4,2
ΟΧΙ	2276	95,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 96% του δείγματος χρησιμοποιεί τις Τ.Π.Ε., πέρα από την εργασία, χωρίς να αισθάνεται ανασφάλεια, γεγονός που δείχνει ότι οι υπάλληλοι έχουν κατακτήσει το πεδίο αυτό και αισθάνονται άνετα με τις νέες αυτές τεχνολογίες.

20. Δεν αποφεύγω τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική μου ζωή.

Πίνακας 4.20.5

Παράγοντας αποφυγής χρήσης Τ.Π.Ε., στην προσωπική ζωή - Δεν αποφεύγεται

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	2204	92,8	92,8
ΟΧΙ	172	7,2	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόλις το 7% δήλωσε ότι αποφεύγει τη χρήση των Τ.Π.Ε., για την τακτοποίηση των προσωπικών του υποθέσεων.

21. Οι ιστοσελίδες ταξινόμησης της νομοθεσίας, που χρησιμοποιώ, θεωρώ ότι αποτελούν ένα απαραίτητο εργαλείο.

Πίνακας 4.21.1

Οι ιστοσελίδες νομοθετικού περιεχομένου ως απαραίτητο εργαλείο

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1016	42,8	42,8
ΟΧΙ	1360	57,2	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 40% των ερωτηθέντων θεωρούν τις ιστοσελίδες νομοθετικού περιεχομένου ως απαραίτητο εργαλείο για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, γεγονός που δικαιολογείται από το πλήθος και την πολυπλοκότητα των νομοθετημάτων. Το γεγονός ότι το 60% δεν κάνει χρήση αυτών των σελίδων ενδεχομένως οφείλεται στη φύση των καθηκόντων (π.χ. δάσκαλοι).

21. Θεωρώ ότι ιστοσελίδες ταξινόμησης της νομοθεσίας, που χρησιμοποιώ εξυπηρετούν, αλλά χρειάζονται βελτίωση.

Πίνακας 4.21.2

Ανάγκη βελτίωσης - ιστοσελίδων νομοθετικού περιεχομένου

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1052	44,3	44,3
ΟΧΙ	1324	55,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Τέσσερις στους δέκα υπαλλήλους του δείγματος θεωρούν ότι οι ιστοσελίδες νομοθετικού περιεχομένου εξυπηρετούν τον σκοπό, για τον οποίο έχουν δημιουργηθεί, χρειάζονται όμως βελτίωση, προκειμένου να είναι περισσότερο εύχρηστες και φιλικές προς τους χρήστες.

21. Θεωρώ ότι χρειάζεται εκπαίδευση για την αποδοτικότερη χρήση των ιστοσελίδων ταξινόμησης της νομοθεσίας, που χρησιμοποιώ.

Πίνακας 4.21.3

Ανάγκη για εκπαίδευση στην πλοήγηση ιστοσελίδων νομοθετικού περιεχομένου

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	364	15,3	15,3
ΟΧΙ	2012	84,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 15% των συμμετεχόντων θεωρούν ότι οι ιστοσελίδες νομοθετικού περιεχομένου, που χρησιμοποιούν, απαιτούν εκπαίδευση για την αποδοτικότερη χρήση και αξιοποίησή τους. Αυτό, ενδεχομένως, συμβαίνει, επειδή οι ιστοσελίδες αυτές αποτελούν μια αποθήκη νομοθετημάτων, δε χτίζουν όμως τη λογική, που πρέπει να διέπει τη διοικητική δράση.

21. Θεωρώ ότι οι ιστοσελίδες ταξινόμησης της νομοθεσίας, που χρησιμοποιώ είναι πολύπλοκες, εξαιτίας της πολυνομίας.

Πίνακας 4.21.4

Πολύπλοκότητα ιστοσελίδων νομοθετικού περιεχομένου

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	472	19,9	19,9
ΟΧΙ	1904	80,1	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 1/5 των ερωτηθέντων βρίσκουν πολύπλοκες τις ιστοσελίδες, που περιέχουν νομοθεσία. Πιθανότατα αυτό να οφείλεται στο συχνά περίπλοκο θεσμικό πλαίσιο, που οδηγεί σε πολυνομία και κακονομία.

21. Δεν επισκέπτομαι ιστοσελίδες ταξινόμησης της νομοθεσίας.

Πίνακας 4.21.5

Δεν επισκέπτομαι ιστοσελίδες νομοθετικού περιεχομένου

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	364	15,3	15,3
ΟΧΙ	2012	84,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 15% του δείγματος δεν κάνει χρήση των ιστοσελίδων ταξινόμησης νομοθετικού υλικού. Αυτό, μπορεί να οφείλεται στη φύση των καθηκόντων τους, στην αδυναμία σύνδεσης με το διαδίκτυο ή σε ανολοκλήρωτες διαδικασίες προμήθειας και εξασφάλισης συνδρομής σε κάποια από τις σελίδες αυτές.

22. Πιστεύετε ότι ψηφιακές πλατφόρμες (Διαύγεια, Ενιαία Αρχή Πληρωμών, Απογραφή, Κ.ΜΗ.ΔΗ.Σ., Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., Δ.Α.Υ.Κ. κ.α.) ενισχύουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στη Δημόσια Διοίκηση;

Πίνακας 4.22

Διαφάνεια

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου, τα φαινόμενα διαφθοράς απλώς ψηφιοποιούνται	204	8,6	8,6
Μερικώς, η δημοσίευση και ο κεντρικός έλεγχος αποθαρρύνουν τις διεφθαρμένες πρακτικές	768	32,3	40,9
Παρά πολύ, απαιτούνται, ωστόσο, βελτιώσεις για την εξάλειψη της διαφθοράς	1108	46,6	87,5
Απόλυτα, εξάλειψαν πλήρως τα φαινόμενα διαφθοράς	68	2,9	90,4
Δε γνωρίζω	228	9,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 82% των ερωτηθέντων υπαλλήλων θεωρεί ότι η χρήση των Τ.Π.Ε. έχει περιορίσει τα φαινόμενα διαφθοράς, χωρίς ωστόσο να τα έχει εξαλείψει. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως να οφείλεται σε νομικά κενά που ρυθμίζουν τη λειτουργία τους, αλλά και στη χαμηλή διαλειτουργικότητα, που χαρακτηρίζει τα μέσα του δημοσίου τομέα.

23. Θεωρείτε ότι είναι ικανοποιητικός ο βαθμός διασύνδεσης των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου;

Πίνακας 4.23

Διασύνδεση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	612	25,8	25,8
ΟΧΙ	1764	74,2	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Τα $\frac{3}{4}$ των ερωτηθέντων θεωρούν ότι ο βαθμός διασύνδεσης των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου είναι χαμηλός και όχι ικανοποιητικός. Συχνό αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας είναι να ζητούνται πολλάκις στοιχεία των πολιτών από διαφορετικούς φορείς του δημοσίου.

24. Θεωρώ ότι η χρήση και η διαχείριση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου είναι εύκολη.

Πίνακας 4.24.1

Εύκολη

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	500	21,0	21,0
ΟΧΙ	1876	79,0	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Μόνο δύο στους δέκα υπαλλήλους του δείγματος βρίσκουν εύκολη τη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου.

24. Θεωρώ ότι η χρήση και η διαχείριση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου είναι μέτριας δυσκολίας.

Πίνακας 4.24.2

Μέτριας Δυσκολίας

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1552	65,3	65,3
ΟΧΙ	824	34,7	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 65% πιστεύει ότι η διαχείριση των εφαρμογών του δημοσίου είναι μέτριας δυσκολίας.

24. Θεωρώ ότι η χρήση και η διαχείριση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου είναι δύσκολη.

Πίνακας 4.24.3

Δύσκολη

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	176	7,4	7,4
ΟΧΙ	2200	92,6	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Δυσκολίες στη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών αντιμετωπίζει μόλις το 7% των ερωτηθέντων, ποσοστό το οποίο εύκολα θεραπεύεται μέσα από διαδικασία εκπαίδευσης.

24. Θεωρώ ότι η χρήση και η διαχείριση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου είναι πολύ δύσκολη.

Πίνακας 4.24.4

Πολύ δύσκολη

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	52	2,2	2,2
ΟΧΙ	2324	97,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Ένα μικρό ποσοστό, της τάξεως του 2,2% βρίσκει πολύ δύσκολη τη χρήση των εφαρμογών του δημοσίου. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι δεν είναι όλες οι εφαρμογές το ίδιο απαιτητικές για τους χρήστες. Επίσης, άτομα μεγαλύτερης ηλικίας αντιμετωπίζουν ορισμένες φορές μεγαλύτερη δυσκολία προσαρμογής, κατάσταση η οποία αντιμετωπίζεται σε βάθος χρόνου.

24. Θεωρώ ότι η χρήση και η διαχείριση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου απαιτεί εκπαίδευση.

Πίνακας 4.24.5

Απαιτεί εκπαίδευση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	480	20,2	20,2
ΟΧΙ	1896	79,8	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 1/5 των απαντησάντων κρίνει ότι η χρήση και η διαχείριση των ψηφιακών εφαρμογών απαιτεί εκπαίδευση και δεν πρέπει να εναπόκειται στις ψηφιακές δεξιότητες του υπαλλήλου.

25. Αισθάνομαι άγχος κατά τη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου.

Πίνακας 4.25.1

Άγχος κατά τη χρήση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	260	10,9	10,9
ΟΧΙ	2116	89,1	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Παρά τη διείσδυση των Τ.Π.Ε. στον δημόσιο τομέα, ένα μέρος των ερωτηθέντων, της τάξεως του 10%, εξακολουθεί να αισθάνεται άγχος κατά τη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών στην εργασία του.

25. Στις ψηφιακές εφαρμογές του δημοσίου η διόρθωση σφάλματος είναι περίπλοκη

Πίνακας 4.25.2

Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	536	22,6	22,6
ΟΧΙ	1840	77,4	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Δύο στους δέκα συμμετέχοντες θεωρούν ότι η διόρθωση σφάλματος είναι περίπλοκη και αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι συχνά χρειάζεται η συνδρομή μιας άλλης υπηρεσίας για τη διόρθωση.

25. Η χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου αποτελεί μια πρόσθετη εργασία για μένα

Πίνακας 4.25.3

Πρόσθετη εργασία

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	296	12,5	12,5
ΟΧΙ	2080	87,5	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Σε ποσοστό 12,5% οι απαντήσαντες αντιλαμβάνονται τη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου ως πρόσθετη εργασία. Αυτό ενδεχομένως να συμβαίνει σε περιπτώσεις κατά τις οποίες είναι απαραίτητη η διεκπεραίωση μιας εργασίας με φυσικό και ψηφιακό τρόπο ταυτοχρόνως (π.χ. παράλληλη τήρηση φυσικού και ψηφιακού αρχείου).

25. Χρειάζομαι εκπαίδευση για τη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου

Πίνακας 4.25.4

Ανάγκη για εκπαίδευση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	440	18,5	18,5
ΟΧΙ	1936	81,5	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Περίπου δύο στους δέκα, από τους υπαλλήλους του δείγματος, αισθάνονται την ανάγκη να εκπαιδευτούν στη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου. Η ανάγκη αυτή εύκολα πλέον μπορεί να καλυφθεί και με τη χρήση των εργαλείων της εξ' αποστάσεως συνεργασίας διευκολύνοντας και τους υπαλλήλους που βρίσκονται μακριά από εκπαιδευτικά κέντρα.

25 Η χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου με διευκολύνει

Πίνακας 4.25.5

Διευκόλυνση

	Απαντήσεις	Ποσοστό %	Αθροιστική συχνότητα
ΝΑΙ	1612	67,8	67,8
ΟΧΙ	764	32,2	100,0
Σύνολο	2376	100,0	

Το 70% των ερωτηθέντων έχει μια καλή εντύπωση για τις ψηφιακές εφαρμογές του δημοσίου και πιστεύει ότι η χρήση τους διευκολύνει, γεγονός το οποίο ενδεχομένως οφείλεται στην τριβή των υπαλλήλων με τις εφαρμογές, αλλά και στον καλύτερο σχεδιασμό αυτών με το πέρασμα του χρόνου.

4.5. Αδυναμίες έρευνας

Αδυναμία συλλογής ερωτηματολογίων διά ζώσης, λόγω πανδημίας. Αποκλείστηκαν από το δείγμα:

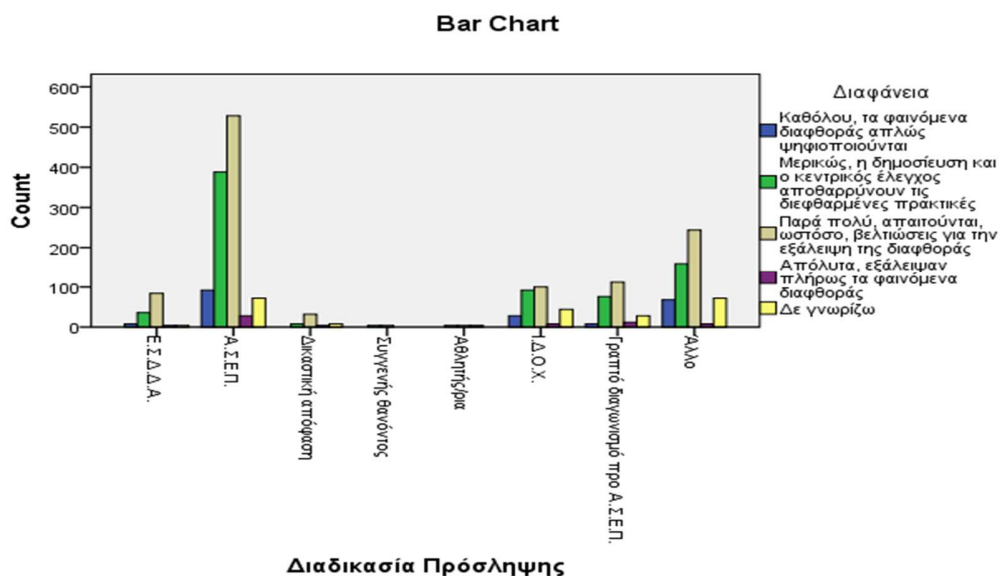
- οι μη έχοντες πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή
- οι μη έχοντες εξοικείωση με τη χρήση email
- οι μη έχοντες πρόσβαση στο διαδίκτυο
- οι υπάλληλοι που φοβούνται ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο αξιολόγησης.

4.6. Συσχετίσεις δεδομένων έρευνας

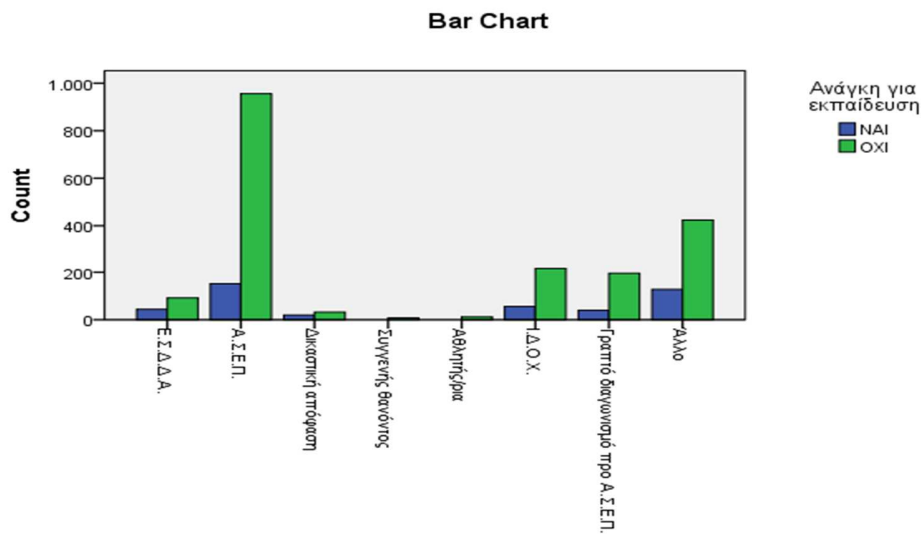
Τα ευρήματα του ερωτηματολογίου συσχετίστηκαν μεταξύ τους και προέκυψε πλήθος πινάκων διπλής εισόδου. Ένα μεγάλο τμήμα των πινάκων παρατίθεται στο Παράρτημα. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα από τα γραφήματά τους, τα οποίοι παρουσιάζουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

- Από το διάγραμμα 4.1 συνάγεται ότι οι απόφοιτοι του Α.Σ.Ε.Π., κατά κύριο λόγο είναι αυτοί που πιστεύουν ότι η χρήση των Τ.Π.Ε. θα αυξήσει το επίπεδο διαφάνειας στη δράση της Δημόσιας Διοίκησης.

Διάγραμμα 4.1
Διαδικασία Πρόσληψης & Διαφάνεια

- Από το διάγραμμα 4.2 οι προσληφθέντες μέσω της Ε.Σ.Δ.Δ.Α, του Α.Σ.Ε.Π. ή γραπτού διαγωνισμού προ Α.Σ.Ε.Π. δήλωσαν σε ποσοστό περίπου 55% ότι υπάρχει ανάγκη για επιπλέον εκπαίδευση στις Τ.Π.Ε..

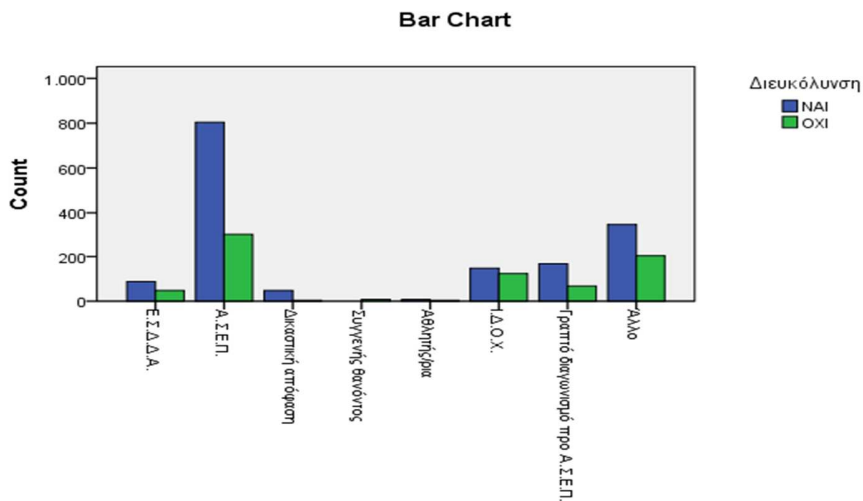

Διαδικασία Πρόσληψης

Διάγραμμα 4.2

Διαδικασία Πρόσληψης & Ανάγκη για εκπαίδευση

- Πλέον του 50% των προσληφθέντων μέσω της Ε.Σ.Δ.Δ.Α, του Α.Σ.Ε.Π. ή γραπτού διαγωνισμού προ Α.Σ.Ε.Π. δήλωσαν ότι δε διευκολύνονται από τις υπάρχουσες Τ.Π.Ε., όπως προκύπτει από το Διάγραμμα 4.3. Προφανώς, είτε θεωρούν ότι αυτές είναι παρωχημένες είτε ανεπαρκείς, προκειμένου να εξυπηρετηθούν κατά την εργασία τους.

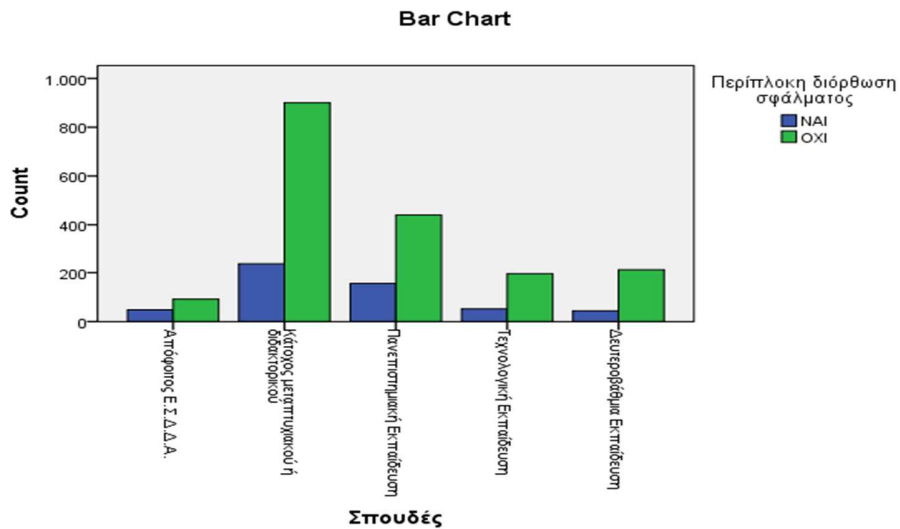

Διαδικασία Πρόσληψης

Διάγραμμα 4.3

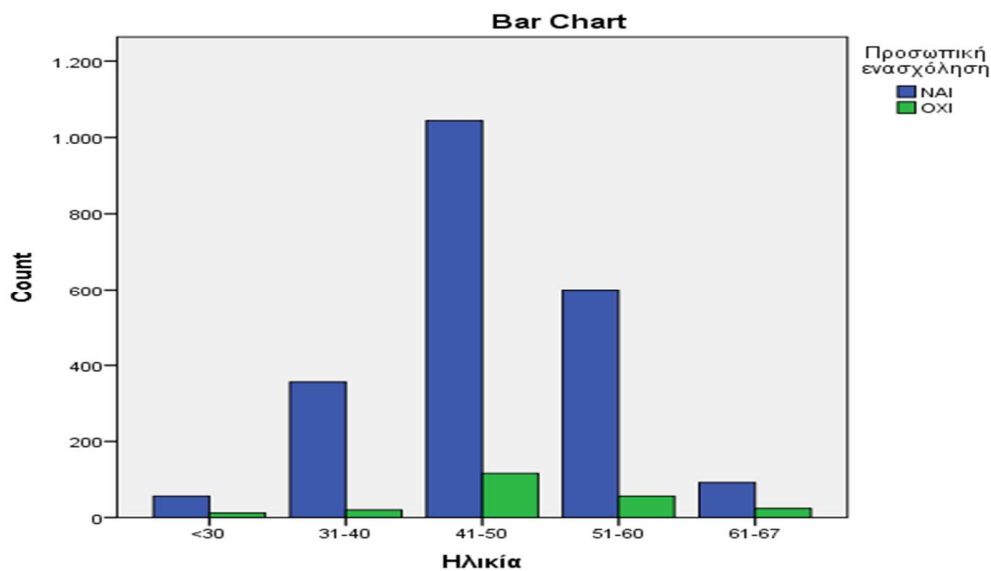
Διαδικασία Πρόσληψης & Διευκόλυνση

- Το 22% των απαντησάντων θεωρεί πολύπλοκη τη διόρθωση σφάλματος μέσω χρήσης των Τ.Π.Ε. - Διάγραμμα 4.4 Αυτό ενισχύει ως έναν βαθμό τα παραπάνω, ότι δηλαδή οι διαθέσιμες, στο δημόσιο τομέα, Τ.Π.Ε. χρειάζονται βελτιώσεις.

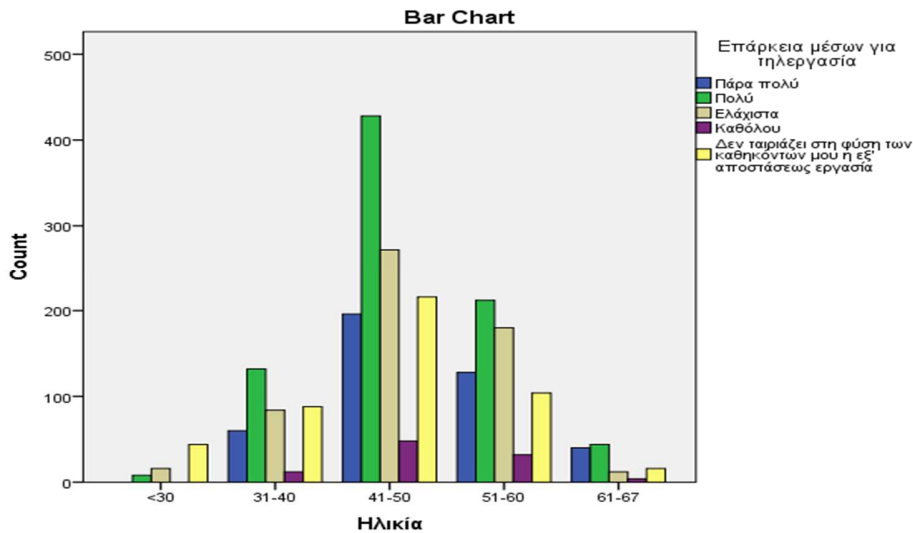
Διάγραμμα 4.4
Σπουδές & Διόρθωση σφάλματος

- Περίπου το ήμισυ των υπαλλήλων ηλικίας 41-50 ετών και το 1/5 των 51-60 θεωρούν ότι οφείλουν την εξοικείωσή τους με τη χρήση των Τ.Π.Ε. στην προσωπική τους ενασχόληση, σύμφωνα με το Διάγραμμα 4.5. Από αυτό συμπεραίνεται ότι το πλείστο των υπαλλήλων προσεγγίζει θετικά τις νέες τεχνολογίες κι έχει υιοθετήσει μια νοοτροπία προσαρμογής σε αυτές.

Διάγραμμα 4.5
Ηλικία & Προσωπική ενασχόληση ως παράγοντας εξοικείωσης

- Σύμφωνα με το Διάγραμμα 4.6, στην ηλικιακή ομάδα 41-50 ετών το 46,2% δήλωσε ότι επαρκούν πάρα πολύ τα μέσα για τηλεργασία και πολύ δήλωσε το 51,9%.

Διάγραμμα 4.6
Ηλικία & Επάρκεια μέσων για τηλεργασία

Τα ποσοστά αυτά αποτιμώνται θετικά, καθώς πρόκειται για εργαζόμενους με πολυετή προϋπηρεσία στο δημόσιο τομέα. Ενδέχεται να έχει συμβάλει το γεγονός ότι πολλοί εξ' αυτών ίσως είναι γονείς με παιδιά εξοικειωμένα στις νέες τεχνολογίες.

Από τον Πίνακα 4.26 προκύπτει ότι:

- Οι δημόσιοι λειτουργοί χρησιμοποιούν τις Τ.Π.Ε., κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και σχεδόν δεν υπάρχουν υπάλληλοι που να μη χρησιμοποιούν έστω ένα από τα μέσα Τ.Π.Ε..
- Η χρήση των μέσων Τ.Π.Ε. φαίνεται να επηρεάζεται από την ηλικία των συμμετεχόντων, ενδέχεται, όμως, οι διακυμάνσεις να οφείλονται και στη διαθεσιμότητα ή μη των μέσων από την υπηρεσία και το αντικείμενο εργασιών των υπαλλήλων.
- Οι μεγαλύτεροι ηλικιακά φαίνεται να ακολουθούν τις εξελίξεις.
- Η ψηφιακή κάρτα εισόδου παρουσιάζει πολύ χαμηλά ποσοστά χρήσης, παρά την ύπαρξη θεσμικού πλαισίου από το 2012, γεγονός το οποίο καταδεικνύει τη διοικητική πολιτική, με πιθανό κίνητρο την ψηφοθηρία.
- Η χρήση κάποιων μέσων είναι εντονότερη.

Πίνακας 4.26
Ηλικία & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε.

Ηλικιακή ομάδα	Email	Σάρωση	Ιστοσελίδα	Τηλεδιάσκεψη	Ψηφιακή Υπογραφή	Πλατφόρμα	Ψηφιακή κάρτα εισόδου	Μηχανογράφηση	Κανένα
<30	77%	29%	18%	29%	35%	18%	12%	59%	0%
31-40	100%	76%	76%	60%	37%	42%	25%	66%	0%
41-50	95%	72%	72%	57%	37%	37%	15%	67%	2%
51-60	94%	66%	66%	66%	45%	32%	18%	73%	1%
61-67	100%	83%	83%	83%	48%	48%	28%	69%	0%

- Το φύλο δε φαίνεται να αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα στη χρήση ορισμένων μέσων (Email, Σάρωση, Ιστοσελίδα, Τηλεδιάσκεψη, Ψηφιακή Υπογραφή), καθώς τα ποσοστά χρήσης είναι παραπλήσια σε άνδρες και γυναίκες.

Πίνακας 4.27.1 Φύλο & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε. (Α)	
Μέσο	Χρήση μέσου επί του συνόλου %
Email	95%
Σάρωση	70%
Ιστοσελίδα	68%
Τηλεδιάσκεψη	60%
Ψηφιακή υπογραφή	50%

- Στη χρήση ψηφιακής πλατφόρμας, μηχανογράφησης και ψηφιακής κάρτας εισόδου φαίνεται να υπερέχουν οι γυναίκες, έναντι των ανδρών, σύμφωνα με τον Πίνακα 4.27.2. γεγονός το οποίο ενδεχομένως οφείλεται στη φύση των καθηκόντων τους, στις δεξιότητες του φύλου και στην υιοθέτηση ή μη των μέσων από την υπηρεσία τους.

Πίνακας 4.27.2 Φύλο & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε. (Β)		
Μέσο	Άνδρες	Γυναίκες
Πλατφόρμα	34%	66%
Ψηφιακή κάρτα εισόδου	40%	60%
Μηχανογράφηση	36%	65%
Κανένα	33%	67%

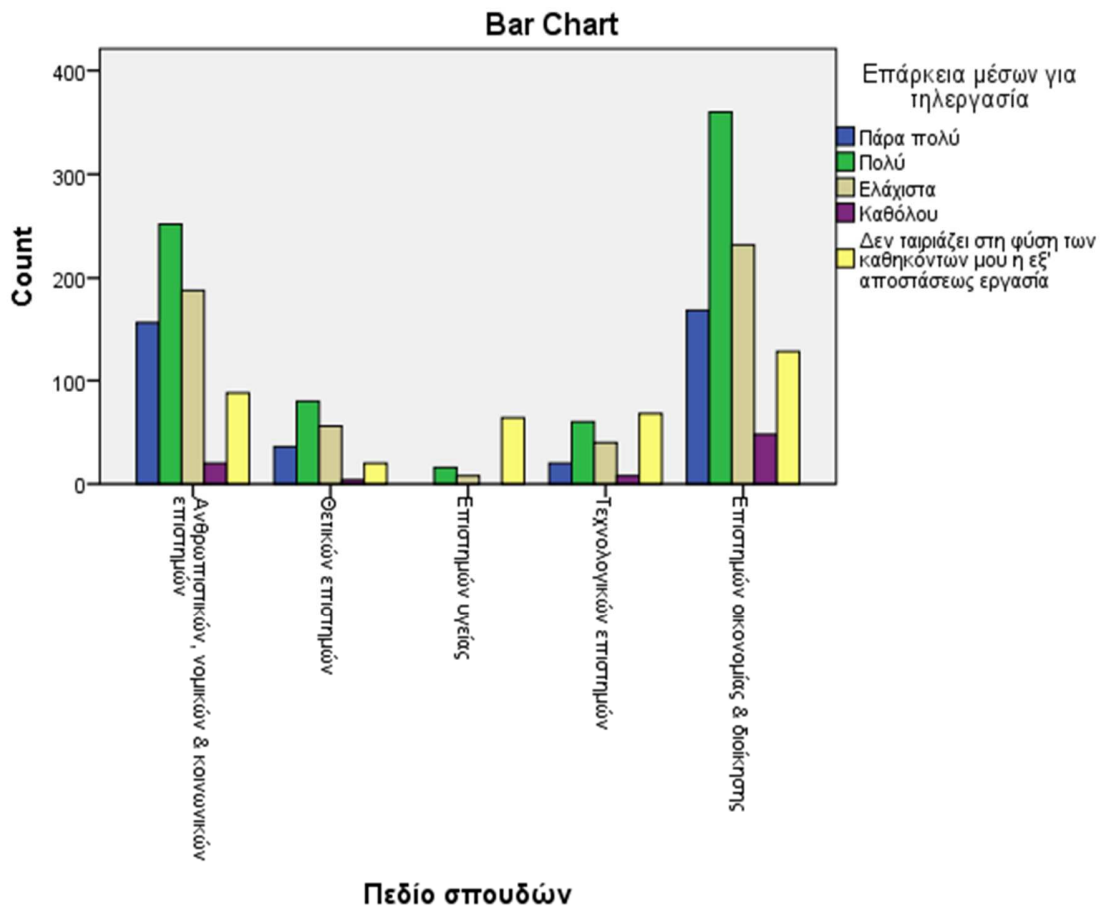
- Από τους υπαλλήλους που απάντησαν θετικά, ως προς τη χρήση ή μη του κάθε μέσου, φαίνεται μεγαλύτερα ποσοστά να σημειώνουν οι απόφοιτοι της Ε.Σ.Δ.Δ.Α και οι κάτοχοι μεταπτυχιακών/διδακτορικών τίτλων, ενώ υπάλληλοι της Τ.Ε. και Δ.Ε. κατηγορίας παρουσιάζουν μια σχετική υστέρηση, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 4.28.
- Συμπεραίνεται ότι η αναβάθμιση του μορφωτικού επιπέδου συμβάλει στην αποδοχή και υιοθέτηση της χρήσης των Τ.Π.Ε..
- Διαφοροποίηση εμφανίζεται στη χρήση της ψηφιακής κάρτας εισόδου, καθώς εξαρτάται κυρίως από την ύπαρξη ή μη συστήματος χρονοσήμανσης.

Πίνακας 4.28
Σπουδές & Χρήση μέσων Τ.Π.Ε.

Σπουδές	Email	Σάρωση	Ιστοσελίδα	Τηλεδιάσκεψη	Ψηφιακή Υπογραφή	Πλατφόρμα	Ψηφιακή κάρτα εισόδου	Μηχανογράφηση	Κανένα
Ε.Σ.Δ.Δ.Α	100%	83%	77%	71%	57%	51%	11%	74%	0%
Κάτοχος Μεταπτυχιακού/ Διδακτορικού τίτλου	99%	74%	73%	71%	41%	40%	18%	68%	0%
Π.Ε.	91%	67%	65%	56%	36%	29%	17%	73%	1%
Τ.Ε.	92%	60%	55%	44%	29%	34%	15%	66%	0%
Δ.Ε.	92%	66%	60%	36%	41%	29%	22%	59%	5%

- Το 58% των απαντησάντων-αποφοίτων ανθρωπιστικών, νομικών και κοινωνικών επιστημών δήλωσαν ότι τα διαθέσιμα μέσα για εξ' αποστάσεως εργασία επαρκούν από πολύ έως πάρα πολύ, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 4.7. Το ποσοστό ενδεχομένως επηρεάστηκε από την εξ' αποστάσεως διδασκαλία κατά την διάρκεια της πανδημίας.
- Το 56,4% των απαντησάντων-αποφοίτων επιστημών διοίκησης & οικονομίας δήλωσαν ότι τα διαθέσιμα μέσα για εξ' αποστάσεως εργασία επαρκούν από πολύ έως πάρα πολύ.

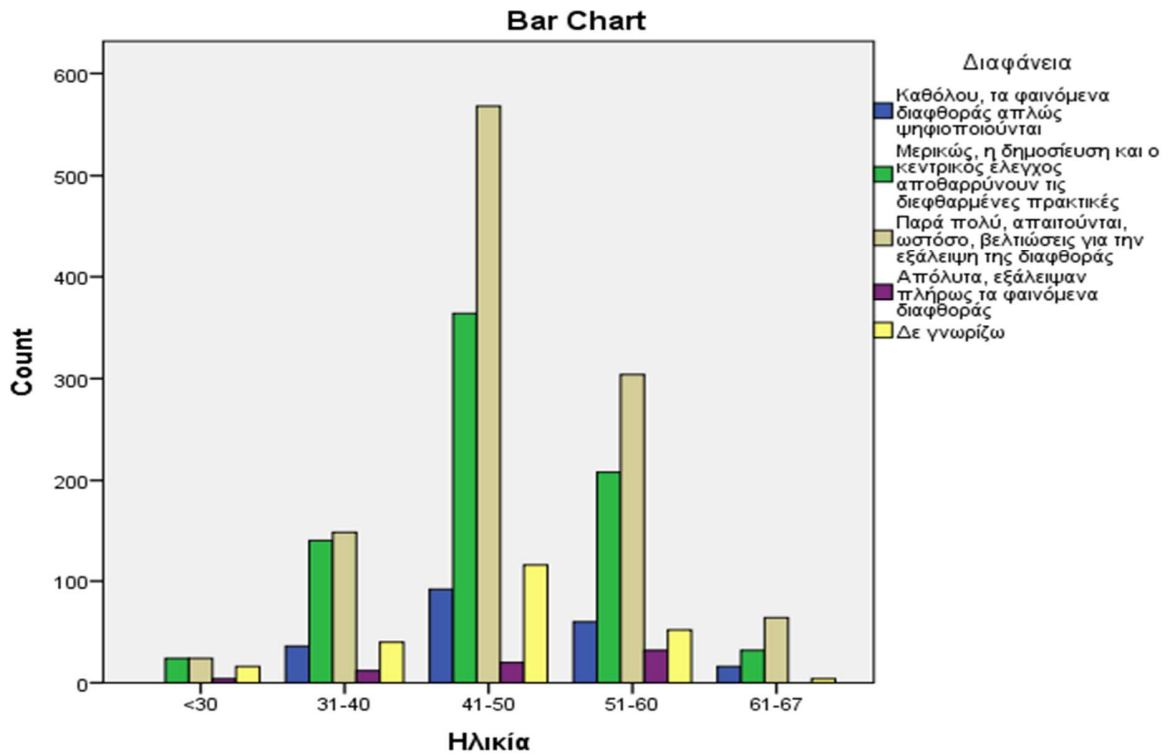
- Από τους υπαλλήλους που δήλωσαν ότι τα διαθέσιμα μέσα για εξ' αποστάσεως εργασία επαρκούν από πολύ έως πάρα πολύ το 91,10% είναι απόφοιτοι σχολών διοίκησης και οικονομίας, γεγονός το οποίο έχει βαρύνουσα σημασία, καθώς, σύμφωνα με το δείγμα, ο δημόσιος τομέας στελεχώνεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος του από απόφοιτους Σχολών Διοίκησης και Οικονομίας, σε ποσοστό 39,4%.

Διάγραμμα 4.7
Πεδίο σπουδών & Επάρκεια μέσων για τηλεργασία

- Σύμφωνα με το Διάγραμμα 4.8 αυξανόμενη της ηλικίας - αυξάνεται η πίστη για μεγαλύτερη διαφάνεια από τη χρήση των Τ.Π.Ε.
- Από τους υπαλλήλους που δήλωσαν ότι τα φαινόμενα διαφθοράς εξαλείφθηκαν σε σημαντικό βαθμό (πάρα πολύ/απόλυτα) το 80,70% είναι ηλικίας 41 έως 50 ετών

- Από τους υπαλλήλους που δήλωσαν ότι τα φαινόμενα διαφθοράς εξαλείφθηκαν σε σημαντικό βαθμό (πάρα πολύ/απόλυτα) το 74,50% είναι ηλικίας από 51 έως 60 ετών

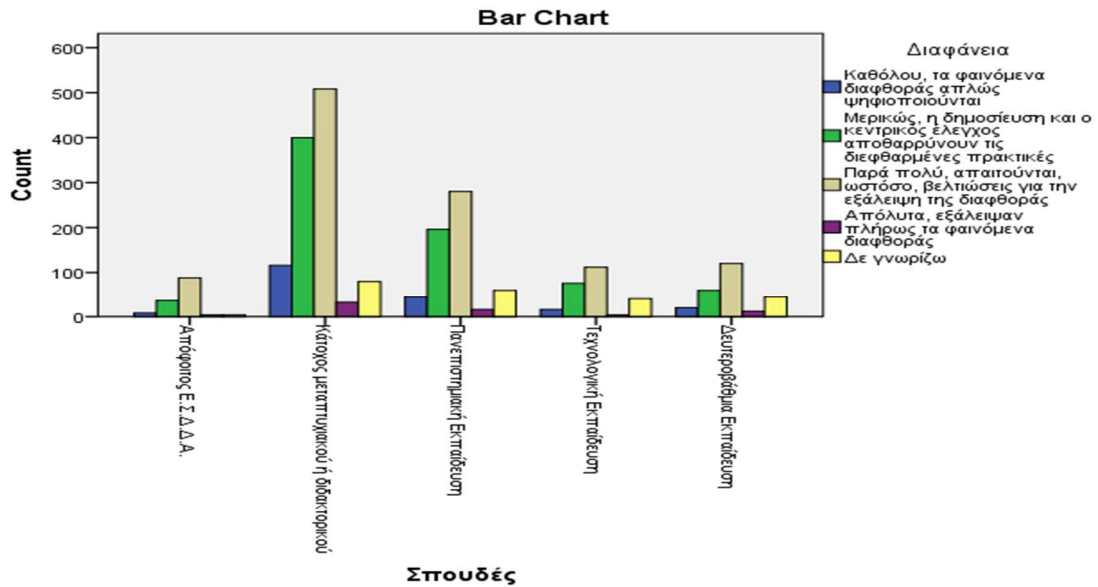

Διάγραμμα 4.8
Ηλικία & Διαφάνεια

- Αυξανόμενης της ηλικίας-αυξάνεται η πίστη για μεγαλύτερη διαφάνεια από τη χρήση των Τ.Π.Ε, όπως προκύπτει από το Διάγραμμα 4.9.
- Από τους υπαλλήλους που δήλωσαν ότι τα φαινόμενα διαφθοράς εξαλείφθηκαν σε σημαντικό βαθμό (πάρα πολύ/απόλυτα) το 80,70% είναι ηλικίας 41 έως 50 ετών
- Από τους υπαλλήλους που δήλωσαν ότι τα φαινόμενα διαφθοράς εξαλείφθηκαν σε σημαντικό βαθμό (πάρα πολύ/απόλυτα) το 74,50% είναι ηλικίας από 51 έως 60 ετών
- Περισσότερο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι απόφοιτοι της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.. Ενδεχομένως, λόγω της κατάρτισής τους έχουν διαμορφώσει περισσότερο θετική αντίληψη ή αντιλαμβάνονται καλύτερα όσα συμβαίνουν στη Δημόσια Διοίκηση.

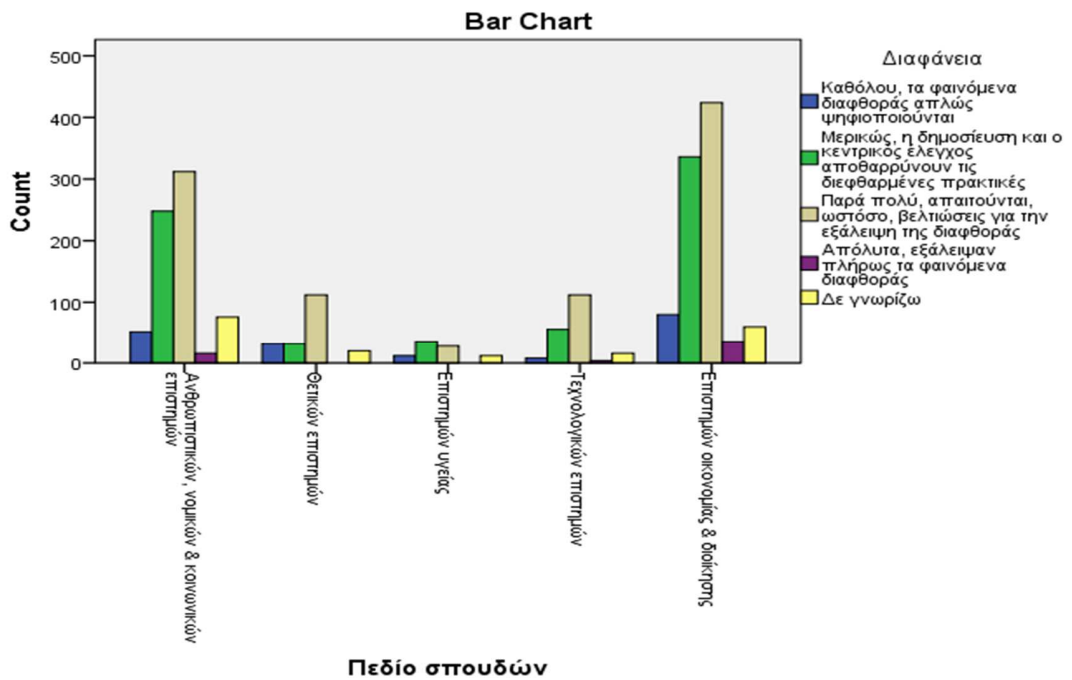

- Περισσότερο συγκρατημένοι εμφανίζονται οι κάτοχοι μεταπτυχιακών/διδασκτορικών τίτλων σε σχέση με τους αποφοίτους της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.. Χρήσιμη θα ήταν περαιτέρω διερεύνηση.

Διάγραμμα 4.9
Σπουδές Διαφάνεια

- Λιγότερο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι δημόσιοι λειτουργοί, απόφοιτοι σχολών υγείας, σύμφωνα με το Διάγραμμα 4.10.

Διάγραμμα 4.10
Σπουδές Διαφάνεια

- Το γεγονός αυτό ενδεχομένως έγκειται στη ιδιαιτερότητα του χώρου, που επιτρέπει αδιαφανείς συναλλαγές, καθώς η επαφή νοσηλευτικού προσωπικού και ασθενών είναι άμεση και η συνεισφορά των Τ.Π.Ε. στο επίπεδο αυτό μικρότερη.
- Εξετάζοντας τα υψηλότερα ποσοστά από τους τρεις επιμέρους πίνακες, προκύπτει ότι την περισσότερο θετική αντίληψη για την αντιμετώπιση των φαινομένων διαφθοράς και την αύξηση της διαφάνειας παρουσιάζουν οι ακόλουθες κατηγορίες:
  - Ηλικίας 61-67 ετών: 55,20%
  - Απόφοιτοι της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.: 65,80%
  - Απόφοιτοι τεχνολογικών επιστημών: 59,10%

4.7. Συμπεράσματα

Η εξέλιξη των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών ωθεί την ανθρωπότητα σε μία διαδικασία μετάβασης στη νέα μεταβιομηχανική εποχή. Κατά τη μετάβαση αυτή, κρίνεται αναγκαίο να αναπτυχθούν νέα μοντέλα οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης, τα οποία θα ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες¹¹⁷.

Η ενσωμάτωσή των τεχνολογιών αυτών στην παραγωγική διαδικασία και την καθημερινή ζωή εκτιμάται ότι θα συνεισφέρει σημαντικά στον περιορισμό των κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων και η ανάπτυξή τους δύναται να εξασφαλίσει συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο και να εξυπηρετήσει τους επιδιωκόμενους, διεθνώς, στρατηγικούς στόχους¹¹⁸.

Όπως προκύπτει από την ανασκόπηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων και τους δείκτες αξιολόγησης, η Ελλάδα κατατάσσεται χαμηλά στην Ε.Ε.. Για να είναι σε θέση, όχι μόνο να ακολουθήσει, αλλά και να συμμετάσχει στη διαμόρφωση των εξελίξεων θα πρέπει να οργανώσει ένα πλέγμα ενεργειών.

Με όραμα τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, η Δημόσια Διοίκηση καθορίζει τις νέες της αρχές και αξίες. Κύριοι άξονες λειτουργίας είναι η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα. Στοχεύοντας, λοιπόν, στη μελλοντική, σύγχρονη και ισχυρή της θέση, η Δημόσια Διοίκηση, επιδιώκει την ενοποίηση των επικοινωνιών και την αποταμίευση της γνώσης, που θα χρησιμεύσουν κατά τη διαδικασία λήψης διοικητικών και άλλων αποφάσεων και θα επηρεάσουν τον τρόπο διακυβέρνησης.

¹¹⁷ Βλαχάκης Γ. (2017)

¹¹⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001)

Σε αυτό το πλαίσιο οι Τ.Π.Ε. διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, ενισχύοντας την επιγραμμική Δημόσια Διοίκηση (e-Government) και συμβάλλοντας στην αναμόρφωση της κοινωνίας. Μίας κοινωνίας ανοικτής, η οποία θα εξασφαλίζει πρόσβαση όλων των πολιτών και των επιχειρήσεων σε ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες και πληροφορίες, ενισχύοντας, παράλληλα, τη συμμετοχικότητα, τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη των πολιτών στο σύστημα διακυβέρνησης. Η εμπιστοσύνη αυτή θα συνεπάγεται μεγαλύτερη υπευθυνότητα για τη Δημόσια Διοίκηση και για τους πολίτες.

Η υιοθέτηση των μέσων αυτών, στον δημόσιο τομέα, αποτελεί ένα πρώτο βήμα, και επηρεάζεται κυρίως από παράγοντες που σχετίζονται με την ύπαρξη οράματος, τον στρατηγικό σχεδιασμό, τη δυναμική των υποδομών και τη διάδοση της χρήσης του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Ως συνέχεια απαιτείται μια σειρά εξειδικευμένων παρεμβάσεων σε συγκεκριμένου τομείς.

Πρωτίστως, ανάγκη υπάρχει για αναδιάρθρωση των δομών, επανασχεδιασμό των υφιστάμενων διαδικασιών και προσαρμογή τους στις σύγχρονες ανάγκες, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη χρήση των προσφερόμενων, πλέον, λύσεων Τ.Π.Ε. Εξίσου απαραίτητη είναι η εκπόνηση στρατηγικών σχεδίων για τις Τ.Π.Ε. και η δεσμευτική και απαρέγκλιτη τήρηση και αξιολόγησή των αποτελεσμάτων τους.

Εν συνεχεία, απαραίτητη είναι η ύπαρξη σύγχρονων υποδομών και η προμήθεια μελετημένων τεχνολογικών συστημάτων, που θα εξασφαλίζουν οριζόντια δράση, ασφάλεια και διαλειτουργικότητα.

Επίσης, αναγκαία είναι η ενθάρρυνση των επενδύσεων στον τομέα έρευνας και ανάπτυξης και η ενίσχυση των δικτύων καινοτομίας, καθώς δύνανται να δώσουν μεγάλη ώθηση στο όλο εγχείρημα. Το πνεύμα καινοτομίας και η κτηθείσα τεχνολογική εμπειρία προοιωνίζει, σε κάθε περίπτωση, μια θετική στάση για επένδυση στις Τ.Π.Ε..

Κρίσιμης σημασίας είναι η επίλυση των «παραδοσιακών» προβλημάτων και αγκυλώσεων της Δημόσιας Διοίκησης – κυρίως της γραφειοκρατίας και της πολυνομίας - καθώς η γρήγορη απόκριση των ρυθμιστικών αρχών, αποτελεί προϋπόθεση για συγχρονισμό με τις ραγδαίες εξελίξεις του κλάδου. Το ίδιο σημαντική είναι και η διαχείριση των κινδύνων και απειλών, που πηγάζουν από τη χρήση τους.

Αδιαμφισβήτητα, κλειδί στην επιτυχία αποτελεί η επένδυση στον ανθρώπινο παράγοντα. Καταρτισμένοι και ενδυναμωμένοι οι δημόσιοι λειτουργοί, αλλά και όλοι οι

πολίτες ανεξαιρέτως, μπορούν να υποστηρίξουν την προσπάθεια του εκσυγχρονισμού. Σε πνεύμα αλλαγής και συνεργατικότητας, συλλειτουργώντας τη διοίκηση και υιοθετώντας μια κουλτούρα διαμοιρασμού της γνώσης και νέες αντιλήψεις, για τη χρήση των νέων τεχνολογιών, μπορούν, από την πλευρά τους, να συνεισφέρουν στην άμβλυνση του ψηφιακού χάσματος. Η ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων, η βελτιωμένη επικοινωνία και η καλύτερη διαχείριση των πληροφοριών μπορούν να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη και σε συνδυασμό με μια αποκεντρωμένη οργάνωση, να δώσουν την ευκαιρία στους εργαζόμενους να συμμετάσχουν αυθόρμητα στην οικοδόμηση της νέας γνώσης¹¹⁹.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας SARS-COV-2 η εντονότερη χρήση των ψηφιακών μέσων, που σημειώθηκε, ανέδειξε την ανάγκη για σύγχρονες υποδομές και διαλειτουργικότητα μεταξύ των φορέων¹²⁰, ενώ παράλληλα απετέλεσε κίνητρο προσαρμογής, των τοπικών και περιφερειακών αρχών, στην ψηφιακή εποχή. Όπως αναφέρθηκε στη γνωμοδότηση με θέμα «Ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης και της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας μέσω νέων ψηφιακών μέσων»: Οι Τ.Π.Ε. αποτελούν εν δυνάμει μέσα βελτίωσης της ποιότητας των αποφάσεων, προαγωγής της διαφάνειας, καλυτέρευσης της επικοινωνίας, καλλιέργειας της συμμετοχικότητας των πολιτών και κατά συνέπεια αποτελούν μέσα ενίσχυσης της τοπικής δημοκρατίας σε μόνιμη βάση¹²¹.

Εν κατακλείδι, οι Τ.Π.Ε. δεν αποτελούν πανάκεια για κάθε κοινωνικό και αναπτυξιακό ζήτημα, διευκολύνοντας όμως την επικοινωνία, δημιουργούν μια καλή κοινωνικο-οικονομική βάση για περαιτέρω ανάπτυξη¹²².

---

¹¹⁹ Γιωτόπουλος Ι. et. al (2017)

¹²⁰ <https://www.naftemporiki.gr/story/1599422/o-covid-19-othise-tin-ellada-na-pragmatopoiisei-to-diko-tis-psi-fiako-alma>

¹²¹ <https://cor.europa.eu/el/news/Pages/covid-19-accelerates-digital.aspx>

¹²² <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0770:EL:HTML>

Βιβλιογραφία

1. Βαβούρας Ι. (2019), «Οικονομική Πολιτική», Αθήνα: Παπαζήσης
2. Κιόχος Π. – Παπανικολάου Γ. (2001), «Προγραμματισμός δράσεων επιχειρήσεων», Αθήνα: Σταμούλης
3. Παπαηλίας Θ. (2018), «Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας-Μακροοικονομική, Τόμος Α'», Αθήνα: Κριτική
4. Παπαηλίας Θ. (2020), «Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας-Μικροοικονομική, Τόμος Β'», Αθήνα: Κριτική
5. Τζωρτζάκης Κ. – Τζωρτζάκη Α. (1999), «Οργάνωση και Διοίκηση – Μάνατζμεντ: Νέες ιδέες και τεχνικές στον 21ο αιώνα», Αθήνα: Rosili

Ηλεκτρονικές πηγές

1. Αλεξόπουλος Α. (2011), «Ο ρόλος των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και στη βιώσιμη ανάπτυξη των απομονωμένων περιοχών»
Διαθέσιμο: <http://hdl.handle.net/10442/hedi/26781>
Προσπέλαση: 06/01/2021
2. Βαβούρας Ι., Μανωλάς Γ., Συρμαλή Μ.Ε., Σφακιανάκης Γ. (2010), «Διαφθορά, διακυβέρνηση και ανάπτυξη»
Διαθέσιμο:
https://www.researchgate.net/publication/346630395_Diaphthora_diakybernese_kai_anaptyxe
Προσπέλαση: 20/01/2021
3. Βασιλικογιαννάκης Γ. (2003), «Διαχείριση της Γνώσης (Knowledge Management) Μεθοδολογία και Στρατηγικές»
Διαθέσιμο: <http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/671/TR2004-0001.pdf?sequence=2>
Προσπέλαση: 02/03/2021
4. Βιδάλης Μ. (2016), «Αστεακή Κοινωνιολογία: Οι μεταλλάξεις της έννοιας του χώρου στη σύγχρονη πόλη και η αλληλεξάρτηση από την αρχιτεκτονική μορφή»
Διαθέσιμο: <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/37853>
Προσπέλαση: 03/01/2021
5. Βλαχάκης Γ. (2017), «Τεχνολογική πρόοδος: Σκέψεις για τις συνέπειες»
Διαθέσιμο: <https://m.naftemporiki.gr/story/1268482>
Προσπέλαση: 12/05/2021
6. Γαρόζη Ε. (2014), «Η αντιμετώπιση της κακοδιαχείρισης – κακοδιοίκησης στα πλαίσια της Ε.Ε. σε σύγκριση με το ελληνικό παράδειγμα»
Διαθέσιμο: https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/22/034/1710.pdf
Προσπέλαση: 23/01/2021
7. Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων (2014): «Ψηφιακή Ελλάδα 2021»
Διαθέσιμο: <http://www.opengov.gr/yme/wp-content/uploads/downloads/2014/03/Strategy-Digital-Growth.pdf>
Προσπέλαση: 12/05/2021
8. Γερογιάννη Ε. (2006), «Τεχνολογική αλλαγή, ο τομέας της πληροφορικής και επικοινωνίας και οι πολιτικές απασχόλησης στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα»

- Διαθέσιμο: <http://hdl.handle.net/11615/13745>
Προσπέλαση: 06/01/2021
9. Γιαννακόπουλος Α. (2015), «Η διαφθορά ως πρόβλημα κουλτούρας: μια συγκριτική πολιτισμική μελέτη μεταξύ των υποψήφιων μελών της Ε.Ε. και των κρατών-μελών Γερμανίας και Ελλάδας»
Προσπέλαση: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/sas/article/view/597/597>
Διαθέσιμο: 23/01/2021
10. Δουλαδίρης Ν., «Ενδείξεις εντοπισμού Απάτης /Διαφθοράς στον Δημόσιο τομέα και Τεχνικές Διεξαγωγής Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης»
Προσπέλαση: [The Greek Ombudsman \(1\) \(ekdd.gr\)](http://www.ekdd.gr)
Διαθέσιμο: 20/01/2021
11. Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας «Πληροφορική και Κοινωνία»
Διαθέσιμο: <https://www.epc.org.gr/meleth/final/MEP2006-6.pdf>
Προσπέλαση: 12/05/2021
12. Ευρωπαϊκή Ένωση (2005), «Ηλεκτρονική διακυβέρνηση: η επιγραμμική Δημόσια Διοίκηση»
Διαθέσιμο:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A124226b>
Προσπέλαση: 04/02/2021
13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2017) «Θεματικό ενημερωτικό δελτίο ευρωπαϊκού εξαμήνου – Καταπολέμηση της διαφθοράς»
Διαθέσιμο: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-fight-against-corruption_el.pdf
Προσπέλαση: 20/01/2021
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Ηλεκτρονική διακυβέρνηση»: η επιγραμμική Δημόσια Διοίκηση»
Διαθέσιμο:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A124226b>
Πρόσβαση: 12/05/2021
15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Έρευνα και καινοτομία»
Διαθέσιμο:
https://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/themes/research-innovation/
Προσπέλαση: 06/01/2021
16. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Προκλήσεις για την ευρωπαϊκή κοινωνία της πληροφορίας μετά το 2005»
Διαθέσιμο:
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004DC0757:EL:HTML>
Προσπέλαση: 12/05/2021
17. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη»
Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52010DC2020>
Προσπέλαση: 12/05/2021
18. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Η ψηφιακή δεκαετία της Ευρώπης: ψηφιακοί στόχοι για το 2030»
Διαθέσιμο: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_el
Προσπέλαση: 12/05/2021
19. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2018»

- Διαθέσιμο: https://www.nextdeal.gr/sites/default/files/sitefiles_2018-05/el-desi_2018-country-profile-lang_4aa59c97-cc3b-7c25-9ce4f07248577ad8_52343.pdf
 Προσπέλαση: 12/05/2021
20. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2020»
 Διαθέσιμο: <https://itechnews.gr/wp-content/uploads/2020/06/DESI2020-GREECE-lang.pdf>
 Προσπέλαση: 12/05/2021
21. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Εκτελεστικός κανονισμός 2020/1030 (Ε.Ε.)»
 Διαθέσιμο: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)/el](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE)/el)
 Προσπέλαση: 12/05/2021
22. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001), «Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στην ανάπτυξη - Ρόλος των Τ.Π.Ε. στις αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΚ»
 Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0770:EL:HTML>
 Προσπέλαση: 16/05/2021
23. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, «Η ψηφιακή δεκαετία της Ευρώπης: ψηφιακοί στόχοι για το 2030»
 Διαθέσιμο: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=530&langId=el>
 Προσπέλαση: 12/05/2021
24. Ζησοπούλου Ε. (2018), «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση: Οι πτυχές της Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας, Ηλεκτρονικής Συμπερίληψης και Ηλεκτρονικής Συμμετοχής ως στρατηγικές προώθησης της ενεργής συμμετοχής των πολιτών»,
 Διαθέσιμο: <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5333/762-2019%20%CE%96%CE%97%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%9F%CE%A5%20%CE%95%CE%A5%CE%91%CE%93%CE%93%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%91.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
 Προσπέλαση: 06/01/2021
22. Ι.Ο.Β.Ε. (2014), «Υιοθέτηση των Τ.Π.Ε. και ψηφιακή ανάπτυξη στην Ελλάδα», Διαθέσιμο: http://iobe.gr/docs/research/RES_03_10062015_REP_GR.pdf
 Προσπέλαση: 07/01/2021
23. Ιωαννίδου Ε. (2010), «Μελέτη και διαχείριση σύνθετων δεικτών μέτρησης αποδοτικότητας στις υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης (Governmental KPI's)»
 Διαθέσιμο: <https://pithos.okeanos.gmet.gr/public/OMyKLTi2y7baL5OjzdnXz1>
 Προσπέλαση: 07/01/2021
24. Καβαρνού Ι., (2013), «Καινοτομία και επιχειρηματικές συστάδες»
 Διαθέσιμο: <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/856>
 Προσπέλαση: 07/01/2021
25. Καλογήρου Γ., Παναγιωτόπουλος Π., Τσακανίκας Α., Σιώκας Ε., Καρόννος Θ., Μάγκλαρης Β., Τρούλος Κ., Καλογεράς Δ., Τσιαβός Π., Κανέλλος Ν., Μερεκούλιας Β. (2015), «Κοινωνία της Πληροφορίας & Οικονομία της Γνώσης», [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
 Διαθέσιμο: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/6206>
 Προσπέλαση: 03/01/2021

26. Καλογήρου, Γ. (2015), «Διαχείριση και ανάπτυξη καινοτομιών». Κεφάλαιο συγγράμματος στο Καλογήρου, Γ., Τσακανίκας, Ά., Σιώκας, Ε., Παναγιωτόπουλος, Π., Πρωτόγερου, Α., Μαυρωτάς, Γ. (2015), «Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων για Μηχανικούς» [ηλεκτρ. βιβλ.], Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 9.
 Διαθέσιμο: <http://hdl.handle.net/11419/6041>
 Προσπέλαση: 03/01/2021
27. Καρκατσούλης Π. (2005), «Διαφθορά και διακυβέρνηση»
 Διαθέσιμο: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/sas/article/view/592/592>
 Προσπέλαση: [23/01/2021](https://doi.org/10.21203/research.data/11419/23)
28. Κατσάλη Σ. (2013), «Ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών και των δικτύων Η/Υ στην οικονομική ανάπτυξη»
 Διαθέσιμο: <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/15600>
 Προσπέλαση: [19/12/2020](https://doi.org/10.21203/research.data/11419/19)
29. Κιουπκιολής, Α. (2015), «Φιλοσοφίες της ελευθερίας», [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
 Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/4810>
30. Κοκονόζης Δ. (2010), «Διάχυση τεχνολογιών πληροφορικής στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση»
 Διαθέσιμο: <https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/42243/8600.pdf?sequence=1>
 Προσπέλαση: 04/02/2021
31. Κολεβέντη Α.Μ. (2014), «Ανασκόπηση βιβλιογραφίας σε θέματα στρατηγικού σχεδιασμού στους Ο.Τ.Α.»
 Διαθέσιμο: <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/1931>
 Προσπέλαση: 04/02/2021
- Κορρές Γ.. (2015), «Επιχειρηματικότητα και ανάπτυξη»
 Διαθέσιμο: <http://hdl.handle.net/11419/693>
 Προσπέλαση: 29/04/2021
32. (Λιάγκουρας Γ. «Επιχειρηματικότητα και Οικονομική Θεωρία»,
 Διαθέσιμο:
https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/511168/%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%20%CE%B5%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82/thematika_1.pdf
 Προσπέλαση: 01/03/2021
33. Σωτηρόπουλος Δ.– Χριστόπουλος Λ. (2017) «Πολυνομία, Κακονομία και Γραφειοκρατία στην Ελλάδα»
 Διαθέσιμο: <https://www.dianeosis.org/research/polynomia-kai-kakonomia/>
 Προσπέλαση: 13/01/2021
34. Τριανταφύλλου Β. (2015), «Η δημοκρατία στην Κοινωνία της Πληροφορίας»
 Διαθέσιμο: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/413/1/02_chapter_08.pdf
 Προσπέλαση: 12/05/2021
35. Τσέκος Θ. (2018), «Πολυνομία, κακονομία και κράτος»
 Διαθέσιμο: <https://www.kathimerini.gr/culture/books/974825/polynomia-kakonomia-kai-kratos/>
 Προσπέλαση: 14/01/2021

36. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης – Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας & Κοινωνίας «DESI»
 Διαθέσιμο: <https://mindigital.gr/to-ypourgeio/apostoli>
 Προσπέλαση: 20/01/2021
37. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης – Αποστολή
 Διαθέσιμο: <https://mindigital.gr/to-ypourgeio/apostoli>
 Προσπέλαση: 19/12/2020
38. Υπουργείο Ψηφιακή Διακυβέρνησης - Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού
 Διαθέσιμο: <https://digitalstrategy.gov.gr/>
 Προσπέλαση: 19/12/2020
39. Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης (2016), «Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016–2021»
 Διαθέσιμο:
http://www.epdm.gr/el/Documents/EP_MDT/GR-Digital-Strategy_2016-2021.pdf
 Προσπέλαση: 25/01/2021
40. Χαλλούμης Κ. (2019), «Προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης»
 Διαθέσιμο:
https://www.researchgate.net/publication/335999081_Protaseis_gia_ten_antimetopise_ton_problema_ton_tes_demosias_dioikeses_Proposals_to_solve_the_problems_of_public_administration
 Προσπέλαση: 14/01/2021
41. Χαρχαλάκη Ι. (2019), «Οι πολιτειακές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα»
 Διαθέσιμο:
<http://abstracts.nb.org/16131/files/assets/common/downloads/publication.pdf?uni=4e68d086a48e113e9d15c35f93efabae>
 Προσπέλαση: 18/01/2021
42. Χατζηγεωργίου Γ., Τζωρτζακάκης Γ. «Από την πληροφορία στη Γνώση και πιθανόν στη Σοφία»
 Διαθέσιμο: <http://www.clab.edc.uoc.gr/aestit/3rd/contributions/94.pdf>
 Προσπέλαση: 12/05/2021
43. Ψυχογιός Θ. (2020), «Η πολυνομία και κακονομία ως εμπόδια της οικονομικής και κοινωνικής προόδου»
 Διαθέσιμο: <https://lawnet.gr/law-news/i-polynomia-kai-kakonomia-os-ebodia-tis-oikonomikis-kai-koionikis-proodou/>
 Προσπέλαση: 14/01/2021
44. Βικιπαίδεια, «Ιστορία της τεχνολογίας»
 Διαθέσιμο:
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%82_%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%CF%82
 Προσπέλαση: 03/01/2021

Ξενόγλωσσες ηλεκτρονικές πηγές

1. Giotopoulos I., Kontolaimou A., Korrac E., Tsakanikas A., (2017), “What drives ICT adoption by SMEs? Evidence from a large-scale survey in Greece”, Journal of Business Research
Available at: [What drives ICT adoption by SMEs? Evidence from a large-scale survey in Greece - ScienceDirect](#)
Προσπέλαση: 07/01/2021
2. Leonard D.– Sensiper S. (1998), «The Role of Tacit Knowledge in Group Innovation»
Available
at: https://www.researchgate.net/publication/230557658_The_Role_of_Tacit_Knowledge_in_Group_Innovation
Προσπέλαση: 06/03/2021
3. European Agency for Safety and Health at Work, «Summary - Foresight on new and emerging occupational safety and health risks associated with digitalisation by 2025»
Available at: file:///C:/Users/Thpap/Downloads/Foresight_new_OSH_risks_2025_summary.pdf
Προσπέλαση: 01/05/2021
4. European Commission, «eGovernment and digital public services»
Available at: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/egovernment>
Προσπέλαση: 29/04/2021
5. Kuczumski T. (2011), «Innovation Always Trumps Invention»
Available at: <https://www.kuczumski.com/innovation-always-trumps-invention/>
Προσπέλαση: 06/01/2021
6. Päivi Haho (2014), «Learning enablers, Learning outcomes, learning paths and their relationships in organizational learning and change»
Available at: <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-0358-4>
Προσπέλαση: 06/03/2021
7. Tsourela-Paschaloudis-Anastasiadou (2011), «SWOT Analysis of E-government services in Greece»
Available at: <http://mibes.teilar.gr/proceedings/2011/poster/p11.pdf>
Προσπέλαση: 06/03/2021

Νομοθεσία

1. Ν. 3560/2007 (Φ.Ε.Κ. 103Α'): Σύμβαση ποινικού δικαίου κρατών-μελών Συμβουλίου Ευρώπης
Διαθέσιμο: https://www.ministryofjustice.gr/wp-content/uploads/2019/08/79Nomos_3560_2007.pdf
Προσπέλαση: 20/01/2021

Παράρτημα 1: Ερωτηματολόγιο έρευνας

1. Φύλο

1. Άρρεν
2. Θήλυ

2. Ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκετε.

1. <30
2. 30–39
3. 40–49
4. 50–59
5. 60–67

3. Τα τυπικά σας προσόντα

(Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.
2. Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού
3. Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση
4. Τεχνολογική Εκπαίδευση
5. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

4. Το επιστημονικό πεδίο των σπουδών σας

1. Ανθρωπιστικών, νομικών & κοινωνικών επιστημών
2. Θετικών επιστημών
3. Επιστημών υγείας
4. Τεχνολογικών επιστημών
5. Επιστημών οικονομίας & διοίκησης

5. Κατηγορία που ανήκει ο φορέας στον οποίο υπηρετείτε.

1. Κεντρική Διοίκηση
2. Ο.Τ.Α./Ν.Π.Δ.Δ.
3. Ανεξάρτητη Αρχή
4. Ασφαλιστικό ταμείο
5. Μονάδα υγείας
6. Εκπαιδευτική μονάδα
7. Σώμα ασφαλείας / Ένοπλες δυνάμεις
8. Άλλο

6. Έτη προϋπηρεσίας στο φορέα που απασχολείστε.

1. <5
2. 5–10
3. 10–15
4. 15–20

5. 20–25

6. >25

7. Διαδικασία με την οποία προσληφθήκατε.

1. Ως απόφοιτος της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.
2. Ως επιτυχών/ούσα του Α.Σ.Ε.Π.
3. Δικαιωμένος/η από δικαστική απόφαση
4. Ως συγγενής θανόντος
5. Ως διακριθείς/είσα αθλητής/ρια
6. Με σύμβαση ορισμένου χρόνου
7. Με γραπτό διαγωνισμό, προ Α.Σ.Ε.Π.
8. Άλλο

8. Ποιες Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) χρησιμοποιείτε κατά την εκτέλεση των καθημερινών σας εργασιών στην Υπηρεσία σας; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Email
2. Σάρωση
3. Ιστοσελίδα
4. Απομακρυσμένη συνεργασία (Τηλεδιάσκεψη, τηλεκπαίδευση κ.λπ.)
5. Ψηφιακή υπογραφή
6. Ψηφιακή πλατφόρμα
7. Ψηφιακή κάρτα εισόδου
8. Πληροφοριακό σύστημα / μηχανογραφική εφαρμογή / πρόγραμμα
9. Κανένα

9. Έχετε πιστοποιημένη γνώση χρήσης Η/Υ;

1. Ναι
2. Όχι
3. Ενδιαφέρομαι να αποκτήσω

10. Είστε χρήστης μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Viber, Messenger, Twitter κ.λπ.), κατά τον ελεύθερο χρόνο σας;

1. Ναι
2. Όχι

11. Κάνετε χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) για την εξυπηρέτηση σας από δημόσιες υπηρεσίες, ως πολίτης, για τη διευθέτηση των προσωπικών σας υποθέσεων (π.χ. Taxisnet, ktimatologio.gov.gr);

1. Ναι
2. Όχι
3. Το έχει αναλάβει κάποιος άλλος για μένα

12. Είχατε τη συμβολή του εργοδότη σας κατά το διάστημα της τηλεργασίας;

1. Πάρα πολύ
2. Πολύ
3. Ελάχιστα
4. Καθόλου
5. Δεν εργάστηκα εξ' αποστάσεως
6. Δεν χρειάστηκε

13. Θεωρείτε ότι μπορείτε να εργαστείτε αποτελεσματικά εξ' αποστάσεως με τα μέσα, που έχετε στη διάθεσή σας αυτή τη στιγμή;

1. Πάρα πολύ
2. Πολύ
3. Ελάχιστα
4. Καθόλου
5. Δεν ταιριάζει στη φύση των καθηκόντων μου η εξ' αποστάσεως εργασία

14. Που οφείλεται ο βαθμός εξοικείωσης σας με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.); (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Στην εκπαίδευση μου
2. Στον προϊστάμενο μου
3. Στους συναδέλφους μου
4. Στην προσωπική μου ενασχόληση και προσπάθεια
5. Δεν είμαι εξοικειωμένος / η

15. Θεωρείτε τον/την προϊστάμενο/η σας εξοικειωμένο με Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών(Τ.Π.Ε.);

1. Πάρα πολύ
2. Πολύ
3. Μέτρια
4. Ελάχιστα
5. Καθόλου
6. Δεν έχω προϊστάμενο/η

16. Θεωρείτε ότι η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.). σας διευκολύνει κατά την εκτέλεση των καθηκόντων σας;

1. Πάρα πολύ
2. Πολύ
3. Μέτρια
4. Ελάχιστα
5. Καθόλου

17. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών(Τ.Π.Ε.) στην εργασία σας για λόγους: (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Διευκόλυνσης
2. Ταχύτητας
3. Ασφάλειας
4. Ποιότητας
5. Υποχρεωτικά

18. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών(Τ.Π.Ε.) στην προσωπική σας ζωή για λόγους: (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Διευκόλυνσης
2. Ταχύτητας
3. Ασφάλειας
4. Ποιότητας
5. Υποχρεωτικά

19. Αποφεύγετε τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην εργασία μου γιατί (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις):

1. Δεν έχω τις απαραίτητες γνώσεις
2. Δεν έχω τις απαραίτητες υποδομές
3. Δε χρειάζεται
4. Δεν αισθάνομαι ασφάλεια
5. Δεν την αποφεύγω

20. Αποφεύγετε τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσωπική μου ζωή γιατί (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις):

1. Δεν έχω τις απαραίτητες γνώσεις
2. Δεν έχω τις απαραίτητες υποδομές
3. Δε χρειάζεται
4. Δεν αισθάνομαι ασφάλεια
5. Δεν την αποφεύγω

21. Πως αξιολογείτε τις ιστοσελίδες ταξινόμησης της νομοθεσίας, που χρησιμοποιείτε; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις) Θεωρώ ότι:

1. Αποτελούν ένα απαραίτητο εργαλείο
2. Εξυπηρετούν, αλλά χρειάζονται βελτίωση
3. Χρειάζεται εκπαίδευση για την αποδοτικότερη χρήση τους
4. Είναι πολύπλοκες, εξαιτίας της πολυνομίας
5. Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες

22. Πιστεύετε ότι ψηφιακές πλατφόρμες (Διαύγεια, Ενιαία Αρχή Πληρωμών, Απογραφή, Κ.ΜΗ.ΔΗ.Σ., Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., Δ.Α.Υ.Κ. κ.α.) ενισχύουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στη Δημόσια Διοίκηση;

1. Καθόλου, τα φαινόμενα διαφθοράς απλώς ψηφιοποιούνται
2. Μερικώς, η δημοσίευση και ο κεντρικός έλεγχος αποθαρρύνουν τις διεφθαρμένες πρακτικές
3. Παρά πολύ, απαιτούνται, ωστόσο, βελτιώσεις για την εξάλειψη της διαφθοράς
4. Απόλυτα, εξάλειψαν πλήρως τα φαινόμενα διαφθοράς
5. Δε γνωρίζω

23. Θεωρείτε ότι είναι ικανοποιητικός ο βαθμός διασύνδεσης των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου;

1. Ναι
2. Όχι

24. Θεωρείτε ότι η χρήση και η διαχείριση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου είναι (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις):

1. Εύκολη
2. Μέτριας δυσκολίας
3. Δύσκολη
4. Πολύ δύσκολη
5. Απαιτεί εκπαίδευση

25. Επιλέξτε την πρόταση η οποία σας εκφράζει ως προς τη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών του δημοσίου. (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Αισθάνομαι άγχος κατά τη χρήση τους
2. Η διόρθωση σφάλματος είναι περίπλοκη
3. Αποτελούν μια πρόσθετη εργασία για μένα
4. Χρειάζομαι εκπαίδευση για τη χρήση τους
5. Με διευκολύνει

Παράρτημα 2: Δεδομένα κλάδου Τ.Π.Ε.

Παράρτημα 2.1.: Αριθ. Νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών και απασχολούμενοι ανά τριμήνιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έτους 2016

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Κωδικός NACE Rev2	Περιγραφή	ΑΡ. ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες €)	ΑΡ. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	4	427,56	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	8	3.657,36	69
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	52	27.756,33	113
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	7	424,73	16
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	18	2.435,35	40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	21	1.911,75	80
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	178	86.188,69	1.379
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	46	860,01	70
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	25	708,37	44

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	18	3.522,19	62
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	22	18.892,13	212
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	6	353,60	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	262	125.494,56	892
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	28	63.487,62	342
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	90	9.029,46	237
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	115	35.577,81	653
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	5	49,84	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	76	10.262,83	476
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	1.011	87.334,90	2.279
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	231	12.052,47	408
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	115	8.568,61	203
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	21	4.021,19	56
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	4	584,64	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	5	317,44	13
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	12	3.449,31	39
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	19	572,07	48

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	61	1.438,33	109
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	28	632,50	44
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	14	324,66	23
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	28	3.680,44	66
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	8	453,37	19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	12	2.772,45	43
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	7	192,40	13
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	115	4.767,06	241
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	37	1.459,51	57
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	20	333,91	36
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	4	167,45	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	60	26.909,96	152
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	23	4.910,18	75
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	18	718,58	46
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	230	8.793,05	479
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	58	1.510,69	113
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	32	852,36	56
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	44	5.675,49	93
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	6	314,31	11
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	25	4.412,47	62
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	8	1.426,49	25
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	147	12.673,88	240
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	32	913,07	65
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	25	459,92	40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών	27	3.140,38	58

		συστημάτων			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	582	Έκδοση λογισμικού	3	67,90	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	15	3.448,41	46
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	5	172,19	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	82	2.998,20	138
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	21	4.725,11	37
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	23	864,82	38
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	5	1.286,64	35
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	62	10.054,07	146
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	12	990,01	24
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	33	6.514,78	101
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	24	1.290,47	60
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	357	18.166,95	612
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	96	1.716,42	137

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	48	1.554,12	76
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	4	149,91	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	48	7.452,29	125
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	4	60,50	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	26	3.635,49	67
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	17	1.525,18	43
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	170	8.553,97	299
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	47	4.017,27	117
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	37	927,68	66
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	29	4.925,01	64
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	34	43.514,13	237
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	19	2.561,32	42
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	887	2.009.505,75	6.349
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	153	52.915,56	822
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές	233	2.163.881,86	10.365

		δραστηριότητες			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	246	2.952.746,89	6.890
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	23	50.722,92	224
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	238	386.162,96	2.791
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	4.868	1.358.733,25	17.312
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	848	222.623,30	3.790
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	339	157.115,45	1.297
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	21	2.977,10	52
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	4	664,54	21
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	5	1.510,76	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	4	55,54	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	74	2.667,89	117
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες. δικτυακές πύλες	21	509,29	41
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	19	923,81	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	50	6.850,26	117
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	24	5.397,83	55
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	11	4.567,88	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	121	7.998,50	278
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες, δικτυακές πύλες	39	16.795,51	57
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	32	1.653,11	55
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	4	272,88	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	4	323,60	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	81	26.475,00	208
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	5	475,12	15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	21	1.237,03	41
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	30	174.464,90	624
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	23	1.245,55	69
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	351	23.224,70	663
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες, δικτυακές πύλες	81	2.829,45	143
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	47	2.391,04	87
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			13.596,00	10.367.965,79	65.037,00

Σημείωση: x= εμπιστευτικά στοιχεία

Παράρτημα 2.2.: Αριθ. Νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών και απασχολούμενοι ανά τριμήνιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έτους 2017

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	5	378	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	7	3.642	58
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	3	35	2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	56	30.718	119
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	7	680	18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	17	2.333	48
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	21	1.936	73
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	170	93.492	1.323
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες: δικτυακές πύλες	51	975	75

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	29	902	39
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	18	3.358	67
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	20	20.367	209
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	6	501	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	264	133.68 7	831
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	36	38.019	396
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	85	11.125	305
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	114	31.454	599
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	6	130	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	75	11.679	408
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	991	89.738	2.228
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες, δικτυακές πύλες	267	11.164	371
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	117	8.707	179
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών	22	2.409	46

		συστημάτων			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	3	575	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	14	3.730	37
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	21	572	40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	54	1.720	74
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	26	668	26
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	15	247	13
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	29	3.981	61
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	7	553	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	12	2.903	40
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	8	217	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	117	4.915	195

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	45	1.884	52
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	20	364	26
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	59	11.867	139
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	4	65	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	21	5.008	63
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	15	647	35
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	220	9.618	413
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	57	1.440	77
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και	32	775	43

		εξοπλισμού επικοινωνίας			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	46	4.120	68
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	8	298	12
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	26	4.465	67
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	10	981	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	126	8.884	181
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	32	1.140	60
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	28	575	35
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	27	3.089	55
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	582	Έκδοση λογισμικού	3	87	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	15	3.266	52
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	6	165	11
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	78	3.069	129
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	19	461	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	24	1.015	31
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	6	1.783	42
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	64	9.685	132
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	14	777	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	33	6.727	95

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	25	602	39
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	340	17.503	471
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	100	2.028	105
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	45	1.558	62
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	4	137	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	47	7.586	119
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	5	72	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	24	2.931	50
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	16	1.851	48
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	160	5.194	195

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	45	3.853	97
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	38	993	45
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	64	64.306	330
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	31	4.926	71
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	38	24.673	230
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	21	2.597	37
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	4	1.071	11
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	915	2.210.4 38	6.502
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	170	63.238	885
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	249	2.071.1 53	9.962
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	232	2.981.3 95	6.933
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	23	66.583	257
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	226	376.15 7	2.808
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	4.52 2	1.632.0 40	18.189
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	883	239.51 6	3.854

	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	336	86.724	797
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	22	3.034	48
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	4	28	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	3	1.191	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	6	94	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	63	2.918	94
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	19	564	24
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	18	910	19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	48	7.030	110
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	3	27	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές	x	x	x

		δραστηριότητες			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	26	5.326	58
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	12	2.455	36
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	124	9.664	234
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	39	2.069	54
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	31	1.969	49
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	4	210	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	6	369	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	88	30.224	211
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	6	499	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	18	1.350	35
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	33	160.873	793
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	19	955	50

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	340	25.531	613
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	79	2.786	119
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	46	2.525	68
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			13.351	10.731.486	64.625

Σημείωση: x= εμπιστευτικά στοιχεία

Παράρτημα 2.3.: Αριθ. Νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών και απασχολούμενοι ανά τριμήνιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έτους 2018

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	4	398	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	7	3.767	77
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	55	20.160	115
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	7	584	16
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	17	2.635	47
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	18	2.265	76
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	159	102.542	1.341
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες: δικτυακές πύλες	55	1.526	84
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	27	905	37

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	18	3.917	69
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	20	22.353	225
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	8	496	18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	264	142.364	859
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	34	35.233	419
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	78	10.179	304
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	109	33.759	573
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	5	256	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	68	13.506	487
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	981	114.939	2.695
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	276	14.517	442
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	104	6.072	152
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	20	2.524	52
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	4	618	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	14	3.533	37
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	19	853	44
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	620	Δραστηριότητες	51	2.042	74

ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ		προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	26	579	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	14	241	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	29	3.866	62
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	7	733	17
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	14	3.410	47
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	8	331	22
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	119	7.626	224
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	54	2.250	70
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	18	372	23
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	3	38	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	57	13.845	169
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	3	82	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	19	4.063	50
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	17	2.184	53
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού	223	23.235	589

		ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	56	1.359	97
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	33	1.011	44
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	44	33.032	73
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	3	108	2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	7	339	12
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	26	3.702	65
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	8	879	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	132	9.994	213
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	32	1.350	59
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	31	673	32
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	25	3.162	57
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	582	Έκδοση λογισμικού	4	109	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	15	3.407	56
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	6	169	11

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	88	3.985	152
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	19	517	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	24	1.198	29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	6	1.826	41
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	61	11.078	145
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	582	Έκδοση λογισμικού	13	1.658	22
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	36	7.957	105
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	21	585	44
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	332	19.835	479
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες· δικτυακές πύλες	109	3.349	120
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	43	1.400	59
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	3	23	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	43	7.653	126
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	5	95	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	23	3.018	55

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	18	2.028	52
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	165	5.915	231
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες: δικτυακές πίλες	47	3.338	106
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	39	1.222	45
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	29	6.585	63
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	36	25.547	236
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	21	2.642	41
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	904	2.223.829	6.774
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	161	65.525	1.082
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	251	2.085.325	9.855
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	224	3.025.313	7.081
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	20	62.503	270
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	195	443.814	2.743
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	4.317	1.731.435	19.619
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες: δικτυακές πίλες	894	831.184	3.852
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	360	93.237	846
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	21	3.223	47
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	x	x	x

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	4	1.142	10
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	5	106	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	58	3.828	105
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	20	1.166	27
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	18	905	23
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	46	8.241	118
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	582	Έκδοση λογισμικού	3	20	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	25	5.209	59
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	9	2.057	33
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	113	11.092	249
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	32	1.668	54
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	31	1.964	52
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	5	141	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	4	228	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	6	319	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	x	x	x
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	86	35.786	226

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	582	Έκδοση λογισμικού	11	730	18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	20	1.915	55
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	28	150.909	577
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	20	1.165	62
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	329	30.186	678
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	82	2.952	142
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	53	2.826	79
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			12.991	11.605.483	67.347

x= εμπιστευτικά στοιχεία

Παράρτημα 3: Συμπληρωματικοί πίνακες έρευνας

Πίνακας Π.3.1. - Φύλο - Email

			Email		Total
			NAI	OXI	
Φύλο	Άρρεν	Count	820	44	864
		% within Φύλο	94,9%	5,1%	100,0%
		% within Email	36,2%	39,3%	36,4%
		% of Total	34,5%	1,9%	36,4%
	Θήλυ	Count	1444	68	1512
		% within Φύλο	95,5%	4,5%	100,0%
		% within Email	63,8%	60,7%	63,6%
		% of Total	60,8%	2,9%	63,6%
Total		Count	2264	112	2376
		% within Φύλο	95,3%	4,7%	100,0%
		% within Email	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	95,3%	4,7%	100,0%

Πίνακας Π.3.2. - Φύλο - Σάρωση

			Σάρωση		Total
			NAI	OXI	
Φύλο	Άρρεν	Count	576	288	864
		% within Φύλο	66,7%	33,3%	100,0%
		% within Σάρωση	34,5%	40,7%	36,4%
		% of Total	24,2%	12,1%	36,4%
	Θήλυ	Count	1092	420	1512
		% within Φύλο	72,2%	27,8%	100,0%
		% within Σάρωση	65,5%	59,3%	63,6%
		% of Total	46,0%	17,7%	63,6%
Total		Count	1668	708	2376
		% within Φύλο	70,2%	29,8%	100,0%
		% within Σάρωση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	70,2%	29,8%	100,0%

Πίνακας Π.3.3. - Φύλο - Ιστοσελίδα

			Ιστοσελίδα		Total
			NAI	OXI	
Φύλο	Άρρεν	Count	596	268	864
		% within Φύλο	69,0%	31,0%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	37,1%	34,9%	36,4%
		% of Total	25,1%	11,3%	36,4%
	Θήλυ	Count	1012	500	1512
		% within Φύλο	66,9%	33,1%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	62,9%	65,1%	63,6%
		% of Total	42,6%	21,0%	63,6%
Total		Count	1608	768	2376
		% within Φύλο	67,7%	32,3%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	67,7%	32,3%	100,0%

Πίνακας Π.3.4. - Φύλο - Τηλεδιάσκεψη

			Τηλεδιάσκεψη		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Φύλο	Άρρεν	Count	496	368	864
		% within Φύλο	57,4%	42,6%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	34,4%	39,3%	36,4%
		% of Total	20,9%	15,5%	36,4%
Φύλο	Θήλυ	Count	944	568	1512
		% within Φύλο	62,4%	37,6%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	65,6%	60,7%	63,6%
		% of Total	39,7%	23,9%	63,6%
Total		Count	1440	936	2376
		% within Φύλο	60,6%	39,4%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	60,6%	39,4%	100,0%

Πίνακας Π.3.5. - Φύλο - Υπογραφή

			Υπογραφή		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Φύλο	Άρρεν	Count	424	440	864
		% within Φύλο	49,1%	50,9%	100,0%
		% within Υπογραφή	45,1%	30,6%	36,4%
		% of Total	17,8%	18,5%	36,4%
Φύλο	Θήλυ	Count	516	996	1512
		% within Φύλο	34,1%	65,9%	100,0%
		% within Υπογραφή	54,9%	69,4%	63,6%
		% of Total	21,7%	41,9%	63,6%
Total		Count	940	1436	2376
		% within Φύλο	39,6%	60,4%	100,0%
		% within Υπογραφή	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	39,6%	60,4%	100,0%

Πίνακας Π.3.6. - Φύλο - Πλατφόρμα

			Πλατφόρμα		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Φύλο	Άρρεν	Count	292	572	864
		% within Φύλο	33,8%	66,2%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	33,8%	37,8%	36,4%
		% of Total	12,3%	24,1%	36,4%
Φύλο	Θήλυ	Count	572	940	1512
		% within Φύλο	37,8%	62,2%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	66,2%	62,2%	63,6%
		% of Total	24,1%	39,6%	63,6%
Total		Count	864	1512	2376
		% within Φύλο	36,4%	63,6%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	36,4%	63,6%	100,0%

Πίνακας Π.3.7. - Φύλο - Κάρτα εισόδου

			Κάρτα εισόδου		Total
			NAI	OXI	
Φύλο	Άρρεν	Count	168	696	864
		% within Φύλο	19,4%	80,6%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	40,4%	35,5%	36,4%
		% of Total	7,1%	29,3%	36,4%
Θήλυ	Θήλυ	Count	248	1264	1512
		% within Φύλο	16,4%	83,6%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	59,6%	64,5%	63,6%
		% of Total	10,4%	53,2%	63,6%
Total	Total	Count	416	1960	2376
		% within Φύλο	17,5%	82,5%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	17,5%	82,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.8. - Φύλο - Μηχανογράφηση

			Μηχανογράφηση		Total
			NAI	OXI	
Φύλο	Άρρεν	Count	580	284	864
		% within Φύλο	67,1%	32,9%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	35,6%	38,0%	36,4%
		% of Total	24,4%	12,0%	36,4%
Θήλυ	Θήλυ	Count	1048	464	1512
		% within Φύλο	69,3%	30,7%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	64,4%	62,0%	63,6%
		% of Total	44,1%	19,5%	63,6%
Total	Total	Count	1628	748	2376
		% within Φύλο	68,5%	31,5%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	68,5%	31,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.9. - Φύλο - Κανένα

			Κανένα		Total
			NAI	OXI	
Φύλο	Άρρεν	Count	8	856	864
		% within Φύλο	,9%	99,1%	100,0%
		% within Κανένα	33,3%	36,4%	36,4%
		% of Total	,3%	36,0%	36,4%
Θήλυ	Θήλυ	Count	16	1496	1512
		% within Φύλο	1,1%	98,9%	100,0%
		% within Κανένα	66,7%	63,6%	63,6%
		% of Total	,7%	63,0%	63,6%
Total	Total	Count	24	2352	2376
		% within Φύλο	1,0%	99,0%	100,0%
		% within Κανένα	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	1,0%	99,0%	100,0%

Πίνακας Π.3.10. - Ηλικία - Email

			Email		Total
			NAI	OXI	
Ηλικία	<30	Count	52	16	68
		% within Ηλικία	76,5%	23,5%	100,0%
		% within Email	2,3%	14,3%	2,9%
		% of Total	2,2%	,7%	2,9%
	31-40	Count	376	0	376
		% within Ηλικία	100,0%	,0%	100,0%
		% within Email	16,6%	,0%	15,8%
		% of Total	15,8%	,0%	15,8%
	41-50	Count	1104	56	1160
		% within Ηλικία	95,2%	4,8%	100,0%
		% within Email	48,8%	50,0%	48,8%
		% of Total	46,5%	2,4%	48,8%
	51-60	Count	616	40	656
		% within Ηλικία	93,9%	6,1%	100,0%
		% within Email	27,2%	35,7%	27,6%
		% of Total	25,9%	1,7%	27,6%
61-67	Count	116	0	116	
	% within Ηλικία	100,0%	,0%	100,0%	
	% within Email	5,1%	,0%	4,9%	
	% of Total	4,9%	,0%	4,9%	
Total	Count	2264	112	2376	
	% within Ηλικία	95,3%	4,7%	100,0%	
	% within Email	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	95,3%	4,7%	100,0%	

Πίνακας Π.3.11. - Ηλικία - Σάρωση

			Σάρωση		Total
			NAI	OXI	
Ηλικία	<30	Count	20	48	68
		% within Ηλικία	29,4%	70,6%	100,0%
		% within Σάρωση	1,2%	6,8%	2,9%
		% of Total	,8%	2,0%	2,9%
	31-40	Count	284	92	376
		% within Ηλικία	75,5%	24,5%	100,0%
		% within Σάρωση	17,0%	13,0%	15,8%
		% of Total	12,0%	3,9%	15,8%
	41-50	Count	836	324	1160
		% within Ηλικία	72,1%	27,9%	100,0%
		% within Σάρωση	50,1%	45,8%	48,8%
		% of Total	35,2%	13,6%	48,8%
	51-60	Count	432	224	656
		% within Ηλικία	65,9%	34,1%	100,0%
		% within Σάρωση	25,9%	31,6%	27,6%
		% of Total	18,2%	9,4%	27,6%
61-67	Count	96	20	116	
	% within Ηλικία	82,8%	17,2%	100,0%	
	% within Σάρωση	5,8%	2,8%	4,9%	
	% of Total	4,0%	,8%	4,9%	
Total	Count	1668	708	2376	
	% within Ηλικία	70,2%	29,8%	100,0%	
	% within Σάρωση	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	70,2%	29,8%	100,0%	

Πίνακας Π.3.12. - Ηλικία - Ιστοσελίδα

			Ιστοσελίδα		Total
			NAI	OXI	
Ηλικία	<30	Count	12	56	68
		% within Ηλικία	17,6%	82,4%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	,7%	7,3%	2,9%
		% of Total	,5%	2,4%	2,9%
31-40	Count	Count	312	64	376
		% within Ηλικία	83,0%	17,0%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	19,4%	8,3%	15,8%
		% of Total	13,1%	2,7%	15,8%
41-50	Count	Count	800	360	1160
		% within Ηλικία	69,0%	31,0%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	49,8%	46,9%	48,8%
		% of Total	33,7%	15,2%	48,8%
51-60	Count	Count	396	260	656
		% within Ηλικία	60,4%	39,6%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	24,6%	33,9%	27,6%
		% of Total	16,7%	10,9%	27,6%
61-67	Count	Count	88	28	116
		% within Ηλικία	75,9%	24,1%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	5,5%	3,6%	4,9%
		% of Total	3,7%	1,2%	4,9%
Total	Count	Count	1608	768	2376
		% within Ηλικία	67,7%	32,3%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	67,7%	32,3%	100,0%

Πίνακας Π.3.13. - Ηλικία - Τηλεδιάσκεψη

			Τηλεδιάσκεψη		Total
			NAI	OXI	
Ηλικία	<30	Count	20	48	68
		% within Ηλικία	29,4%	70,6%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	1,4%	5,1%	2,9%
		% of Total	,8%	2,0%	2,9%
31-40	Count	Count	228	148	376
		% within Ηλικία	60,6%	39,4%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	15,8%	15,8%	15,8%
		% of Total	9,6%	6,2%	15,8%
41-50	Count	Count	664	496	1160
		% within Ηλικία	57,2%	42,8%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	46,1%	53,0%	48,8%
		% of Total	27,9%	20,9%	48,8%
51-60	Count	Count	432	224	656
		% within Ηλικία	65,9%	34,1%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	30,0%	23,9%	27,6%
		% of Total	18,2%	9,4%	27,6%
61-67	Count	Count	96	20	116
		% within Ηλικία	82,8%	17,2%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	6,7%	2,1%	4,9%
		% of Total	4,0%	,8%	4,9%
Total	Count	Count	1440	936	2376
		% within Ηλικία	60,6%	39,4%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	60,6%	39,4%	100,0%

Πίνακας Π.3.14. - Ηλικία - Υπογραφή

			Υπογραφή		Total
			NAI	OXI	
Ηλικία	<30	Count	24	44	68
		% within Ηλικία	35,3%	64,7%	100,0%
		% within Υπογραφή	2,6%	3,1%	2,9%
		% of Total	1,0%	1,9%	2,9%
	31-40	Count	140	236	376
		% within Ηλικία	37,2%	62,8%	100,0%
		% within Υπογραφή	14,9%	16,4%	15,8%
		% of Total	5,9%	9,9%	15,8%
	41-50	Count	424	736	1160
		% within Ηλικία	36,6%	63,4%	100,0%
		% within Υπογραφή	45,1%	51,3%	48,8%
		% of Total	17,8%	31,0%	48,8%
	51-60	Count	296	360	656
		% within Ηλικία	45,1%	54,9%	100,0%
		% within Υπογραφή	31,5%	25,1%	27,6%
		% of Total	12,5%	15,2%	27,6%
	61-67	Count	56	60	116
		% within Ηλικία	48,3%	51,7%	100,0%
		% within Υπογραφή	6,0%	4,2%	4,9%
		% of Total	2,4%	2,5%	4,9%
Total	Count	940	1436	2376	
	% within Ηλικία	39,6%	60,4%	100,0%	
	% within Υπογραφή	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,6%	60,4%	100,0%	

Πίνακας Π.3.15. - Ηλικία - Πλατφόρμα

			Πλατφόρμα		Total
			NAI	OXI	
Ηλικία	<30	Count	12	56	68
		% within Ηλικία	17,6%	82,4%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	1,4%	3,7%	2,9%
		% of Total	,5%	2,4%	2,9%
	31-40	Count	156	220	376
		% within Ηλικία	41,5%	58,5%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	18,1%	14,6%	15,8%
		% of Total	6,6%	9,3%	15,8%
	41-50	Count	432	728	1160
		% within Ηλικία	37,2%	62,8%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	50,0%	48,1%	48,8%
		% of Total	18,2%	30,6%	48,8%
	51-60	Count	208	448	656
		% within Ηλικία	31,7%	68,3%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	24,1%	29,6%	27,6%
		% of Total	8,8%	18,9%	27,6%
	61-67	Count	56	60	116
		% within Ηλικία	48,3%	51,7%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	6,5%	4,0%	4,9%
		% of Total	2,4%	2,5%	4,9%
Total	Count	864	1512	2376	
	% within Ηλικία	36,4%	63,6%	100,0%	
	% within Πλατφόρμα	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	36,4%	63,6%	100,0%	

Πίνακας Π.3.16. - Ηλικία - Κάρτα εισόδου

			Κάρτα εισόδου		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Ηλικία	<30	Count	8	60	68
		% within Ηλικία	11,8%	88,2%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	1,9%	3,1%	2,9%
		% of Total	,3%	2,5%	2,9%
31-40	31-40	Count	92	284	376
		% within Ηλικία	24,5%	75,5%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	22,1%	14,5%	15,8%
		% of Total	3,9%	12,0%	15,8%
41-50	41-50	Count	168	992	1160
		% within Ηλικία	14,5%	85,5%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	40,4%	50,6%	48,8%
		% of Total	7,1%	41,8%	48,8%
51-60	51-60	Count	116	540	656
		% within Ηλικία	17,7%	82,3%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	27,9%	27,6%	27,6%
		% of Total	4,9%	22,7%	27,6%
61-67	61-67	Count	32	84	116
		% within Ηλικία	27,6%	72,4%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	7,7%	4,3%	4,9%
		% of Total	1,3%	3,5%	4,9%
Total	Total	Count	416	1960	2376
		% within Ηλικία	17,5%	82,5%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	17,5%	82,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.17. - Ηλικία - Μηχανογράφηση

			Μηχανογράφηση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Ηλικία	<30	Count	40	28	68
		% within Ηλικία	58,8%	41,2%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	2,5%	3,7%	2,9%
		% of Total	1,7%	1,2%	2,9%
31-40	31-40	Count	248	128	376
		% within Ηλικία	66,0%	34,0%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	15,2%	17,1%	15,8%
		% of Total	10,4%	5,4%	15,8%
41-50	41-50	Count	780	380	1160
		% within Ηλικία	67,2%	32,8%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	47,9%	50,8%	48,8%
		% of Total	32,8%	16,0%	48,8%
51-60	51-60	Count	480	176	656
		% within Ηλικία	73,2%	26,8%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	29,5%	23,5%	27,6%
		% of Total	20,2%	7,4%	27,6%
61-67	61-67	Count	80	36	116
		% within Ηλικία	69,0%	31,0%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	4,9%	4,8%	4,9%
		% of Total	3,4%	1,5%	4,9%
Total	Total	Count	1628	748	2376
		% within Ηλικία	68,5%	31,5%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	68,5%	31,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.18. - Ηλικία - Κανένα

			Κανένα		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Ηλικία	<30	Count	0	68	68
		% within Ηλικία	,0%	100,0%	100,0%
		% within Κανένα	,0%	2,9%	2,9%
		% of Total	,0%	2,9%	2,9%
	31-40	Count	0	376	376
		% within Ηλικία	,0%	100,0%	100,0%
		% within Κανένα	,0%	16,0%	15,8%
		% of Total	,0%	15,8%	15,8%
	41-50	Count	20	1140	1160
		% within Ηλικία	1,7%	98,3%	100,0%
		% within Κανένα	83,3%	48,5%	48,8%
		% of Total	,8%	48,0%	48,8%
	51-60	Count	4	652	656
		% within Ηλικία	,6%	99,4%	100,0%
		% within Κανένα	16,7%	27,7%	27,6%
		% of Total	,2%	27,4%	27,6%
	61-67	Count	0	116	116
		% within Ηλικία	,0%	100,0%	100,0%
		% within Κανένα	,0%	4,9%	4,9%
		% of Total	,0%	4,9%	4,9%
Total	Count	24	2352	2376	
	% within Ηλικία	1,0%	99,0%	100,0%	
	% within Κανένα	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	1,0%	99,0%	100,0%	

Πίνακας Π.3.19. - Σπουδές - Email

			Email		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	140	0	140
		% within Σπουδές	100,0%	,0%	100,0%
		% within Email	6,2%	,0%	5,9%
		% of Total	5,9%	,0%	5,9%
	Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού	Count	1120	16	1136
		% within Σπουδές	98,6%	1,4%	100,0%
		% within Email	49,5%	14,3%	47,8%
		% of Total	47,1%	,7%	47,8%
	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	540	56	596
		% within Σπουδές	90,6%	9,4%	100,0%
		% within Email	23,9%	50,0%	25,1%
		% of Total	22,7%	2,4%	25,1%
	Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	228	20	248
		% within Σπουδές	91,9%	8,1%	100,0%
		% within Email	10,1%	17,9%	10,4%
		% of Total	9,6%	,8%	10,4%
	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	236	20	256
		% within Σπουδές	92,2%	7,8%	100,0%
		% within Email	10,4%	17,9%	10,8%
		% of Total	9,9%	,8%	10,8%
Total	Count	2264	112	2376	
	% within Σπουδές	95,3%	4,7%	100,0%	
	% within Email	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	95,3%	4,7%	100,0%	

Πίνακας Π.3.20. - Σπουδές - Σάρωση

			Σάρωση		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	116	24	140
		% within Σπουδές	82,9%	17,1%	100,0%
		% within Σάρωση	7,0%	3,4%	5,9%
		% of Total	4,9%	1,0%	5,9%
	Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού	Count	840	296	1136
		% within Σπουδές	73,9%	26,1%	100,0%
		% within Σάρωση	50,4%	41,8%	47,8%
		% of Total	35,4%	12,5%	47,8%
	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	396	200	596
		% within Σπουδές	66,4%	33,6%	100,0%
		% within Σάρωση	23,7%	28,2%	25,1%
		% of Total	16,7%	8,4%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	148	100	248	
	% within Σπουδές	59,7%	40,3%	100,0%	
	% within Σάρωση	8,9%	14,1%	10,4%	
	% of Total	6,2%	4,2%	10,4%	
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	168	88	256	
	% within Σπουδές	65,6%	34,4%	100,0%	
	% within Σάρωση	10,1%	12,4%	10,8%	
	% of Total	7,1%	3,7%	10,8%	
Total	Count	1668	708	2376	
	% within Σπουδές	70,2%	29,8%	100,0%	
	% within Σάρωση	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	70,2%	29,8%	100,0%	

Πίνακας Π.3.21. - Σπουδές - Ιστοσελίδα

			Ιστοσελίδα		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	108	32	140
		% within Σπουδές	77,1%	22,9%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	6,7%	4,2%	5,9%
		% of Total	4,5%	1,3%	5,9%
	Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού	Count	824	312	1136
		% within Σπουδές	72,5%	27,5%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	51,2%	40,6%	47,8%
		% of Total	34,7%	13,1%	47,8%
	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	388	208	596
		% within Σπουδές	65,1%	34,9%	100,0%
		% within Ιστοσελίδα	24,1%	27,1%	25,1%
		% of Total	16,3%	8,8%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	136	112	248	
	% within Σπουδές	54,8%	45,2%	100,0%	
	% within Ιστοσελίδα	8,5%	14,6%	10,4%	
	% of Total	5,7%	4,7%	10,4%	
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	152	104	256	
	% within Σπουδές	59,4%	40,6%	100,0%	
	% within Ιστοσελίδα	9,5%	13,5%	10,8%	
	% of Total	6,4%	4,4%	10,8%	
Total	Count	1608	768	2376	
	% within Σπουδές	67,7%	32,3%	100,0%	
	% within Ιστοσελίδα	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	67,7%	32,3%	100,0%	

Πίνακας Π.3.22. - Σπουδές - Τηλεδιάσκεψη

			Τηλεδιάσκεψη		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	100	40	140
		% within Σπουδές	71,4%	28,6%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	6,9%	4,3%	5,9%
		% of Total	4,2%	1,7%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	808	328	1136
		% within Σπουδές	71,1%	28,9%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	56,1%	35,0%	47,8%
		% of Total	34,0%	13,8%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	332	264	596
		% within Σπουδές	55,7%	44,3%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	23,1%	28,2%	25,1%
		% of Total	14,0%	11,1%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	108	140	248
		% within Σπουδές	43,5%	56,5%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	7,5%	15,0%	10,4%
		% of Total	4,5%	5,9%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	92	164	256
		% within Σπουδές	35,9%	64,1%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	6,4%	17,5%	10,8%
		% of Total	3,9%	6,9%	10,8%
Total		Count	1440	936	2376
		% within Σπουδές	60,6%	39,4%	100,0%
		% within Τηλεδιάσκεψη	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	60,6%	39,4%	100,0%

Πίνακας Π.3.23. - Σπουδές - Υπογραφή

			Υπογραφή		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	80	60	140
		% within Σπουδές	57,1%	42,9%	100,0%
		% within Υπογραφή	8,5%	4,2%	5,9%
		% of Total	3,4%	2,5%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	468	668	1136
		% within Σπουδές	41,2%	58,8%	100,0%
		% within Υπογραφή	49,8%	46,5%	47,8%
		% of Total	19,7%	28,1%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	216	380	596
		% within Σπουδές	36,2%	63,8%	100,0%
		% within Υπογραφή	23,0%	26,5%	25,1%
		% of Total	9,1%	16,0%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	72	176	248
		% within Σπουδές	29,0%	71,0%	100,0%
		% within Υπογραφή	7,7%	12,3%	10,4%
		% of Total	3,0%	7,4%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	104	152	256
		% within Σπουδές	40,6%	59,4%	100,0%
		% within Υπογραφή	11,1%	10,6%	10,8%
		% of Total	4,4%	6,4%	10,8%
Total		Count	940	1436	2376
		% within Σπουδές	39,6%	60,4%	100,0%
		% within Υπογραφή	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	39,6%	60,4%	100,0%

Πίνακας Π.3.24. - Σπουδές - Πλατφόρμα

			Πλατφόρμα		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	72	68	140
		% within Σπουδές	51,4%	48,6%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	8,3%	4,5%	5,9%
		% of Total	3,0%	2,9%	5,9%
	Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού	Count	456	680	1136
		% within Σπουδές	40,1%	59,9%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	52,8%	45,0%	47,8%
		% of Total	19,2%	28,6%	47,8%
	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	176	420	596
		% within Σπουδές	29,5%	70,5%	100,0%
		% within Πλατφόρμα	20,4%	27,8%	25,1%
		% of Total	7,4%	17,7%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	84	164	248	
	% within Σπουδές	33,9%	66,1%	100,0%	
	% within Πλατφόρμα	9,7%	10,8%	10,4%	
	% of Total	3,5%	6,9%	10,4%	
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	76	180	256	
	% within Σπουδές	29,7%	70,3%	100,0%	
	% within Πλατφόρμα	8,8%	11,9%	10,8%	
	% of Total	3,2%	7,6%	10,8%	
Total	Count	864	1512	2376	
	% within Σπουδές	36,4%	63,6%	100,0%	
	% within Πλατφόρμα	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	36,4%	63,6%	100,0%	

Πίνακας Π.3.25. - Σπουδές - Κάρτα εισόδου

			Κάρτα εισόδου		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	16	124	140
		% within Σπουδές	11,4%	88,6%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	3,8%	6,3%	5,9%
		% of Total	,7%	5,2%	5,9%
	Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού	Count	204	932	1136
		% within Σπουδές	18,0%	82,0%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	49,0%	47,6%	47,8%
		% of Total	8,6%	39,2%	47,8%
	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	104	492	596
		% within Σπουδές	17,4%	82,6%	100,0%
		% within Κάρτα εισόδου	25,0%	25,1%	25,1%
		% of Total	4,4%	20,7%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	36	212	248	
	% within Σπουδές	14,5%	85,5%	100,0%	
	% within Κάρτα εισόδου	8,7%	10,8%	10,4%	
	% of Total	1,5%	8,9%	10,4%	
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	56	200	256	
	% within Σπουδές	21,9%	78,1%	100,0%	
	% within Κάρτα εισόδου	13,5%	10,2%	10,8%	
	% of Total	2,4%	8,4%	10,8%	
Total	Count	416	1960	2376	
	% within Σπουδές	17,5%	82,5%	100,0%	
	% within Κάρτα εισόδου	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,5%	82,5%	100,0%	

Πίνακας Π.3.26. - Σπουδές - Μηχανογράφηση

			Μηχανογράφηση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	104	36	140
		% within Σπουδές	74,3%	25,7%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	6,4%	4,8%	5,9%
		% of Total	4,4%	1,5%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	772	364	1136
		% within Σπουδές	68,0%	32,0%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	47,4%	48,7%	47,8%
		% of Total	32,5%	15,3%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	436	160	596
		% within Σπουδές	73,2%	26,8%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	26,8%	21,4%	25,1%
		% of Total	18,4%	6,7%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	164	84	248
		% within Σπουδές	66,1%	33,9%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	10,1%	11,2%	10,4%
		% of Total	6,9%	3,5%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	152	104	256
		% within Σπουδές	59,4%	40,6%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	9,3%	13,9%	10,8%
		% of Total	6,4%	4,4%	10,8%
Total		Count	1628	748	2376
		% within Σπουδές	68,5%	31,5%	100,0%
		% within Μηχανογράφηση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	68,5%	31,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.27. - Σπουδές - Κανένα

			Κανένα		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	0	140	140
		% within Σπουδές	,0%	100,0%	100,0%
		% within Κανένα	,0%	6,0%	5,9%
		% of Total	,0%	5,9%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	4	1132	1136
		% within Σπουδές	,4%	99,6%	100,0%
		% within Κανένα	16,7%	48,1%	47,8%
		% of Total	,2%	47,6%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	8	588	596
		% within Σπουδές	1,3%	98,7%	100,0%
		% within Κανένα	33,3%	25,0%	25,1%
		% of Total	,3%	24,7%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	0	248	248
		% within Σπουδές	,0%	100,0%	100,0%
		% within Κανένα	,0%	10,5%	10,4%
		% of Total	,0%	10,4%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	12	244	256
		% within Σπουδές	4,7%	95,3%	100,0%
		% within Κανένα	50,0%	10,4%	10,8%
		% of Total	,5%	10,3%	10,8%
Total		Count	24	2352	2376
		% within Σπουδές	1,0%	99,0%	100,0%
		% within Κανένα	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	1,0%	99,0%	100,0%

Πίνακας Π.3.28. - Διαδικασία Πρόσληψης - Διαφάνεια

			Διαφάνεια					
			Καθόλου, τα φαινόμενα διαφθοράς απλώς ψηφιοποιούνται	Μερικώς, η δημοσίευση και ο κεντρικός έλεγχος αποθαρρύνουν τις διεφθαρμένες πρακτικές	Παρά πολύ, απαιτούνται, ωστόσο, βελτιώσεις για την εξάλειψη της διαφθοράς	Απόλυτα, εξάλειψαν πλήρως τα φαινόμενα διαφθοράς	Δε γνωρίζω	Total
Διαδικασία Πρόσληψης	E.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	8	36	84	4	4	136
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	5,9%	26,5%	61,8%	2,9%	2,9%	100,0%
		% within Διαφάνεια	3,9%	4,7%	7,6%	5,9%	1,8%	5,7%
		% of Total	,3%	1,5%	3,5%	,2%	,2%	5,7%
Α.Σ.Ε.Π.		Count	92	388	528	28	72	1108
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	8,3%	35,0%	47,7%	2,5%	6,5%	100,0%
		% within Διαφάνεια	45,1%	50,5%	47,7%	41,2%	31,6%	46,6%
		% of Total	3,9%	16,3%	22,2%	1,2%	3,0%	46,6%
Δικαστική απόφαση		Count	0	8	32	4	8	52
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	15,4%	61,5%	7,7%	15,4%	100,0%
		% within Διαφάνεια	,0%	1,0%	2,9%	5,9%	3,5%	2,2%
		% of Total	,0%	,3%	1,3%	,2%	,3%	2,2%
Συγγενής θανόντος		Count	0	4	4	0	0	8
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	50,0%	50,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Διαφάνεια	,0%	,5%	,4%	,0%	,0%	,3%
		% of Total	,0%	,2%	,2%	,0%	,0%	,3%
Αθλητής/ρια		Count	0	4	4	4	0	12
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	33,3%	33,3%	33,3%	,0%	100,0%
		% within Διαφάνεια	,0%	,5%	,4%	5,9%	,0%	,5%
		% of Total	,0%	,2%	,2%	,2%	,0%	,5%
Ι.Δ.Ο.Χ.		Count	28	92	100	8	44	272
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	10,3%	33,8%	36,8%	2,9%	16,2%	100,0%
		% within Διαφάνεια	13,7%	12,0%	9,0%	11,8%	19,3%	11,4%
		% of Total	1,2%	3,9%	4,2%	,3%	1,9%	11,4%
Γραπτό διαγωνισμό προ Α.Σ.Ε.Π.		Count	8	76	112	12	28	236
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	3,4%	32,2%	47,5%	5,1%	11,9%	100,0%
		% within Διαφάνεια	3,9%	9,9%	10,1%	17,6%	12,3%	9,9%

	% of Total	,3%	3,2%	4,7%	,5%	1,2%	9,9%
Άλλο	Count	68	160	244	8	72	552
	% within Διαδικασία Πρόσληψης	12,3%	29,0%	44,2%	1,4%	13,0%	100,0%
	% within Διαφάνεια	33,3%	20,8%	22,0%	11,8%	31,6%	23,2%
	% of Total	2,9%	6,7%	10,3%	,3%	3,0%	23,2%
Total	Count	204	768	1108	68	228	2376
	% within Διαδικασία Πρόσληψης	8,6%	32,3%	46,6%	2,9%	9,6%	100,0%
	% within Διαφάνεια	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	8,6%	32,3%	46,6%	2,9%	9,6%	100,0%

**Πίνακας Π.3.29.
Διαδικασία Πρόσληψης - Άγχος κατά τη χρήση**

			Άγχος κατά τη χρήση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Διαδικασία Πρόσληψης	Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	8	128	136
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	5,9%	94,1%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	3,1%	6,0%	5,7%
		% of Total	,3%	5,4%	5,7%
Α.Σ.Ε.Π.		Count	96	1012	1108
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	8,7%	91,3%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	36,9%	47,8%	46,6%
		% of Total	4,0%	42,6%	46,6%
Δικαστική απόφαση		Count	0	52	52
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	,0%	2,5%	2,2%
		% of Total	,0%	2,2%	2,2%
Συγγενής θανάτος		Count	4	4	8
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	50,0%	50,0%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	1,5%	,2%	,3%
		% of Total	,2%	,2%	,3%
Αθλητής/ρια		Count	0	12	12
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	,0%	,6%	,5%
		% of Total	,0%	,5%	,5%
Ι.Δ.Ο.Χ.		Count	52	220	272
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	19,1%	80,9%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	20,0%	10,4%	11,4%
		% of Total	2,2%	9,3%	11,4%
Γραπτό διαγωνισμό προ Α.Σ.Ε.Π.		Count	32	204	236
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	13,6%	86,4%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	12,3%	9,6%	9,9%
		% of Total	1,3%	8,6%	9,9%
Άλλο		Count	68	484	552
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	12,3%	87,7%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	26,2%	22,9%	23,2%
		% of Total	2,9%	20,4%	23,2%
Total		Count	260	2116	2376
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	10,9%	89,1%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	10,9%	89,1%	100,0%

Πίνακας Π.3.30. - Διαδικασία Πρόσληψης - Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος

			Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος		Total
			NAI	OXI	
Διαδικασία Πρόσληψης	Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	48	88	136
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	35,3%	64,7%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	9,0%	4,8%	5,7%
		% of Total	2,0%	3,7%	5,7%
Α.Σ.Ε.Π.		Count	244	864	1108
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	22,0%	78,0%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	45,5%	47,0%	46,6%
		% of Total	10,3%	36,4%	46,6%
Δικαστική απόφαση		Count	8	44	52
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	15,4%	84,6%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	1,5%	2,4%	2,2%
		% of Total	,3%	1,9%	2,2%
Συγγενής θανάτος		Count	0	8	8
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	,0%	,4%	,3%
		% of Total	,0%	,3%	,3%
Αθλητής/ρια		Count	0	12	12
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	,0%	,7%	,5%
		% of Total	,0%	,5%	,5%
Ι.Δ.Ο.Χ.		Count	68	204	272
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	25,0%	75,0%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	12,7%	11,1%	11,4%
		% of Total	2,9%	8,6%	11,4%
Γραπτό διαγωνισμό προ Α.Σ.Ε.Π.		Count	48	188	236
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	20,3%	79,7%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	9,0%	10,2%	9,9%
		% of Total	2,0%	7,9%	9,9%
Άλλο		Count	120	432	552
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	21,7%	78,3%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	22,4%	23,5%	23,2%
		% of Total	5,1%	18,2%	23,2%
Total		Count	536	1840	2376
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	22,6%	77,4%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	22,6%	77,4%	100,0%

Πίνακας Π.3.31. - Διαδικασία Πρόσληψης - Πρόσθετη εργασία

			Πρόσθετη εργασία		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Διαδικασία Πρόσληψης	Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	24	112	136
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	17,6%	82,4%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	8,1%	5,4%	5,7%
		% of Total	1,0%	4,7%	5,7%
Α.Σ.Ε.Π.		Count	84	1024	1108
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	7,6%	92,4%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	28,4%	49,2%	46,6%
		% of Total	3,5%	43,1%	46,6%
Δικαστική απόφαση		Count	0	52	52
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	,0%	2,5%	2,2%
		% of Total	,0%	2,2%	2,2%
Συγγενής θανάτος		Count	4	4	8
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	50,0%	50,0%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	1,4%	,2%	,3%
		% of Total	,2%	,2%	,3%
Αθλητής/ρια		Count	4	8	12
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	33,3%	66,7%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	1,4%	,4%	,5%
		% of Total	,2%	,3%	,5%
Ι.Δ.Ο.Χ.		Count	32	240	272
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	11,8%	88,2%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	10,8%	11,5%	11,4%
		% of Total	1,3%	10,1%	11,4%
Γραπτό διαγωνισμό προ Α.Σ.Ε.Π.		Count	44	192	236
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	18,6%	81,4%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	14,9%	9,2%	9,9%
		% of Total	1,9%	8,1%	9,9%
Άλλο		Count	104	448	552
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	18,8%	81,2%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	35,1%	21,5%	23,2%
		% of Total	4,4%	18,9%	23,2%
Total		Count	296	2080	2376
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	12,5%	87,5%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	12,5%	87,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.32. - Διαδικασία Πρόσληψης - Ανάγκη για εκπαίδευση

			Ανάγκη για εκπαίδευση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Διαδικασία Πρόσληψης	Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	44	92	136
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	32,4%	67,6%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	10,0%	4,8%	5,7%
		% of Total	1,9%	3,9%	5,7%
Α.Σ.Ε.Π.		Count	152	956	1108
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	13,7%	86,3%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	34,5%	49,4%	46,6%
		% of Total	6,4%	40,2%	46,6%
Δικαστική απόφαση		Count	20	32	52
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	38,5%	61,5%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	4,5%	1,7%	2,2%
		% of Total	,8%	1,3%	2,2%
Συγγενής θανάτος		Count	0	8	8
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	,0%	,4%	,3%
		% of Total	,0%	,3%	,3%
Αθλητής/ρια		Count	0	12	12
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	,0%	,6%	,5%
		% of Total	,0%	,5%	,5%
Ι.Δ.Ο.Χ.		Count	56	216	272
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	20,6%	79,4%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	12,7%	11,2%	11,4%
		% of Total	2,4%	9,1%	11,4%
Γραπτό διαγωνισμό προ Α.Σ.Ε.Π.		Count	40	196	236
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	16,9%	83,1%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	9,1%	10,1%	9,9%
		% of Total	1,7%	8,2%	9,9%
Άλλο		Count	128	424	552
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	23,2%	76,8%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	29,1%	21,9%	23,2%
		% of Total	5,4%	17,8%	23,2%
Total		Count	440	1936	2376
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	18,5%	81,5%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	18,5%	81,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.33. - Διαδικασία Πρόσληψης - Διευκόλυνση

			Διευκόλυνση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Διαδικασία Πρόσληψης	Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	88	48	136
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	64,7%	35,3%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	5,5%	6,3%	5,7%
		% of Total	3,7%	2,0%	5,7%
Α.Σ.Ε.Π.		Count	804	304	1108
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	72,6%	27,4%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	49,9%	39,8%	46,6%
		% of Total	33,8%	12,8%	46,6%
Δικαστική απόφαση		Count	48	4	52
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	92,3%	7,7%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	3,0%	,5%	2,2%
		% of Total	2,0%	,2%	2,2%
Συγγενής θανάτος		Count	0	8	8
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	,0%	100,0%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	,0%	1,0%	,3%
		% of Total	,0%	,3%	,3%
Αθλητής/ρια		Count	8	4	12
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	66,7%	33,3%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	,5%	,5%	,5%
		% of Total	,3%	,2%	,5%
Ι.Δ.Ο.Χ.		Count	148	124	272
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	54,4%	45,6%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	9,2%	16,2%	11,4%
		% of Total	6,2%	5,2%	11,4%
Γραπτό διαγωνισμό προ Α.Σ.Ε.Π.		Count	168	68	236
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	71,2%	28,8%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	10,4%	8,9%	9,9%
		% of Total	7,1%	2,9%	9,9%
Άλλο		Count	348	204	552
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	63,0%	37,0%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	21,6%	26,7%	23,2%
		% of Total	14,6%	8,6%	23,2%
Total		Count	1612	764	2376
		% within Διαδικασία Πρόσληψης	67,8%	32,2%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	67,8%	32,2%	100,0%

Πίνακας Π.3.34. - Σπουδές - Άγχος κατά τη χρήση

			Άγχος κατά τη χρήση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	8	132	140
		% within Σπουδές	5,7%	94,3%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	3,1%	6,2%	5,9%
		% of Total	,3%	5,6%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	104	1032	1136
		% within Σπουδές	9,2%	90,8%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	40,0%	48,8%	47,8%
		% of Total	4,4%	43,4%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	96	500	596
		% within Σπουδές	16,1%	83,9%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	36,9%	23,6%	25,1%
		% of Total	4,0%	21,0%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	8	240	248
		% within Σπουδές	3,2%	96,8%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	3,1%	11,3%	10,4%
		% of Total	,3%	10,1%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	44	212	256
		% within Σπουδές	17,2%	82,8%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	16,9%	10,0%	10,8%
		% of Total	1,9%	8,9%	10,8%
Total		Count	260	2116	2376
		% within Σπουδές	10,9%	89,1%	100,0%
		% within Άγχος κατά τη χρήση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	10,9%	89,1%	100,0%

Πίνακας Π.3.35. - Σπουδές - Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος

			Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	48	92	140
		% within Σπουδές	34,3%	65,7%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	9,0%	5,0%	5,9%
		% of Total	2,0%	3,9%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	236	900	1136
		% within Σπουδές	20,8%	79,2%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	44,0%	48,9%	47,8%
		% of Total	9,9%	37,9%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	156	440	596
		% within Σπουδές	26,2%	73,8%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	29,1%	23,9%	25,1%
		% of Total	6,6%	18,5%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	52	196	248
		% within Σπουδές	21,0%	79,0%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	9,7%	10,7%	10,4%
		% of Total	2,2%	8,2%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	44	212	256
		% within Σπουδές	17,2%	82,8%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	8,2%	11,5%	10,8%
		% of Total	1,9%	8,9%	10,8%
Total		Count	536	1840	2376
		% within Σπουδές	22,6%	77,4%	100,0%
		% within Περίπλοκη διόρθωση σφάλματος	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	22,6%	77,4%	100,0%

Πίνακας Π.3.36. - Σπουδές - Πρόσθετη εργασία

			Πρόσθετη εργασία		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	24	116	140
		% within Σπουδές	17,1%	82,9%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	8,1%	5,6%	5,9%
		% of Total	1,0%	4,9%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	132	1004	1136
		% within Σπουδές	11,6%	88,4%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	44,6%	48,3%	47,8%
		% of Total	5,6%	42,3%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	84	512	596
		% within Σπουδές	14,1%	85,9%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	28,4%	24,6%	25,1%
		% of Total	3,5%	21,5%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	28	220	248
		% within Σπουδές	11,3%	88,7%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	9,5%	10,6%	10,4%
		% of Total	1,2%	9,3%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	28	228	256
		% within Σπουδές	10,9%	89,1%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	9,5%	11,0%	10,8%
		% of Total	1,2%	9,6%	10,8%
Total		Count	296	2080	2376
		% within Σπουδές	12,5%	87,5%	100,0%
		% within Πρόσθετη εργασία	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	12,5%	87,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.37. - Σπουδές - Ανάγκη για εκπαίδευση

			Ανάγκη για εκπαίδευση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	44	96	140
		% within Σπουδές	31,4%	68,6%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	10,0%	5,0%	5,9%
		% of Total	1,9%	4,0%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	208	928	1136
		% within Σπουδές	18,3%	81,7%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	47,3%	47,9%	47,8%
		% of Total	8,8%	39,1%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	88	508	596
		% within Σπουδές	14,8%	85,2%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	20,0%	26,2%	25,1%
		% of Total	3,7%	21,4%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	52	196	248
		% within Σπουδές	21,0%	79,0%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	11,8%	10,1%	10,4%
		% of Total	2,2%	8,2%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	48	208	256
		% within Σπουδές	18,8%	81,3%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	10,9%	10,7%	10,8%
		% of Total	2,0%	8,8%	10,8%
Total		Count	440	1936	2376
		% within Σπουδές	18,5%	81,5%	100,0%
		% within Ανάγκη για εκπαίδευση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	18,5%	81,5%	100,0%

Πίνακας Π.3.38. - Σπουδές - Διευκόλυνση

			Διευκόλυνση		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	92	48	140
		% within Σπουδές	65,7%	34,3%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	5,7%	6,3%	5,9%
		% of Total	3,9%	2,0%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	804	332	1136
		% within Σπουδές	70,8%	29,2%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	49,9%	43,5%	47,8%
		% of Total	33,8%	14,0%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	368	228	596
		% within Σπουδές	61,7%	38,3%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	22,8%	29,8%	25,1%
		% of Total	15,5%	9,6%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	172	76	248
		% within Σπουδές	69,4%	30,6%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	10,7%	9,9%	10,4%
		% of Total	7,2%	3,2%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	176	80	256
		% within Σπουδές	68,8%	31,3%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	10,9%	10,5%	10,8%
		% of Total	7,4%	3,4%	10,8%
Total		Count	1612	764	2376
		% within Σπουδές	67,8%	32,2%	100,0%
		% within Διευκόλυνση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	67,8%	32,2%	100,0%

Πίνακας Π.3.39. - Σπουδές - Απαραίτητο εργαλείο

			Απαραίτητο εργαλείο		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	104	36	140
		% within Σπουδές	74,3%	25,7%	100,0%
		% within Απαραίτητο εργαλείο	10,2%	2,6%	5,9%
		% of Total	4,4%	1,5%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού		Count	464	672	1136
		% within Σπουδές	40,8%	59,2%	100,0%
		% within Απαραίτητο εργαλείο	45,7%	49,4%	47,8%
		% of Total	19,5%	28,3%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση		Count	264	332	596
		% within Σπουδές	44,3%	55,7%	100,0%
		% within Απαραίτητο εργαλείο	26,0%	24,4%	25,1%
		% of Total	11,1%	14,0%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση		Count	96	152	248
		% within Σπουδές	38,7%	61,3%	100,0%
		% within Απαραίτητο εργαλείο	9,4%	11,2%	10,4%
		% of Total	4,0%	6,4%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		Count	88	168	256
		% within Σπουδές	34,4%	65,6%	100,0%
		% within Απαραίτητο εργαλείο	8,7%	12,4%	10,8%
		% of Total	3,7%	7,1%	10,8%
Total		Count	1016	1360	2376
		% within Σπουδές	42,8%	57,2%	100,0%
		% within Απαραίτητο εργαλείο	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	42,8%	57,2%	100,0%

Πίνακας Π.3.40. - Σπουδές - Χρειάζονται βελτίωση

			Χρειάζονται βελτίωση		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	72	68	140
		% within Σπουδές	51,4%	48,6%	100,0%
		% within Χρειάζονται βελτίωση	6,8%	5,1%	5,9%
		% of Total	3,0%	2,9%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού ή	Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού	Count	524	612	1136
		% within Σπουδές	46,1%	53,9%	100,0%
		% within Χρειάζονται βελτίωση	49,8%	46,2%	47,8%
		% of Total	22,1%	25,8%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	268	328	596
		% within Σπουδές	45,0%	55,0%	100,0%
		% within Χρειάζονται βελτίωση	25,5%	24,8%	25,1%
		% of Total	11,3%	13,8%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	84	164	248
		% within Σπουδές	33,9%	66,1%	100,0%
		% within Χρειάζονται βελτίωση	8,0%	12,4%	10,4%
		% of Total	3,5%	6,9%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	104	152	256
		% within Σπουδές	40,6%	59,4%	100,0%
		% within Χρειάζονται βελτίωση	9,9%	11,5%	10,8%
		% of Total	4,4%	6,4%	10,8%
Total	Total	Count	1052	1324	2376
		% within Σπουδές	44,3%	55,7%	100,0%
		% within Χρειάζονται βελτίωση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	44,3%	55,7%	100,0%

Πίνακας Π.3.41. - Σπουδές - Χρειάζεται εκπαίδευση

			Χρειάζεται εκπαίδευση		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	12	128	140
		% within Σπουδές	8,6%	91,4%	100,0%
		% within Χρειάζεται εκπαίδευση	3,3%	6,4%	5,9%
		% of Total	,5%	5,4%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού ή	Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού	Count	160	976	1136
		% within Σπουδές	14,1%	85,9%	100,0%
		% within Χρειάζεται εκπαίδευση	44,0%	48,5%	47,8%
		% of Total	6,7%	41,1%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	104	492	596
		% within Σπουδές	17,4%	82,6%	100,0%
		% within Χρειάζεται εκπαίδευση	28,6%	24,5%	25,1%
		% of Total	4,4%	20,7%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	44	204	248
		% within Σπουδές	17,7%	82,3%	100,0%
		% within Χρειάζεται εκπαίδευση	12,1%	10,1%	10,4%
		% of Total	1,9%	8,6%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	44	212	256
		% within Σπουδές	17,2%	82,8%	100,0%
		% within Χρειάζεται εκπαίδευση	12,1%	10,5%	10,8%
		% of Total	1,9%	8,9%	10,8%
Total	Total	Count	364	2012	2376
		% within Σπουδές	15,3%	84,7%	100,0%
		% within Χρειάζεται εκπαίδευση	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	15,3%	84,7%	100,0%

Πίνακας Π.3.42. - Σπουδές - Είναι πολύπλοκες

			Είναι πολύπλοκες		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	16	124	140
		% within Σπουδές	11,4%	88,6%	100,0%
		% within Είναι πολύπλοκες	3,4%	6,5%	5,9%
		% of Total	,7%	5,2%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού ή	Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού	Count	220	916	1136
		% within Σπουδές	19,4%	80,6%	100,0%
		% within Είναι πολύπλοκες	46,6%	48,1%	47,8%
		% of Total	9,3%	38,6%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	128	468	596
		% within Σπουδές	21,5%	78,5%	100,0%
		% within Είναι πολύπλοκες	27,1%	24,6%	25,1%
		% of Total	5,4%	19,7%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	56	192	248
		% within Σπουδές	22,6%	77,4%	100,0%
		% within Είναι πολύπλοκες	11,9%	10,1%	10,4%
		% of Total	2,4%	8,1%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	52	204	256
		% within Σπουδές	20,3%	79,7%	100,0%
		% within Είναι πολύπλοκες	11,0%	10,7%	10,8%
		% of Total	2,2%	8,6%	10,8%
Total	Total	Count	472	1904	2376
		% within Σπουδές	19,9%	80,1%	100,0%
		% within Είναι πολύπλοκες	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	19,9%	80,1%	100,0%

Πίνακας Π.3.43. - Σπουδές - Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες

			Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες		Total
			NAI	OXI	
Σπουδές	Απόφοιτος Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Count	8	132	140
		% within Σπουδές	5,7%	94,3%	100,0%
		% within Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες	2,2%	6,6%	5,9%
		% of Total	,3%	5,6%	5,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού ή	Κάτοχος μεταπτυχιακού διδακτορικού	Count	180	956	1136
		% within Σπουδές	15,8%	84,2%	100,0%
		% within Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες	49,5%	47,5%	47,8%
		% of Total	7,6%	40,2%	47,8%
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση	Count	84	512	596
		% within Σπουδές	14,1%	85,9%	100,0%
		% within Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες	23,1%	25,4%	25,1%
		% of Total	3,5%	21,5%	25,1%
Τεχνολογική Εκπαίδευση	Τεχνολογική Εκπαίδευση	Count	48	200	248
		% within Σπουδές	19,4%	80,6%	100,0%
		% within Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες	13,2%	9,9%	10,4%
		% of Total	2,0%	8,4%	10,4%
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Count	44	212	256
		% within Σπουδές	17,2%	82,8%	100,0%
		% within Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες	12,1%	10,5%	10,8%
		% of Total	1,9%	8,9%	10,8%
Total	Total	Count	364	2012	2376
		% within Σπουδές	15,3%	84,7%	100,0%
		% within Δεν επισκέπτομαι αυτές τις ιστοσελίδες	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	15,3%	84,7%	100,0%